

การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
เขตการศึกษา 5

นายเฉลิมพล พินทอง

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-372-5

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF READINESS TO PROVIDE BASIC EDUCATION ACCORDING TO THE 1999
NATIONAL EDUCATION LAW OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF NATIONAL PRIMARY
EDUCATION COMMISSION, REGION FIVE

Mr. Chalermphol Pinthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Administration
Department of Educational Administration

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

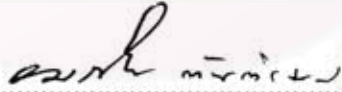
ISBN 974-334-372-5

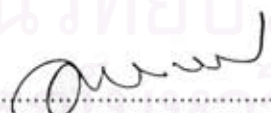
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ เขตการศึกษา 5
โดย นายเฉลิมพล พันทอง
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์

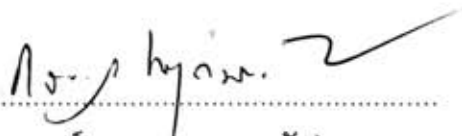
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ดันติเมธ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์กอบกุล พฤษะวัน)

เฉลิมพล พิณฑอง : การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 (A STUDY OF READINESS TO PROVIDE BASIC EDUCATION ACCORDING TO THE 1999 NATIONAL EDUCATION LAW OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, REGION FIVE) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์, 158 หน้า ISBN 974-334-372-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 จำนวน 322 โรงเรียน โดยครูวิชาการ และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 644 คนเป็นผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบเลือกตอบ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมา 503 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.59

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในด้านต่อไปนี้ คือ 1) แนวการจัดการศึกษา 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 3) ทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: READINESS TO PROVIDE / BASIC EDUCATION ACCORDING TO THE 1999 NATIONAL EDUCATION LAW / SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, REGION FIVE.

A STUDY OF READINESS TO PROVIDE BASIC EDUCATION ACCORDING TO THE 1999 NATIONAL EDUCATION LAW OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION, REGION FIVE. THESIS ADVISER : ASST. PROF. NATNIPA COOPARAT Ph.D. 158 pp ISBN 974-334-372-5

The purpose of this study was to identify readiness to provide basic education according to the 1999 National Education Law of Schools under the Office of National Primary Education Commission Region Five. The samples were 322 primary schools. The questionnaire form was used in this study. 503 from 644 questionnaire were returned as the completed questionnaire (78.59 %).

It was found that readiness to provide basic education according to the National Education Law of Schools under the Office of National Primary Education Commission, Region 5 had the following : 1) implementation, 2) teachers and supporting staff, and 3) resources and educational expenditures.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ก็ด้วยความกรุณาของท่านอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ ที่ได้ดูแลให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่ง มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์ อาจารย์ยุทธนา ตริณุสนธ์ และ อาจารย์เอ๋อม จันทร์สุขโซ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาช่วยตรวจสอบ แก้ไข และให้คำแนะนำในการทำเครื่องมือวิจัย อาจารย์กอบกุล พฤกษ์วัน ที่นอกจากการกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ แล้วยังได้ให้ความเมตตาช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยอีกทางหนึ่งด้วย

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณครู-อาจารย์ และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

และขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อนครู-ผู้บริหารจาก สำนักงานการประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือผู้วิจัย ในการทำวิจัยครั้งนี้จนลุล่วงไปด้วยดี

เฉลิมพล พินทอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่จะได้รับการจากการวิจัย	9
วิธีดำเนินการวิจัย	9
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา	11
แนวนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา	16
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	72
	ความพร้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ในการจัดการศึกษาชั้น พื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542	75
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	120
	สรุปผลการวิจัย	121
	การอภิปรายผล	123
	ข้อเสนอแนะ.....	126
	รายการอ้างอิง	128
	ภาคผนวก	133
	ประวัติผู้วิจัย	156

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5	67
2	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่ง และได้รับคืน	69
3	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ราชการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน และวุฒิการศึกษา ..	72
4	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้	75
5	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอน	86
6	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสื่อและวัสดุประกอบ การเรียนการสอน	90
7	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดและประเมิน การเรียนการสอน	95
8	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับห้องสมุด.....	99
9	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับครู	101
10	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ..	107
11	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผู้สนับสนุนการจัด การเรียนการสอนของโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง	109
12	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอาคารสถานที่.....	111
13	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคต่าง ๆ	112
14	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับงบประมาณ	114
15	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทรัพยากรอื่น	116

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนจากสังคมยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่สังคมยุคข้อมูลข่าวสาร อันเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารเป็นตัวแปรสำคัญที่สุดของความได้เปรียบเหนือผู้อื่นในการแข่งขัน ทุกกรณี โดยเฉพาะในระบบสำคัญ ๆ เช่นระบบความมั่นคงและระบบการค้าของโลก จะเห็นว่า ชาติที่มีศักยภาพสูงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะแข่งขันกันใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาผลประโยชน์และช่วงชิงความได้เปรียบอยู่เสมอ จึงเกิดการพัฒนาและการแพร่กระจาย เทคโนโลยีดังกล่าวออกไปอย่างรวดเร็ว ครอบคลุมสังคมโลกทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติลงมาจนกระทั่งถึงประชาชนทั่วไป ทำให้ประชาชนของประเทศต่าง ๆ สามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่าง สะดวกรวดเร็วอันเป็นที่มาของสภาวะการณ์ "โลกาภิวัตน์" และทำให้เกิดเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อสังคมของโลกด้านต่าง ๆ ตามมาอีกหลายประการ เช่น การถ่ายโอนวัฒนธรรมข้ามชาติ การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต การแข่งขันกันในระบบธุรกิจการค้า อิสรเสรีของบุคคลที่จะเรียนรู้และกำหนดวิถีชีวิตของตน หรือการแย่งชิงกันใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติก็ตาม ลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ขึ้นในสังคมทุกระดับของประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมโลกด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และโดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงที่ไม่พึงประสงค์นั้นส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็น ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมืองก็ตาม ซึ่งศูนย์กลางหรือบ่อเกิดของปัญหานั้นคือคน ในขณะที่เดียวกันการแก้ไขปัญหาก็ต้องดำเนินการที่คนเช่นกัน กล่าวคือต้องพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวรับกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นอย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเอกลักษณ์ และมีความสุข การพัฒนาดังกล่าวนี้ต้องอาศัยการศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนสามารถพัฒนาตนเองทั้ง ทางด้านความรู้ความสามารถที่จะใช้ในการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี และมีคุณธรรมที่ทำให้รู้จักช่วยกันทำนุบำรุงสังคมของตนให้คงอยู่ได้อย่างสงบสุขและมีดุลยภาพ กล่าวได้ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีความสำคัญกับมนุษย์เพราะต้องใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐาน สำหรับการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นสังคมอย่างมีดุลยภาพ นอกจากนั้น หากบุคคลใดไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคคลนั้นจะเป็นผู้ที่ผิดปกติ ต้องมีความเป็นอยู่ที่เดือดร้อนลำบาก ดังนั้น การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัย 4 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) จึงมีความคาดหวังกันว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน จะเป็นสิ่งประเทืองสติปัญญาอย่างเพียงพอสำหรับมนุษย์ที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ (กมล สูดประเสริฐ และสุนทร สุนันท์ชัย, 2541) อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่า ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งเปลี่ยนแปลงรวดเร็วอยู่เสมอได้ โดยเฉพาะเมื่อสังคมคาดหวังให้การศึกษาเตรียมคนให้พร้อม

กับการแข่งขันในสังคมโลกด้วยแล้ว ก็ยิ่งทำให้เห็นถึงความล้มเหลวล้าหลังของการศึกษาไทยได้อย่างชัดเจน (รุ่ง แก้วแดง, 2542) ทั้งนี้เนื่องจากระบบบริหารจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันเป็นระบบบริหารแบบราชการ มีลักษณะเป็นองค์การระบบปิดรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง มีสายการบังคับบัญชาที่ไม่คล่องตัว ไม่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์การภายนอกและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การทำงานจึงมีความล่าช้าและไม่สามารถตอบสนองปัญหาของสังคมได้ทันเวลาเพราะการตัดสินใจในการทำงานต้องยึดติดอยู่กับกฎระเบียบราชการที่มีอยู่มากมาย และยุ่งยากซับซ้อน ระบบการศึกษาของประเทศไทยจึงไม่ประสบผลสำเร็จตามที่สังคมคาดหวังไว้หนัก ซึ่งจากการศึกษาปัญหาของหลายฝ่ายพบว่า วิธีแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในปัจจุบันคือการกระจายอำนาจให้หน่วยงานระดับปฏิบัติการและท้องถิ่นมีอิสระในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับจากทั้งภาครัฐบาลและประชาชนทั่วไป โดยต่างก็มีความตระหนักถึงความจำเป็นของการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง เห็นได้จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญของมหาชนได้บัญญัติไว้ในมาตรา 78 มาตรา 81 ดังต่อไปนี้

มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองพัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นและสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ...

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชน จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศพัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ...

จากมาตรา 78 แสดงให้เห็นว่า กิจการสาธารณะต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น รัฐจะต้องพยายามกระจายอำนาจลงไปให้ท้องถิ่นได้มีโอกาสที่จะกำหนดแนวทางและพึ่งตนเองได้ สำหรับในการจัดการศึกษาซึ่งเป็นกิจการสาธารณะเช่นเดียวกันนั้น ก็จะต้องกระจายอำนาจตามมาตรา 81 และการกระจายอำนาจทางการศึกษาดังกล่าวจะกระจายออกไปอย่างกว้างขวางเพื่อให้ทุกส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามมาตรา 289 ดังนี้

มาตรา 289 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดกับมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

จากการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 มาตรา 81 และมาตรา 289 เห็นได้ชัดว่า ทุกฝ่ายของสังคมตระหนักในความขาดประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะมาตรา 81 ที่กำหนดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายปฏิรูปการศึกษา อันจะมีผลบังคับให้ต้องดำเนินการอย่างจริงจัง และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวนั้น ก็ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พุทธศักราช 2542 เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542” โดยมีเนื้อหาสาระที่แสดงถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาอย่างชัดเจน เช่น หมวดที่ 1 บททั่วไป ที่กล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาไว้ตามมาตรา 8 และมาตรา 9 ว่า

มาตรา ๘ การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

... (๒) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา . . .

มาตรา ๙ การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (๑) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (๒) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น . . .
- (๕) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
- (๖) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น.

โดยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 การกระจายอำนาจทางการศึกษาจึงเป็นหน้าที่ที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการ อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจลงไปโดยไม่คำนึงถึงความพร้อมของผู้รับการกระจายอำนาจก็เป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวัง เพราะความพร้อมด้านต่าง ๆ ของผู้รับการกระจายอำนาจจะเป็นตัวแปรสำคัญของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปฏิบัติในทุกเรื่อง เช่นความพร้อมด้านบุคคล และทรัพยากร โดยเฉพาะความพร้อมของบุคคลนั้น ถือว่ามีจำเป็นมากสำหรับการริเริ่มโครงการ

ใหม่ ๆ ในเรื่องความพร้อมนี้ ตัวอย่างจากระบบการเมืองพบว่า นอกจากจะทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรแล้ว ยังสร้างปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันด้วย เช่นในการกระจายอำนาจการปกครอง โดยการจัดให้มีองค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 พบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการทุจริต ทั้งในการเลือกตั้งและในการทำงาน ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัย เช่นการวิจัยของ อังกุล สุนกุล (2540) และ สุวัฒน์ ศิริโกศาภิรมย์ พบว่า เกิดจากความไม่พร้อมที่จะรับเอาอำนาจหน้าที่จากส่วนกลางมาบริหารปกครองตนเอง ทำให้อำนาจนั้นไปตกอยู่กับบุคคลกลุ่มหนึ่งเท่านั้น การกระจายอำนาจทางการเมืองจึงยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะประชาชนยังไม่เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนต่อระบบการกระจายอำนาจ อันเนื่องมาจากการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนไม่เพียงพออย่างแท้จริง

ในการจัดการศึกษาก็เช่นกัน หากไม่ตระหนักในความสำคัญของความพร้อม น่าเชื่อว่าจะเกิดปัญหาและสร้างความเสียหายที่น่าวิตกให้กับประเทศชาติได้ เช่น ในระบบบริหารการศึกษา หากระบบโครงสร้างและบุคคลทุกฝ่ายยังขาดความพร้อมแล้ว เชื่อว่าจะเกิดปัญหา เช่นที่เคยเกิดมาแล้ว เป็นต้นว่า การขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน และปัญหาการทุจริตในการบริหารงานต่าง ๆ ซึ่งมีผลบั่นทอนประสิทธิภาพการจัดการศึกษาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ยังผลให้คุณภาพการศึกษาต่ำ และสร้างความเสียหายร้ายแรงให้กับประเทศชาติดังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศเสียหายประชาชนต้องว่างงาน และทำให้มีปัญหาทางสังคมตามมาอีกมากมายเพราะคนไทยคิดไม่เป็น เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาไม่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิด ดังที่ รุ่ง แก้วแดง (2542) กล่าวว่า การศึกษาไทยได้ทำลายศักยภาพทางสมองของเด็กและไม่ได้พัฒนาระบบการคิดของเด็กเลย

ความสำคัญของความพร้อมของหน่วยงานหรือผู้ที่รับการกระจายอำนาจต่อการจัดการศึกษานี้ได้รับการยอมรับและกล่าวถึงโดยนักวิชาการ หลายคน เช่นวิชิต นันทสุวรรณ และจำนงค์ แรกพินิจ (2541) กล่าวถึงความพร้อมของชุมชนไว้ว่า ชุมชนมีศักยภาพที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.) ชุมชนที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาของตนเอง 2.) ชุมชนที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับหนึ่ง และ 3.) ชุมชนที่ยังไม่พร้อมในการเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องสร้างกระบวนการเพื่อดำเนินการกระจายอำนาจให้ครอบคลุมความแตกต่างดังกล่าวนั้น โดยกำหนดระบบเป็น 2 ระบบ คือ ระบบที่ทำการมอบอำนาจให้อย่างสมบูรณ์ สำหรับชุมชนที่มีความพร้อม และระบบที่ดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความพร้อมที่จะดำเนินการได้เองอย่างเต็มรูปแบบต่อไป และวิจิตร ศรีสอาน (2542) ได้กล่าวถึงความพร้อมของหน่วยงานหรือผู้ที่รับการกระจายอำนาจต่อการจัดการศึกษา ไว้ในแนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา ดังนี้

... การกระจายอำนาจบริหารการศึกษาสู่ท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องมีเอกภาพทั้งในเชิงนโยบาย มาตรฐานและมีการบำรุงรักษาสืบสานงานด้านศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์แก่ทั้งผู้รับบริการและเพื่อการพัฒนาประเทศ โครงสร้าง

และระบบบริหารใหม่จะต้องมีหน่วยงานระดับอำนาจหน้าที่ทำหน้าที่กำกับนโยบาย แผนมาตรฐานการศึกษา การดูแลงานด้านการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การ ประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้จัดการศึกษาได้ตาม เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ฯลฯ . . . และ

. . . ในช่วงระยะเวลาที่ท้องถิ่นยังไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาได้เองทั้งหมดหรือบางส่วน ให้หน่วยงานกลางเข้ารับผิดชอบจัดให้มีองค์กรทำหน้าที่จัดการศึกษา กำกับดูแลงาน ด้านศาสนาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทำหน้าที่แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปก่อน ต่อเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมแล้วจึงโอนความรับผิดชอบในการจัดการให้ ต่อไป.

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่าความพร้อมมีความสำคัญต่อการกระจายอำนาจมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจจำเป็นต้องมีความพร้อมดังที่ ประหยัด หงษ์ทองคำ (อ้างถึง ใน ตระกูล มีชัย, 2538) กล่าวว่า การดำเนินการเพื่อกระจายอำนาจนั้น จะต้องพิจารณาความ พร้อมและความสามารถของประชาชนและท้องถิ่นในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1) ความพร้อมด้านการ เมือง 2.) ความพร้อมด้านการเงินการคลัง และ 3.) ความพร้อมในการบริหารกิจการ เกรียง เอี่ยมสกุล (อ้างถึงใน ภาณุวัฒน์ รักติวงศ์, 2540) กล่าวถึงปัจจัยความพร้อมในการจัด การศึกษาว่า ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของครูในเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจการบริหาร การศึกษา ความศรัทธา ความร่วมมือของครูและประชาชน และกำลังงบประมาณของท้องถิ่น นอกจากนี้ผลการวิจัยของ พงษ์ลดา จิตติวัฒน์พงศ์ (2537) เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการ ศึกษาของประเทศญี่ปุ่นพบว่า ปัจจัยสำคัญคือ จิตสำนึกของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการ ศึกษา และ งบประมาณที่จะใช้ในการจัดการศึกษา

จากแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการบริหาร สรุปได้ว่า ความพร้อมของผู้ที่จะรับการกระจายอำนาจในประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลต่อความ สำเร็จของการกระจายอำนาจการศึกษามาก และเมื่อพิจารณาถึงระบบการศึกษาไทยแล้ว จะพบ ว่า ระบบหลักคือ การศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งในระบบดังกล่าวนี้ ไม่ว่าจะมีการจัดโดยใช้ กิจกรรมทางการเรียนการสอนที่หลากหลายเพียงใดก็ตาม โรงเรียนหรือสถานศึกษาก็จะยังคง ความสำคัญ และเป็นศูนย์กลางของระบบอยู่เสมอ ในเรื่องนี้ รุ่ง แก้วแดง (2542) กล่าวไว้ว่า การศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น หน่วยงานที่มีบทบาทและความสำคัญมากที่สุดคือโรงเรียนหรือ สถานศึกษา เพราะกิจกรรมการศึกษาที่แท้จริงหรือการเรียนการสอนเกิดขึ้นที่โรงเรียน ถ้า ต้องการปรับปรุงคุณภาพการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น จุดที่จะต้องปฏิบัติคือโรงเรียนหรือสถาน ศึกษา การปฏิบัติในระดับนี้เท่านั้นที่จะทำให้คุณภาพการเรียนการสอนของคนทั้งประเทศ ประสบความสำเร็จ สำหรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้จัดแบ่ง ระบบการศึกษาไว้ในหมวดที่ 3 มาตรา 15 โดยแบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งแม้ว่าจะไม่ได้กล่าวถึงการศึกษาในระบบ

โรงเรียนไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้ให้อำนาจแก่โรงเรียนที่จะสามารถจัดได้ทั้ง 3 ระบบ กรณีนี้ทำให้เห็นได้ชัดว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้ความสำคัญแก่โรงเรียนหรือสถานศึกษามาก จึงกระจายอำนาจหน้าที่ให้ ดังนั้นความพร้อมของโรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ การจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เป็นการปฏิรูปการศึกษาจากระบบเดิมแทบจะทั้งหมด โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงจำเป็นจะต้องมีความพร้อมในทุกด้านที่เกี่ยวข้องหรือที่เป็นภาระหน้าที่ เพราะความพร้อมดังกล่าวจะเป็นตัวแปรที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรืออาจนำไปสู่ความล้มเหลว ก็ได้ ถ้าหากไม่พร้อม

สำหรับความพร้อมของโรงเรียนและชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น กรมวิชาการและกรมสามัญศึกษาได้ร่วมกันทำวิจัยในปี พ.ศ. 2539 และนำออกเผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2540 มีผลการวิจัยสรุปว่า โดยภาพรวมนั้น ในปี พ.ศ. 2540 โรงเรียนทั่วประเทศ สามารถรับนักเรียน ม. 3 เข้าเรียนต่อ ม.4 ได้ทุกคน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ระบบบริหาร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความพร้อมในระดับปานกลาง ด้านอาคารสถานที่ยังเป็นปัญหาหน่วยงานสนับสนุนมีความพร้อมในระดับปานกลาง สำหรับประชาชนมีความตระหนักในความสำคัญของการศึกษามาก และต้องการให้บุตรหลานเข้าศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การวางแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีควรคำนึงถึงสภาพความพร้อมที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ การจัดสรรทรัพยากรควรเป็นไปตามสภาพมากกว่าจัดแบบเสมอภาค ต้องกำหนดมาตรการในการช่วยเหลือประชาชนที่ยังไม่พร้อมให้ชัดเจน และต้องประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนไปพร้อม ๆ กัน อย่างไรก็ตามส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนนั้น การวิจัยได้ศึกษาเฉพาะในประเด็นความต้องการการศึกษาของประชาชนเท่านั้น การวิจัยดังกล่าวยังไม่ได้ศึกษาในประเด็นความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของประชาชน นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาในรายละเอียดการศึกษาพบว่า มีเขตการศึกษาที่มีความพร้อมในระดับปานกลางเพียง 4 เขต คือ เขต 3, 7, 9 และ 10 เขตอื่น ๆ นอกจากเขตการศึกษาที่กล่าวมา จะมีปัญหาด้านใด ด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยเฉพาะ เขตการศึกษา 5 เป็นเขตหนึ่งที่ถูกระบุว่ายังขาดความพร้อม แต่จากการศึกษารายงานการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาประจำปีการศึกษา 2540 จัดทำโดยสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 5 ปรากฏผลการรายงานที่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา กล่าวคือ เขตการศึกษา 5 มีความพร้อมสูงในทุกด้าน ทั้งยังมี ศักยภาพที่จะจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี จากความไม่สอดคล้องกันของผลการศึกษาวิจัยของหน่วยงานทั้ง 3 ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็น ข้อมูลเบื้องต้นส่วนหนึ่งสำหรับการวางแผนเตรียมการพัฒนาปัจจัยด้านต่าง ๆ การกำหนดแนวทางให้การสนับสนุนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละโรงเรียนหรือเขตพื้นที่ ที่จะจัดตั้งขึ้น และเพื่อ

ใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งสำหรับประกอบการวางแผนในการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของเขตการศึกษา 5 ต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยใช้หน้าที่ของสถานศึกษาตามหมวดที่ 4, 7 และ 8 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ประกอบกับหลักวิชาการของการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้ คือ

1.1 แนวการจัดการศึกษา

- 1.1.1 หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 1.1.2 การจัดการเรียนการสอน
- 1.1.3 สื่อและวัสดุประกอบการสอน
- 1.1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.1.5 ห้องสมุด

1.2 ครู และบุคลากรทางการศึกษา

- 1.2.1 ครู
- 1.2.2 ผู้บริหารโรงเรียน
- 1.2.3 ผู้ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

1.3 ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

- 1.3.1 อาคารสถานที่
- 1.3.2 วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- 1.3.3 งบประมาณ
- 1.3.4 ทรัพยากรอื่น

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องในการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาระดับก่อนอุดมศึกษา 9 ปี ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาระดับก่อนอุดมศึกษา 9 ปี ภายใต้โครงสร้างการบริหารแบบกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
3. ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความพร้อมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ใน 3 ด้าน คือ 1) แนวการจัดการศึกษา 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 3) ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยแต่ละด้านประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 แนวการจัดการศึกษา หมายถึง หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน สื่อและวัสดุประกอบการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และห้องสมุด
 - 3.2 ครู และบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง
 - 3.3 ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา หมายถึง อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ งบประมาณ และทรัพยากรอื่น
4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5
5. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งนั้น ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5
6. ครูวิชาการ หมายถึง ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้างาน หรือรับผิดชอบดูแลงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5
7. เขตการศึกษา 5 หมายถึง ท้องที่ระดับภูมิภาคทางการศึกษาอันประกอบด้วย จังหวัด กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นส่วนหนึ่งสำหรับผู้บริหารการศึกษาของเขตการศึกษา 5 ในการวางแผนเตรียม และ / หรือพัฒนาความพร้อมของเขตท้องที่ และโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เป็นข้อมูลเบื้องต้นส่วนหนึ่งสำหรับผู้บริหารการศึกษาของเขตการศึกษา 5 ในการตัดสินใจกำหนดระดับของการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นที่ตามสภาพความพร้อม

3. เป็นข้อมูลเบื้องต้นส่วนหนึ่งสำหรับผู้บริหารการศึกษาของเขตการศึกษา 5 ในการกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่เขตพื้นที่และโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 จำนวน 1,857 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 จำนวน 320 โรงเรียน โดยใช้ครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการ และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามมี 2 ตอนคือ

2.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

2.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอให้ออกหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5 ทำการสำรวจข้อมูล และขอความร่วมมือผู้บริหารโรงเรียนและครูให้ตอบแบบสอบถาม

3.2. การส่งแบบสอบถาม รับส่งโดยทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 โดยวิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 โดยวิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.3 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบความเรียง

5. ลำดับขั้นการนำเสนอรายงานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอรายงานการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่อไปนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา
- แนวนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา
- การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 เกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง และภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาความพร้อมที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ในด้านแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามมาตรา 24 ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา 52, 57 และด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาตามมาตรา 58-62 ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมประเด็นการศึกษาวิจัย จึงนำเสนอการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา
- นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา
- การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ความหมาย

การกระจายอำนาจในทัศนะของนักวิชาการทางด้านปกครอง นักวิชาการทางด้านปกครองได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ดังที่ยกมาบางส่วนต่อไปนี้

พรชัย รัตมีแพทย (อ้างถึงใน พิรุณ เสลานนท์, 2539) การกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจในการปกครอง ซึ่ง เจ้าหน้าที่บริหารราชการในส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการอยู่ให้ท้องถิ่นหรือองค์การอันมิใช่ส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนกลางรับไปทำเอง

ลิขิต อีระเวคิน (อ้างถึงใน ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงษ์, 2540) เป็นการมอบอำนาจการปกครองให้คนในท้องถิ่นโดยมีอิสระในการปกครองตนเองและให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีงบประมาณของตนเองและมีฐานะเป็นนิติบุคคล

ธงชัย สันติวงษ์ (2519) การกระจายอำนาจหมายถึงความพยายามที่จะมอบหมายอำนาจหน้าที่ทั้งหมดไปยัง ผู้บริหารในระดับต่างๆที่อยู่รองลงมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ยกเว้นแต่อำนาจหน้าที่บางอย่างที่จำเป็นจะต้องสงวนไว้ที่ส่วนกลาง

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2536) การกระจายอำนาจคือการขั้นตอนการลดกระบวนการต่างๆของการบริหารในส่วนกลางลงแล้วไปเพิ่มอำนาจหรือโอนอำนาจจากส่วนกลางลงไปสู่ท้องถิ่นหรือจังหวัด เพื่อให้มีอิสระอย่างเพียงพอที่จะตัดสินใจในการกิจต่างๆได้

เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์ (อ้างถึงในพิณสุตา สิริธรงค์ศรี, 2540) การกระจายอำนาจคือการถ่ายโอนอำนาจ (power) อำนาจหน้าที่ (authority) และความรับผิดชอบจากศูนย์กลางหรือศูนย์รวมอำนาจไปยังพื้นที่หรืออาณาเขตรอบๆจากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือจากระดับชาติไปสู่ท้องถิ่นเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

จากการให้ความหมายของคำว่ากระจายอำนาจของนักวิชาการหลายๆคนที่ยกมานั้นสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจคือกระบวนการที่รัฐบาลแบ่ง มอบ ให้ หรือโอนอำนาจการบริหารกิจการสาธารณะบางส่วนที่จำเป็นให้กับประชาชนในท้องถิ่นต่างๆเพื่อให้มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะของตนได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการ

ความสำคัญ

Drucker (อ้างถึงใน นิตยา เงินประเสริฐศรี, 2540) กล่าวถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจนั้น ไว้ดังนี้

- ทำให้มีการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วโดยมีการอภิปรายถกเถียงในเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นจึงไม่มีการบริหารงานแบบประกาศิตสั่งการ (Edict Management)
- ไม่มีความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของส่วนงานต่างและบริษัท
- ทำให้มีการบริหารงานที่ยุติธรรม ผู้ปฏิบัติงานมีความประทับใจในงานลดปัญหาโต้แย้งทางด้านตัวบุคคลและการแบ่งพรรคแบ่งพวก
- ทำให้มีการบริหารงานแบบประชาธิปไตยผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นก่อนที่จะตัดสินใจ
- ไม่มีช่องว่างในกลุ่มผู้บริหาร ประธานและรองมีสิทธิเหมือนกัน
- ผู้ที่มีประสบการณ์สามารถรับผิดชอบในระดับสูงได้
- ทำให้มีความรับผิดชอบเพื่อส่วนรวม ส่วนงานและผู้บริหารที่ไม่มีประสิทธิภาพจะถูกเปิดเผยให้เห็น

สำหรับความสำคัญทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะต่อสถานศึกษาระดับต่าง ๆ นั้น Brown (1991) กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจไว้ว่า

- เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นคล่องตัวของโรงเรียนในการตัดสินใจให้ทำได้มากขึ้น
- เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียน หรือสมาคมครู ผู้ปกครองให้มากขึ้น
- เพื่อเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้เพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในงานได้มากขึ้น

ความสำคัญของการกระจายอำนาจบริหารการศึกษาจากที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่าการกระจายอำนาจทำให้การตัดสินใจของหน่วยงานปฏิบัติการรวดเร็ว มีความยืดหยุ่นคล่องตัวในการบริหาร ลดปัญหาความขัดแย้งภายในหน่วยงาน การบริหารงานมีความยุติธรรมและเป็น

ประชาธิปไตยโดยสมาชิกของหน่วยงานสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งเสริมให้ผู้ที่มีความสามารถมีประสบการณ์ได้ทำงานที่เหมาะสม ทำให้เกิดความต้อการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของส่วนรวมทุกฝ่าย

หลักการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา

Mintzberg (อ้างถึงใน นิตยา เงินประเสริฐศรี, 2540)กล่าวถึงแนวคิดในการกระจายอำนาจไว้ว่าเป็นการใช้ใน 3 กรณีที่แยกจากกันดังนี้

1. มีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจอย่างเป็นทางการลงสู่ระดับล่างตามสายการบังคับบัญชา หรือเป็นการ มอบหมายภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ (Delegation) เป็นการ ให้อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจบางส่วนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
2. การกระจายอำนาจหน้าที่อย่างไม่เป็นทางการในแนวด้านข้าง จากฝ่ายบริหารในฝ่ายปฏิบัติการไปยังฝ่ายให้คำปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ
3. การกระจายการบริการและทรัพยากรต่าง ๆ ตามพื้นที่ภูมิศาสตร์

ประยูร กาญจนดุลย์ (อ้างถึงใน ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วิงษ์, 2540) กล่าวถึงหลักการทั่วไปของการกระจายอำนาจว่า “หลักการกระจายอำนาจการปกครองคือวิธีการจัดระเบียบการปกครองโดยให้ท้องถิ่นมีอิสระตามสมควรที่จะปกครองตนเอง โดยราษฎรในท้องถิ่นเองราชการบริหารส่วนกลางเป็นแต่เพียงควบคุมดูแลเท่านั้นมิได้เข้าไปบังคับบัญชาสั่งการโดยตรง

ปรัชญา เวสารัชช (อ้างถึงใน ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วิงษ์, 2540) ให้หลักการในการกระจายอำนาจไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้มีการกระจายอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการและการบริหารลงไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการให้บริการซึ่งใกล้ชิดประชาชนให้มากที่สุด
2. ผู้รับมอบอำนาจจะต้องมีความพร้อมในการรับหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจที่มากขึ้น โดยผู้กระจายอำนาจต้องให้ความสนับสนุนอย่างเพียงพอ
3. ต้องสร้างดุลยภาพระหว่างความรับผิดชอบกับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น
4. ต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านประสิทธิภาพประสิทธิผล บรรยากาศของการทำงาน และก่อประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมโดยรวม
5. ต้องเป็นไปโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนประเมินผลได้ และต้องมีการเตรียมขั้นตอนให้เป็นระบบเพียงพอแก่การดำเนินการ

Dale (อ้างถึงใน ธงชัย สันติวิงษ์, 2519)สรุปหลักการกระจายอำนาจว่า การกระจายอำนาจจะมีมากขึ้นเมื่อ

1. การตัดสินใจส่วนใหญ่กระทำโดยฝ่ายบริหารระดับต่ำลงมามากขึ้น
2. ปัญหาต่างๆที่ผู้บริหารระดับรองลงมาเป็นผู้ตัดสินใจมีความสำคัญมากขึ้น เช่น มีอำนาจสั่งจ่ายเงินมากขึ้น

3. การตัดสินใจของผู้บริหารระดับต่ำลงมามีผลกระทบต่อหน้าที่ในการทำงานต่างๆมากขึ้น
4. การตรวจสอบการตัดสินใจต่างๆมีความจำเป็นน้อยลง

จรัส สุวรรณมาลา (อ้างถึงใน ประเสริฐ ทองเกต, 2540) การกระจายอำนาจควรใช้หลักการสำคัญ 2 ประการดังต่อไปนี้

1. หลักผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest)
2. หลักประสิทธิภาพในการจัดการ (Management Efficiency)

แนวคิดและหลักการในการกระจายอำนาจของนักวิชาการที่กล่าวมานั้นวิเคราะห์ดูจะพบว่าจะมีจุดเน้นในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- ต้องเป็นการกระจายอำนาจตัดสินใจในการบริหาร การปกครองระดับใดระดับหนึ่งไปให้กับหน่วยงาน หรือองค์การท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน
- องค์การท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่รับมอบอำนาจต้องมีอิสระในการตัดสินใจในการบริหารกิจการสาธารณะของตนตามกรอบแห่งอำนาจที่ได้มา
- ต้องเป็นการกระจายภาระหน้าที่ พร้อมทั้งทรัพยากร โดยยึดสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นหลักในการกระจาย และถ้าผู้รับมอบอำนาจไม่พร้อมผู้กระจายอำนาจจะต้องให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ
- ต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนและประสิทธิภาพของการบริหารเป็นสำคัญ ทั้งจะต้องมีการเตรียมการที่เป็นระบบพอแก่การดำเนินการ

รูปแบบในการกระจายอำนาจ

รูปแบบและวิธีการของการกระจายอำนาจการบริหารกิจการของรัฐมีผู้ให้ทรรศนะไว้หลายลักษณะตามมุมมองของการใช้อำนาจที่ต่างกันออกไป แต่ในภาพรวมและเป้าหมายของการกระจายอำนาจนั้น ไม่แตกต่างกันนัก เช่น

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (อ้างถึงใน ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์, 2540) เสนอรูปแบบของการกระจายอำนาจ ว่ามี 2 รูปแบบคือ

1. แบ่งอำนาจให้ข้าราชการไปปฏิบัติราชการแทน เป็นการกระจายหรือมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่แทนรัฐบาลกลาง ควรใช้ในเขตท้องที่ที่ยังมีสภาพเป็นชนบท เศรษฐกิจพื้นฐานยังไม่ดีพอหรือยังมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะปกครองตนเองได้ รัฐจึงต้องเข้าไปมีส่วนช่วยในการบริหาร โดย

- 1.1 ให้อำนาจในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ
- 1.2 จัดสรรงบประมาณให้
- 1.3 แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ออกไปบริหารหรือปกครองแทนรัฐบาลกลาง
- 1.4 กำหนดนโยบายและกฎระเบียบต่างๆเพื่อให้ท้องถิ่นใช้เป็นแนวปฏิบัติ

2. การให้อำนาจประชาชนปกครองตนเอง เป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารและการเมืองไปให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง โดย

- 2.1 จัดให้มีการเลือกตั้ง
- 2.2 จัดให้มีองค์กรปกครองท้องถิ่นตามความจำเป็น
- 2.3 ให้องค์กรเพื่อปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นนิติบุคคล
- 2.4 ให้อำนาจในการจัดทำงบประมาณและการหารายได้ของท้องถิ่นเอง
- 2.5 ให้อำนาจในการตราข้อบัญญัติและการบังคับใช้
- 2.6 ให้อิสระในการปกครองตนเองแก่ท้องถิ่น
- 2.7 เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

จรัส สุวรรณมาลา (อ้างถึงใน ประเสริฐ ทองเกต, 2540) เสนอรูปแบบในการกระจายอำนาจโดยสรุปว่า “กระทรวง ทบวง กรม ปรับเปลี่ยนหน้าที่จากการเป็นผู้ปฏิบัติและให้บริการมาเป็นการทำงานเชิงนโยบาย, ควบคุมดูแล และถ่ายโอนอำนาจในการปฏิบัติไปให้ท้องถิ่นดำเนินการแทน โดยมีแนวทางในการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ถ่ายโอนอำนาจหน้าที่จากราชการส่วนกลางไปสู่ภูมิภาค
2. การกระจายอำนาจจากราชการส่วนภูมิภาคไปสู่ท้องถิ่น

วิธีการถ่ายโอนอำนาจ

- มอบอำนาจหน้าที่ด้านการวางแผน การบริหารงบประมาณและการบริหารบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริการและการปฏิบัติการในพื้นที่ลงไปหน่วยงานระดับจังหวัด
- พัฒนาศักยภาพของส่วนราชการระดับภูมิภาคให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจที่ลงมาสู่ส่วนภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- จัดระบบบริหารในระดับภูมิภาคให้มีเอกภาพและสนองตอบปัญหาของชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

ติน ปรัชญพฤทธิ (2535) กำหนดรูปแบบของการกระจายอำนาจไว้ 2 ลักษณะคือการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) คือการที่ส่วนกลางแบ่งอำนาจตัดสินใจบางส่วนไปให้แก่ท้องถิ่นหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติการในการปฏิบัติงานเอง แต่ส่วนกลางยังสงวนอำนาจที่จะแทรกแซงไว้

การให้ หรือการโอนอำนาจ (Devolution) คือการที่ส่วนกลางให้อำนาจตัดสินใจแก่ท้องถิ่นหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติการในการปฏิบัติงานของตนเองโดยสมบูรณ์โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ

Mintzberg (อ้างถึงใน Brown, 1991) การกระจายอำนาจมี 2 มิติ คือ

การกระจายอำนาจในแนวนอน (Horizontally Decentralized) หรือการกระจายอำนาจที่ผู้บริหารส่วนกลางแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ผู้ช่วยฝ่ายต่าง ๆ ในสำนักงานส่วนกลางร่วมรับผิดชอบ และร่วมตัดสินใจในการบริหารหน่วยงานในบังคับบัญชา

การกระจายอำนาจในแนวตั้ง (Vertical Decentralized) คือการกระจายอำนาจที่ผู้บริหารส่วนกลางมอบอำนาจลงมาให้กับหน่วยงานในบังคับบัญชาให้สามารถตัดสินใจในการบริหารภาระหน้าที่ของตนอย่างอิสระ

Kogan (อ้างถึงใน Brown, 1991) รูปแบบของการกระจายอำนาจมี 2 รูปแบบ คือ

1. การกระจายอำนาจแบบองค์การ (Organizational Decentralized) คือการกระจายอำนาจให้กับผู้แทนของชุมชนที่มาจากการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย เพื่อทำหน้าที่แทนในคณะกรรมการการศึกษาเขต อำนาจของคณะกรรมการจะถูกใช้ผ่านระบบการบริหารลงมาสู่โรงเรียน

2. การกระจายอำนาจแบบเชิงการเมือง (Political Decentralized) คือการกระจายอำนาจให้กับคณะกรรมการโรงเรียน หรือสมาคมครู-ผู้ปกครอง โดยคณะกรรมการหรือสมาคมดังกล่าวสามารถกำหนดนโยบายของโรงเรียน การจัดสรรทรัพยากร และมีอำนาจในการบริหารงานบุคคล รูปแบบนี้มีพื้นฐานแบบประชาธิปไตย คือการตัดสินใจมีลักษณะเป็นสาธารณะหรือเป็นผลที่สะท้อนความต้องการของชุมชน

รูปแบบของการกระจายอำนาจ (Decentralization) ดังกล่าวนั้น สามารถพิจารณาได้ใน 2 ประเด็น คือในประเด็นของปริมาณอำนาจที่กระจายออกไป กับการถ่ายโอนอำนาจ โดยในประเด็นของปริมาณอำนาจที่กระจายออกไป มี 3 รูปแบบ คือ 1. การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) 2. การมอบอำนาจ (Delegation) และ 3. การโอนหรือให้อำนาจ (Devolution) ส่วนในแง่ของการถ่ายโอนอำนาจนั้นมี 2 รูปแบบคือ 1. การกระจายอำนาจให้องค์คณะบุคคลในหน่วยงานระดับเขตพื้นที่ และ 2. กระจายอำนาจให้หน่วยงานระดับปฏิบัติการหรือโรงเรียนโดยตรง สำหรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ในมิติของปริมาณอำนาจที่กระจายออกไป จะมี 2 ลักษณะคือ การมอบอำนาจ จากการที่สถานศึกษาชั้นพื้นฐานยังคงต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของเขตพื้นที่ และการโอนหรือให้อำนาจ เช่นการที่หน่วยงานหลัก 4 หน่วยงานของกระทรวง และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล และในมิติของการถ่ายโอนอำนาจนั้นก็มี 2 รูปแบบเช่นกัน คือ การกระจายอำนาจแบบองค์การหรือการกระจายอำนาจในแนวนอน เช่นจากการที่เขตพื้นที่มีอำนาจบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และการกระจายอำนาจในแนวตั้ง หรือการกระจายอำนาจเชิงการเมือง เช่นการให้อำนาจแก่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบ และการให้อำนาจแก่องค์กรต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์แบบในการจัดการศึกษา

แนวนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพุทธศักราช 2540 มาตรา 78, 81 และ 289 แสดงเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนว่า กิจการสาธารณะใด ๆ ที่กระทบต่อประชาชนโดยตรง นั้นรัฐจะต้องกระจายอำนาจไปให้กับหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน หรือองค์กรประชาชนได้ตัดสินใจกำหนดทิศทางตามความต้องการของแต่ละพื้นที่ และต้องส่งเสริมให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วม รับผิดชอบกิจการสาธารณะในลักษณะ รัฐ-ประชาชนให้มากที่สุด ดังนี้

มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของ ท้องถิ่นได้เองพัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นและสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้ออกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดกับมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวดที่ 4 หมวดที่ 7 และ หมวดที่ 8 ในด้านการศึกษา รัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นแม่บททางการศึกษา อันได้นำมาสู่การร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ในเวลาต่อมา ซึ่งถ้าพิจารณาเนื้อหาแล้วกล่าวได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 คือกฎหมายกระจายอำนาจทางการศึกษาของไทยนั่นเอง เช่น ในหมวดทั่วไป มาตรา 8 ที่กำหนดว่าการจัด

การศึกษาต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของสังคม มาตรา 9 โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาต้องกระจายอำนาจลงไปยังองค์กรที่ใกล้ชิดประชาชนทุกระดับ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบทั้งทางด้านการบริหารจัดการและการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ทั้งยังให้สิทธิกับองค์กรในสังคมทุกระดับตั้งแต่ครอบครัวขึ้นไปในการจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลาย ในหมวดที่ 4 (แนวการจัดการศึกษา) กระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ เห็นได้จากการที่กำหนดให้มีหลักสูตรกลางที่มีกรอบสาระการเรียนรู้กว้าง ๆ และเปิดโอกาสให้แต่ละพื้นที่บรรจุรายละเอียดของเนื้อหาได้เองแตกต่างกันไปตามความต้องการโดยกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ให้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้เกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทั้งในห้องเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน และสถานศึกษาสามารถที่จะประเมินผลการเรียนได้ตามความเหมาะสมของตนเอง หมวด 5 (การบริหารและการจัดการศึกษา) การบริหารการศึกษาของรัฐกำหนดให้บริหารในรูปแบบคณะกรรมการจากการสรรหาแบบต่าง ๆ โดยหน่วยงานบริหารส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายส่วนรวม กำกับติดตามและให้การสนับสนุน หน่วยงานบริหารระดับเขตพื้นที่ และสถานศึกษาที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งได้รับอำนาจให้บริหารการศึกษาในเขตของตนได้อย่างเป็นอิสระ และหมวดที่ 8 (ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา) ที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษาสามารถบริหารและระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ทั้งที่เนื่องมาจากทรัพย์สินเดิมและจากภายนอก สำหรับชุมชนนั้น นอกจากจะส่งเสริมให้ร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาแล้ว ยังเปิดโอกาสให้สามารถจัดการศึกษาตามความต้องการ (ที่ไม่ขัดกับพระราชบัญญัติการศึกษา.) ได้ด้วย โดยสาระที่กล่าวมานี้ กล่าวได้ว่าขณะนี้รัฐมีนโยบายกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาที่ชัดเจนที่สุดเท่าที่ได้เคยมีมา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาอย่างเป็นระบบปรากฏขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2441 โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 5 ทรงโปรดให้ตั้งโรงเรียนขึ้นในพระบรมมหาราชวังเพื่อเตรียมบุคคลให้เข้ารับราชการ อันเป็นจุดกำเนิดของระบบการศึกษาไทย ซึ่งพระองค์ท่านทรงเห็นว่ามีค่าสำคัญสูงสุด ดังกระแสพระราชดำรัสว่า “การเล่าเรียนในบ้านเมืองเรา นี้จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตสาหะจัดขึ้นให้เจริญจงได้” (อ้างถึงใน รุ่งแก้วแดง, 2542) และได้มีการสานต่อพระบรมราโชบายและขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขวางต่อมาจนถึงปัจจุบัน ปรากฏการณ์นี้จึงนับว่าเป็นจุดกำเนิดของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. 2540 หมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยนั้นระบุว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานหมายถึงการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้กับประชาชนไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยระบุไว้ตามมาตรา 43 ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา

ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ซึ่งยังไม่ชัดเจนว่าการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานจะจัดให้ถึงระดับใด แต่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่า ต้องมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของชาติ การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานจึงมีความชัดเจนขึ้นดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 4 “การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึงการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา” โดยความตามมาตรานี้ การศึกษาขั้นพื้นฐานคือ การศึกษาที่ต่ำกว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาลงมา 12 ปีจึงกล่าวได้ว่า คือการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายโดยรวมถึงอาชีวศึกษาระดับประโยควิชาชีพ หรือ ปวช.ด้วย ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 นัยนี้เป็นความหมายตามบทบัญญัติของกฎหมายทั้ง 2 ความหมาย สำหรับความหมายทางวิชาการทั่วไปนั้น ก็มีผู้ให้ไว้หลายความหมายด้วยกัน เช่น

องค์การยูเนสโก โดย Faure (อ้างถึงใน กมล สุตประเสริฐ, 2541) การศึกษาขั้นพื้นฐานคือการศึกษาสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ให้มีโอกาสได้เรียนความรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์ แก่ชีวิต ปลุกฝังให้เกิดความอยากเรียนอยากรู้ มีทักษะในการเรียนด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

การประชุมโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All: WCEFA) การศึกษาขั้นพื้นฐานคือการศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น อันเป็นพื้นฐานแก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่น การศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถม การสอนให้รู้หนังสือ ทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตสำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่

กรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความหมายโดยใช้คำว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการวิจัยในเรื่องการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือการศึกษาในระบบโรงเรียนที่รัฐมุ่งจัดให้กับเด็กทุกคนมีโอกาสได้รับอย่างทั่วถึงเป็นการศึกษาในแบบให้เปล่า ให้เนื้อหาสาระที่เป็นพื้นฐานของทุกคนสำหรับใช้ในการดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อ เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างเอกภาพของชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงในกรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) การศึกษาขั้นพื้นฐานคือการศึกษาเพื่อชีวิตที่มีคุณภาพของประชาชนไทย ช่วยให้ประชาชนมีคุณธรรมในการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ และ

ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบ และมีบทบาท ร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

จากความหมายของหน่วยงานต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความหมายโดยสรุปคือ การศึกษาเบื้องต้นที่รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องจัดให้ประชาชนเพื่อสร้าง เอกภาพของชาติ โดยให้สนองตอบความต้องการความรู้ของประชาชนสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ ร่วมกันได้อย่างมีศักดิ์ศรีมีความสุข มีความสามารถ คุณธรรมและสามารถใช้ความรู้นั้นในการ พัฒนาตนเองและสังคมรวมทั้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิต

ความสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ใน นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีไว้โดยสรุปว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น ปัจจัยที่จำเป็นและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัย 4 เพราะการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองทั้งทางด้าน ความรู้ความสามารถที่จะใช้ในการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี และ ด้านคุณ ธรรมจริยธรรมที่ทำให้มนุษย์รู้จักช่วยกันทำนุบำรุงสังคมของตนให้คงอยู่ได้อย่างสงบสุขและมี ดุลยภาพ หากบุคคลผู้ใดไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคคลนั้นจะเป็นผู้ที่ผิดปกติ ต้องมีความ เป็นอยู่ที่เดือดร้อนลำบาก และไม่มีศักดิ์ศรี

กมล สุตประเสริฐ และ สุนทร สุนันท์ชัย (2541) กล่าวว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษยชาติ หากเปรียบเทียบการไร้การศึกษาเป็นความยากจน ชาติแคลนแล้ว กล่าวได้ว่า ความยากจนทางสติปัญญานั้นทำให้มนุษย์เดือดร้อนได้มากกว่า ความยากจนทรัพย์สินหลายเท่าตัว

จึงสรุปได้อีกลักษณะหนึ่งว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีความสำคัญกับมนุษย์ซึ่งจำเป็น ต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพราะการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่มนุษย์ใช้ สำหรับการปฏิสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ที่มีดุลยภาพระหว่างกันในสังคม

ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีผู้ให้ความหมายของความพร้อมไว้หลายคน เช่น ทวี ท่อแก้ว และ อบรม สนิทบาล (อ้างถึงใน ฉวีวรรณ ประคองจิตมั่น, 2535) ให้ความหมายว่า คือลักษณะทั้งหมดในตัว บุคคลที่สามารถรวบรวมขึ้น ให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตอบสนองสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยวิธี การใดวิธีการหนึ่ง หรือหมายถึงการเตรียมที่จะเจริญออกงามต่อไป หรือการที่จะก้าวหน้าต่อไป

อาทร เขาวปราณี (อ้างถึงในฉวีวรรณ ประคองจิตมั่น, 2535) ความพร้อมคือ สภาวะ หรือสภาพที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล แล้วเป็นผลให้การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีแนวโน้มว่าจะ ประสบผลสำเร็จ

เดโช สวานานนท์ (อ้างถึงใน พรรษา ชุมเกษียร, 2541) ความพร้อมหมายถึงสภาพ การณ์เตรียมตัวเพื่อตอบสนอง หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

Mckechnie (อ้างถึงใน พรรษา ชุมเกษียร, 2541) ความพร้อมหมายถึง สภาพการณ์ หรือคุณสมบัติของผู้กระทำที่มีความกระตือรือร้น ความตั้งใจ มีความคล่องตัวและกระทำอย่าง ว่องไว

Thacher และคณะ (อ้างถึงใน พรรษา ชุมเกษียร, 2541) ความพร้อมหมายถึง สภาพ หรือคุณภาพของการเตรียมพร้อมอันเนื่องมาจากการเตรียมการ ความถนัด ความพอใจ และความกระตือรือร้น

ความพร้อมของโรงเรียน หมายถึง ความพร้อมด้านอาคารสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก ที่จะให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับชุมชน (กรมวิชาการ, 2540)

จากความหมายของความพร้อมที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น สรุปได้ว่า ความพร้อม คือ สภาพการณ์ หรือศักยภาพทั้งทางด้านกายภาพ และเจตคติของบุคคลหรือองค์การอันเกิดจาก การเตรียมการไว้ล่วงหน้าในการที่จะกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในส่วนที่เป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คือ

1. หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการเรียนการสอนโดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มาตรา 25 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและความ สนใจของผู้เรียน และการร่วมมือกับชุมชนจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ มาตรา 26 การประเมินผลผู้เรียน โดยกระบวนการวัดและประเมินตามสภาพที่เป็นจริง มาตรา 27 การ จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพด้านต่าง ๆ ในชุมชน

2. หมวดที่ 7 ครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 56 เฉพาะที่เกี่ยวกับการพัฒนา บุคลากรทางการศึกษา และมาตรา ที่ 57 ความดังนี้

มาตรา ๕๗ ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิ

ปัญหาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยก
ย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

3. หมวดที่ 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 ความดังนี้

มาตรา ๕๘ ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน
และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร
ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ
สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

(๑) ให้รัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
โดยอาจเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย
กำหนด

(๒) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน
สังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการ
ศึกษาบริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่า
ใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น . . .

มาตรา ๕๙ . . .

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล
รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา
และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อขายทรัพย์สินหรือจ้างทำที่ดำเนินการโดย
ใช้เงินงบประมาณให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด. . .

ความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงหมายถึงสภาพการณ์ หรือศักยภาพทั้งทางด้านความรู้
ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ด้านกายภาพ คือ อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ
หรือทรัพยากรทางการศึกษา และ ตลอดจนเจตคติของบุคลากรที่ได้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า
หน้าสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2542

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีสถานะเป็น 3 ลักษณะคือ เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมายแม่บททางการศึกษาของชาติ และเป็นกฎหมายปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในเรื่องการปฏิรูปการศึกษานั้น การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จะมีลักษณะกระจายอำนาจทุกด้าน โดยในส่วนที่เกี่ยวข้อง หรือที่เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ด้านคือ แนวการจัดการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เห็นได้จากบทบัญญัติในหมวดที่ 1 บททั่วไป ที่กล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาไว้ตามมาตรา 8 และมาตรา 9 ว่า

มาตรา ๘ การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

... (๒) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา . . .

มาตรา ๙ การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

(๑) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

(๒) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น . . .

(๕) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

(๖) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น.

สำหรับในด้านแนวการจัดการศึกษา เป็นการกระจายอำนาจทางวิชาการ เห็นได้จากหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มาตรา 25 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาโดยใช้ประสบการณ์จริงผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยปลูกฝังค่านิยมที่พึงามไว้ในทุกกิจกรรมวิชาที่เรียน และร่วมมือกับชุมชนจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ มาตรา 26 ที่กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจในการประเมินผลผู้เรียนได้เอง โดยใช้กระบวนการวัดและประเมินตามสภาพที่เป็นจริง มาตรา 27 ที่กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ. โดยอาศัยจุดประสงค์จากหลักสูตรกลางที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาตามหลักการดังกล่าวนี้ สถานศึกษาจะต้องมีอิสระในการตัดสินใจ มีความยืดหยุ่นคล่องตัวใน

การดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้มากพอ ซึ่งตามแนวการจัดการศึกษาของหมวดที่ 4 เห็นชัดว่า สถานศึกษาได้รับอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการมีการริเริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายการปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอนมาก่อน ซึ่งได้ผลในระดับหนึ่งแล้วนั้น ในหลักการเห็นได้ว่าคล้ายกับหลักการในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 4 อยู่หลายส่วน โดยมีเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้

นโยบายในการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ภายในปี พ.ศ. 2550 มีเป้าหมายที่จะปฏิรูปใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่ได้จัดทำไว้เมื่อปี พ.ศ. 2539 มีเนื้อหาสาระดังนี้

เร่งปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดย

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา

2. จัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม จัดทำหลักสูตรทุกระดับ ทุกประเภทภายใต้หลักการสำคัญดังนี้

2.1 สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้เรียนอย่างมีความสุข

2.2 จัดกระบวนการเรียนให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบและเน้นการปฏิบัติมากกว่าท่องจำเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการสร้างความรู้ซึ่งเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต

2.3 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติมากขึ้น

2.4 ให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัว ชุมชน มาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.5 กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียนและสนับสนุนให้โรงเรียนและสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนามาตรฐานขั้นพื้นฐานดังกล่าวตามความต้องการและความเหมาะสม และให้องค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของการจัดการศึกษาวิชาชีพ

2.6 ให้ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดแบบเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

3. เร่งรัดปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครูให้มีเนื้อหาวิชาชีพครูมากขึ้นมุ่งเน้นคุณภาพผู้ที่จบออกไปประกอบอาชีพครู

4. จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาโดยมุ่งเน้นเป็นพิเศษในด้านพื้นฐานทางภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อรองรับการพัฒนาความรู้และทักษะในระดับที่สูงขึ้น

5. การปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการเรียนรู้อาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

6. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนารูปแบบ เทคโนโลยี นวัตกรรมการสอนและพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาให้มีคุณภาพรวมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้สามารถให้บริการที่สนองตอบความต้องการของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง

7. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนให้ความสนใจในเรื่องเวลาเรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถหารายได้ระหว่างเรียน

8. เร่งรัดการจัดการเรียนการสอนประชาธิปไตยให้เกิดผล โดยพัฒนาหลักสูตรประชาธิปไตยแบบยั่งยืน และส่งเสริมให้ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพครูปฏิบัติตนอยู่ในวิถีทางประชาธิปไตยเพื่อเป็นแบบอย่างและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

9. ปฏิรูประบบการวัดผล ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเน้นพฤติกรรมที่แสดงออกจริงของผู้เรียนและใช้ผลการประเมินผลในการพัฒนาผู้เรียนและกระบวนการเรียนการสอน สำหรับการคัดเลือกผู้เรียนทุกระดับ ทุกประเภทให้ใช้ผลการเรียนสะสม ลดความสำคัญของการสอบและเพิ่มโควตาการคัดเลือกเข้าเรียนต่อ

10. พัฒนาและสนับสนุนสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้เป็นเครือข่ายรองรับการกระจายอำนาจทางวิชาการ

สำหรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 นั้นได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 มาตรา 22 และ 23 ความโดยสรุปว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการกระบวนการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพตามธรรมชาติ โดยการจัดการศึกษาจะต้องเน้นความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เป็นการบูรณาการวิชาซึ่งครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้ ทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะคณิตศาสตร์ และความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพ และที่เป็น หน้าที่ของสถานศึกษานั้น กำหนด ไว้ในมาตรา 24 ความดังนี้

การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกัน จาก สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

6. การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาและสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาและผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

แนวทางการจัดกระบวนการเรียนการสอนจากทั้งนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 จะเน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลักในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นความสนใจ ความถนัด หรือความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนก็ตาม กระบวนการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner - centered) นั่นเอง

หลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ตามมาตรา 27 และ 28 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนี้

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ .

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ.

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง สาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพสาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นหลักการและวิชาชีพ ต้องมุ่ง

พัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม .

หลักสูตรการศึกษาตามกำหนดในมาตรา 27 และ 28 นั้นจะเห็นว่า มี 2 ระดับ คือ หลักสูตรแกนกลาง ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นผู้จัดทำ และหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่สถานศึกษาจะเป็นผู้จัดทำเอง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่น จึงเป็นที่แน่ชัดว่าโรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องจัดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรขึ้นในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งงานด้านหลักสูตรที่โรงเรียนควรศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อที่จะสามารถจัดกระบวนการพัฒนาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไป จะครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ความหมาย

นักวิชาการทางการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศจำกัดความหลักสูตรไว้หลายลักษณะ ตามทรรศนะของแต่ละคน เช่น ที่จะได้ยกมาบางส่วนต่อไปนี้

Tanner and Tanner (อ้างถึงใน Sowell, 1996) รวบรวมคำจำกัดความของหลักสูตรที่กล่าวกันไว้ก่อนหน้านี้มาจนถึงปัจจุบัน จะมีความหมายในลักษณะต่อไปนี้ คือ 1) วิธีแห่งการสั่งสมของความรู้ที่เป็นระบบ 2) ตัวแบบของระบบความคิด 3) มวลประสบการณ์แห่งเผ่าพันธ์ 4) ประสบการณ์ที่ได้ผ่านการชี้แนะ 5) สภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่ได้วางแผนเตรียมการไว้ล่วงหน้า 6) เนื้อหาสาระของการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย/จิตพิสัย และกระบวนการ 7) แผนการฝึกอบรมชนิดหนึ่ง 8) ผลที่สุดของการฝึกอบรม หรือผลที่เกิดขึ้น และ 9) ระบบทางเทคนิคประการหนึ่งของการผลิต

Sowell (1996) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรคือ สิ่งที่ใช้สอนให้กับนักเรียน

ทางด้านนักการศึกษาของไทย เช่น อุทัย บุญประเสริฐ (2540) กล่าวว่า หลักสูตรคือ สิ่งที่ผู้เรียนพึงได้รับและได้เรียนรู้จากการจัดมวลประสบการณ์และแผนการจัดการเรียนการสอนที่จัดให้แก่ผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุผลก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา มุ่งที่จะฝึกฝนอบรมผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต

พนัส หันนาคินทร์ (อ้างถึงในบันลือ พฤกษ์วัน, 2531) กล่าวว่า เดิมนั้นหลักสูตรคือรายวิชาที่กำหนดไว้เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนในโรงเรียน แต่ปัจจุบันคือ ประสบการณ์ทางการศึกษาทุกอย่างที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนอบรมในด้านต่าง ๆ อย่างดีที่สุด จนสามารถดำรงชีวิตในสังคมของตนได้อย่างมีความสุข

สมิตร คุณาณกร (อ้างถึงในบันลือ พฤษะวัน, 2531) กล่าวสรุปไว้ว่า หลักสูตรมีความหมายกว้างขวางทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันได้แม้แต่ในหมู่นักวิชาการ อย่างไรก็ตามหลักสูตรควรมีสาระ 3 ประการ คือ 1) เป็นเอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้เรียน ประกอบด้วยความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระของความรู้และประสบการณ์ 2) โครงการที่ประมวลความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียน เพื่อความรู้ ความสามารถของผู้เรียนแต่ละระดับ และ 3) วิชาความรู้สาขาหนึ่งที่ว่าด้วยหลักการ แนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า หลักสูตรมีความหมายตั้งแต่ที่เป็นรูปธรรมจนถึงนามธรรม กล่าวคือ ส่วนที่เป็นรูปธรรม หลักสูตรคือรายวิชา (Subjects) แผน (Plan) กิจกรรม (Activities) และส่วนที่เป็นนามธรรมคือจุดหมาย (Objectives) และประสบการณ์ (Experiences)

ส่วนกรมวิชาการ (อ้างถึงใน อุทัย บุญประเสริฐ, 2540) ให้ความหมายว่าข้อกำหนดว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดหมายของการศึกษา

จากความหมายที่นักวิชาการทั้งหลายเหล่านั้นกล่าวมาแล้วนั้น แม้ว่าจะมีความหลากหลายไปตามมุมมองในการใช้ประโยชน์ของแต่ละคน อย่างไรก็ตามก็ยังคงเกี่ยวข้องกับ การให้การศึกษาพัฒนาผู้เรียน โดยมีจุดประสงค์คือความสมบูรณ์ทุกด้านของผู้เรียน จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรคือ สาระความรู้ มวลประสบการณ์ ทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยที่ จัดไว้อย่างมีระบบและสมดุล เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยแนวทางและวิธีการที่ออกแบบไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ระดับของหลักสูตร

Sowell (1996) จำแนกระดับของหลักสูตรไว้ 4 ระดับ สรุปได้ดังนี้ คือ

1. Societal level หมายถึงหลักสูตรในระดับนโยบาย เป็นหลักสูตรที่จัดทำโดยคณะผู้จัดทำในระบบการเมืองการปกครอง โดยบุคคลทุกกลุ่มในสังคม ตั้งแต่ประชาชน ข้าราชการ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ จนถึงนักการเมือง หลักสูตร จะกล่าวถึงเป้าหมาย หัวข้อสาระที่จะจัดการศึกษา เวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นต้น หลักสูตรระดับนี้ไม่ได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยตรง

2. Institutional Curricula หมายถึงหลักสูตรที่ใช้ในสถานศึกษา เกิดจากหลักสูตรระดับ Societal โดยนักการศึกษาและประชาชนในแต่ละท้องถิ่นนำมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม โดยปกติจะจัดโครงสร้างตามวิชา รวมทั้งหัวข้อและสาระสำคัญที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ด้วย หลักสูตรระดับสถานศึกษานี้ หมายรวมถึงเอกสารที่เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ปรัชญา แผนการสอน และแนวดำเนินการด้วย

3. Instructional Curriculum หมายถึงหลักสูตรที่ผู้สอนเป็นผู้จัดทำขึ้น และเกิดขึ้นในสถานศึกษานั่นเอง ผู้สอนจะจัดทำหลักสูตรนี้โดยพื้นฐานจากข้อตัดสินใจ ว่าสิ่งใดเป็นเรื่องจำเป็นสูงสุดที่จะต้องสอน และความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหาร อย่างไรก็ตามก็ต้องพิจารณาอำนาจหน้าที่ของผู้สอน มุมมองทางการศึกษาและกระแสการปฏิรูปทางการศึกษาประกอบด้วย และหลักสูตรที่จะนำไปใช้ในห้องเรียนจริง ๆ นั้นก็ต้องแปรเปลี่ยนไปจากที่กำหนดไว้แล้วบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับการตอบสนองของผู้เรียนและสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนไป

4. Experiential Curriculum หมายถึงหลักสูตรที่จัดเฉพาะผู้เรียนคนหนึ่ง ๆ เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือสำหรับผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษทางบุคลิก หรือความสามารถในการเรียนรู้

องค์ประกอบของระบบหลักสูตร

องค์ประกอบของระบบหลักสูตรนั้น มีผู้เสนอแนวคิดไว้หลายคนด้วยกัน เช่น สุมิตร คุณาณุก (อ้างถึงใน บุญณัฐ ทิมทอง, 2539) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ 4 อย่างคือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล

บุญมี เณรยอด (อ้างถึงใน บุญณัฐ ทิมทอง, 2539) กล่าวว่า ประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร

สุจรีต เพียรชอบ (อ้างถึงใน กิตติพิศ ศิริสูตร, 2538) หลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 อย่างคือ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ และการประเมินผลหลักสูตร

Tyler (อ้างถึงใน กิตติพิศ ศิริสูตร, 2538) กล่าวว่าหลักสูตรประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลหลักสูตร

Sowell (1996) กล่าวถึงองค์ประกอบในกระบวนการแห่งหลักสูตรไว้โดยสรุปว่า กระบวนการของหลักสูตร (Curriculum process) จะครอบคลุมเรื่องราวต่อไปนี้ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) หมายถึง การดัดแปลงปรับปรุง หรือการสร้างสิ่งที่จะใช้สอนผู้เรียนขึ้นมาใหม่

2. การนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน (Curriculum classroom use) เกี่ยวข้องกับการเตรียมการใช้หลักสูตรในโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามความประสงค์ของโครงการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งหมายถึงการนำไปใช้และการประกาศใช้

3. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum evaluation) ครอบคลุมการปรับปรุงงานของโรงเรียนจากการวิเคราะห์ การได้รับ และการจัดเตรียมรายละเอียดที่เชื่อถือได้ของข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับคุณค่าและข้อดีของหลักสูตรนั้น

องค์ประกอบของงานด้านหลักสูตรตามที่นักวิชาการหลายคนเสนอมานั้น จะเห็นได้ว่า มีความคล้ายคลึงกันค่อนข้างมาก คือส่วนใหญ่จะประกอบด้วยหัวข้อหลัก 4 เรื่อง คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้ และ
4. การประเมินผลหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกระดับ เพราะหลักสูตรจะเป็นกรอบของการจัดการเรียนการสอน เป็นแนวดำเนินการที่เป็นระบบที่จะนำให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรหนึ่ง ๆ อาจไม่มีประสิทธิภาพ ถ้าหลักสูตรไม่ได้สร้างขึ้นบนพื้นฐานของปัญหาและความต้องการของสังคม โดยเฉพาะสังคมของแต่ละท้องถิ่น ที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน ดังนั้น หลักสูตรที่สนองตอบความต้องการและปัญหาของสังคมของแต่ละท้องถิ่นมากที่สุดจึงเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในแต่ละท้องถิ่นโดยเฉพาะ หรือที่เรียกว่า “หลักสูตรท้องถิ่น” ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นนี้เห็นได้จากแนวนโยบายการศึกษาต่าง ๆ ของรัฐ เช่น แนวทางการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ระบุไว้ว่า “ให้ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และกำหนดแบบเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น” และโดยเฉพาะในปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 บัญญัติว่า “ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” บทบัญญัตินี้สะท้อนให้เห็นนโยบายกระจายอำนาจทางวิชาการของรัฐที่เป็นรูปธรรมที่สุด ซึ่งทำให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกระดับมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนควบคู่กันไปกับหลักสูตรกลางด้วย สำหรับพระศนะของนักวิชาการต่อความสำคัญจำเป็นของหลักสูตรท้องถิ่นนี้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวไว้โดยสรุปว่า เพื่อให้สามารถสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นที่หลักสูตรกลางไม่สามารถทำได้ เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง มีค่านิยมและความผูกพันกับ ท้องถิ่น โดยการเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวก่อน และ เพื่อให้สามารถนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และความรู้ด้านวิชาชีพมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร

การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรนั้น อารง บัวศรี (อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) กล่าวว่า มี 2 ลักษณะ คือ

1. การกระจายอำนาจถึงระดับโรงเรียน ซึ่งมี 3 รูปแบบคือ 1) โรงเรียนมีเสรีภาพเต็มที่ ที่จะจัดทำหลักสูตรขึ้นใช้โดยไม่ต้องคำนึงถึงส่วนกลาง (School-based Curriculum) ซึ่งพบว่า มีปัญหา มาก ทั้งทางด้านมาตรฐานการศึกษาและการศึกษาต่อของผู้เรียน 2) โรงเรียนมีเสรีภาพในกรอบที่ส่วนกลางกำหนด คือหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำขึ้นภายในกรอบนโยบายและการควบคุมดูแลจากส่วนกลาง หลักสูตรแบบนี้พบว่า มีปัญหาเรื่องเวลาในการติดตามดูแลของส่วนกลาง และ 3) รูปแบบที่โรงเรียนมีเสรีภาพในส่วนที่ส่วนกลางเหลือไว้ให้ คือหลักสูตรที่ส่วนกลางจัดทำในส่วนที่เป็นแม่บท และเว้นในรายวิชาเลือกไว้ให้โรงเรียนจัดทำเอง ซึ่งพบว่า มีปัญหาอยู่ประการหนึ่ง นั่นคือ สิ่งที่โรงเรียนเลือกนั้นสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ เพียงใด

2. การกระจายอำนาจถึงระดับท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็น จังหวัด อำเภอ หรือตำบลก็ได้ มี 3 รูปแบบเช่นเดียวกัน คือ 1) ท้องถิ่นมีเสรีภาพในกรอบนโยบายของส่วนกลาง คือส่วนกลางกำหนดนโยบายให้ท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรแม่บทสำหรับท้องถิ่น 2) ท้องถิ่นมีเสรีภาพในส่วนที่ส่วนกลางเหลือไว้ให้ คือส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแม่บทและเว้นวิชาเลือกไว้ให้ท้องถิ่นจัดทำเอง และ 3) ท้องถิ่นมีเสรีภาพทั้งในขอบเขตจำกัดและในวงกว้าง คือการที่ส่วนกลางและท้องถิ่นร่วมกันกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของสิ่งที่จะเรียนของผู้เรียนทั้งประเทศและในท้องถิ่น เป็นลำดับกันมา กำหนดเป็นหลักสูตรแกนกลางที่จะบังคับเรียน ส่วนวิชาเลือกท้องถิ่นจะเป็นผู้กำหนดเอง ซึ่งประเทศไทยนั้นจะเป็นการกระจายอำนาจในรูปแบบที่ 3 ทั้ง 2 ลักษณะ แต่มีความพิเศษที่โรงเรียนหรือท้องถิ่นสามารถปรับเนื้อหาและวิธีการบางส่วนของหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางได้ด้วย

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของกระทรวงศึกษาธิการ (อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) มี 5 รูปแบบ คือ

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม สามารถทำได้ทุกวิชาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่จะต้องไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหาและเวลาเรียนของหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนแปลงไปโดยผู้ดำเนินการจะต้องศึกษาคำอธิบายรายวิชาที่กล่าวถึงเนื้อหา กิจกรรม และจุดประสงค์ของหลักสูตรแม่บทแล้วเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ปรับรายละเอียดเนื้อหา คือการพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับ ลด หรือเพิ่มเนื้อหาของหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งทำได้ทุกรายวิชา แต่จะต้องไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหาและเวลาเรียนของหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน ผู้ปรับจะต้อง

ศึกษา เนื้อหา กิจกรรม จุดประสงค์และเวลาเรียน จากนั้นกำหนดเนื้อหาที่จะปรับ แล้วนำไปปรับเข้ากับหลักสูตรแม่บทและทำเป็นแผนการสอน และปรับแนวกิจกรรมและสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรับเปลี่ยนไป

3.จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เนื่องจากในหลักสูตรแม่บทไม่มีการจัดทำ แต่ต้องไม่ทำให้ จุดประสงค์ เนื้อหาและเวลาเรียนของหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนไป นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ของชาติ ความมั่นคงและระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

4.ปรับปรุง และ/หรือเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสม สื่อที่สามารถปรับปรุง คือ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด หนังสือเสริมประสบการณ์ (หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออุเทศ และหนังสือเสริมการอ่าน) คู่มือครู และคู่มือการเรียนการสอน นอกจากนั้นยังรวมถึงสื่อประเภทต่าง ๆ ด้วย โดยการปรับกระทำได้โดยการวิเคราะห์ส่วนประกอบทุกด้านของหลักสูตร สํารวจหนังสือและสื่อที่มีอยู่ในท้องตลาดและวิเคราะห์ว่าสอดคล้องกับส่วนประกอบของหลักสูตรหรือไม่

5.จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่จัดทำหนังสือเรียนแบบฝึกหัด หนังสือเสริมประสบการณ์ คู่มือครู ขึ้นมาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น โดยอาจใช้กับคำอธิบายรายวิชาที่มีอยู่เดิมหรือที่เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ก็ได้

สังต์ อุทรานันท์ (2532) เสนอไว้ 2 รูปแบบคือ

- 1.ปรับหลักสูตรกลางให้เข้ากับหลักสูตรท้องถิ่น
- 2.การสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลาง

ทัศนีย์ ศุภเมธี (อ้างถึงใน กิตติพิศ สิริสูตร, 2538) ให้ทรงเสนอว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมี 3 ลักษณะคือการปรับ การขยาย และการเพิ่ม ดังนี้

การปรับ คือการปรับเนื้อหาสาระและประสบการณ์ของหลักสูตรกลางให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

การขยาย คือการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนลึกลงไปมากกว่าที่หลักสูตรกลางกำหนดไว้

การเพิ่ม คือการเพิ่มเนื้อหาที่ท้องถิ่นนั้นมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ ซึ่งท้องถิ่นอื่นอาจไม่จำเป็นต้องเรียนรู้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามที่มีผู้ให้ทรงเสนอไว้ นั้น มีลักษณะโดยสรุปดังนี้

- 1.เป็นการปรับเนื้อหาสาระ กิจกรรม และสื่อที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกลางหรือหลักสูตรแม่บท โดยการลดหรือเพิ่มเนื้อหาสาระ กิจกรรมและสื่อ เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ และลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น ทั้งนี้จะต้องไม่ทำให้จุดประสงค์ และคาบเวลาเรียนของหลักสูตรกลาง หรือหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนแปลงไป

2.การจัดทำหลักสูตรย่อยขึ้นมาประกอบกับหลักสูตรกลาง เนื่องจากหลักสูตรกลางไม่มีรายวิชาที่ท้องถิ่นต้องการ แต่การจัดทำต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ของชาติ ความมั่นคงและระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขด้วย

3.การสร้างสื่อขึ้นมาใหม่ เช่น หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ คู่มือครู และสื่ออื่น ๆ โดยอาจจัดทำขึ้นตามคำอธิบายรายวิชาใหม่หรือของเดิมก็ได้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการสร้างหลักสูตรรายวิชาขึ้นมาใหม่สามารถทำได้ตั้งแต่ระดับโรงเรียนขึ้นไปถึงเขตการศึกษา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539)

- 1.จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- 2.ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- 3.กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร
- 4.กำหนดเนื้อหา
- 5.กำหนดกิจกรรม
- 6.กำหนดคาบเวลาเรียน
- 7.กำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผล
- 8.จัดทำเอกสารหลักสูตร
- 9.ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้หลักสูตร
- 10.ขออนุมัติใช้หลักสูตร
- 11.นำหลักสูตรไปใช้
- 12.ประเมินผลหลักสูตร

บุญมี เณรยอด (อ้างถึงใน กิตติพิศ สิริสูตร, 2538) เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
2. การจัดตั้งคณะอนุกรรมการในแต่ละกลุ่มวิชา
3. ศึกษาวิจัยข้อมูล ในเรื่องต่อไปนี้
 - 3.1 ลักษณะหลักสูตรระดับชาติ
 - 3.2 สภาพปัจจุบันปัญหาของเขต
 - 3.3 ข้อบกพร่องของแผนการสอนที่ผ่านมา
 - 3.4 ปัญหาและข้อจำกัดในการเรียนการสอนแต่ละเขตการศึกษา
4. การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการปฏิบัติงานร่วมกัน
5. การดำเนินขบวนการกลุ่ม โดย
 - 5.1 สร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มก่อนลงมือปฏิบัติงาน

5.2 การเตรียมวาระการประชุม

5.3 การส่งเสริมความคิดและการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

5.4 การจัดหาอุปกรณ์

สังกัด อุทรานันท์ (2532) เสนอกระบวนการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งคณะทำงาน
2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
3. กำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับหลักสูตรท้องถิ่น
4. พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรกลางกับสภาพท้องถิ่น
5. ดำเนินการคัดเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรกลาง และ/หรือจัดสร้างกระบวนการ

วิชาขึ้นมาใหม่

6. ดำเนินการใช้หลักสูตร
7. ประเมินผลการใช้หลักสูตร
8. ทำการปรับปรุงแก้ไข

สุทธนู ศรีไสย์ (2539) กล่าวว่ากระบวนการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอน 10 ขั้นตอนคือ

1. พิจารณาความต้องการหรือเป้าหมายของหลักสูตร (Identify Curricular needs)
2. พัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Develop Curricular Goals and Needs)
3. พิจารณาทรัพยากรและข้อจำกัดต่าง ๆ (Identify Resources and Constraints)
4. จัดตั้งคณะกรรมการหลักสูตร (Organize Curriculum Committees)
5. กำหนดบทบาทของกรรมการแต่ละคน (Establish Roles of Personnel)
6. พิจารณาหลักสูตรใหม่ (Identify New Curricular)
7. เลือกหลักสูตรใหม่ (Select New Curriculum)
8. การออกแบบหลักสูตรใหม่ (Design New Curriculum)
9. การนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ (Implement New Curriculum)
10. การวัดและประเมินผลหลักสูตร (Evaluate Curriculum)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามที่มีผู้นำเสนอไว้ดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ว่าประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น นโยบายรัฐบาล ทรัพยากร และข้อจำกัดต่าง ๆ
3. กำหนดจุดประสงค์ ความต้องการ หรือเป้าหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

4. พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรกลางกับสภาพท้องถิ่น คัดเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรกลาง และ/หรือจัดสร้างกระบวนการวิชาขึ้นมาใหม่

5. กำหนดเนื้อหา กิจกรรม คาบเวลาเรียน และเกณฑ์วัด-ประเมินผล และจัดทำเอกสารหลักสูตร

6. ตรวจสอบคุณภาพ ทดลองใช้หลักสูตร และขออนุมัติใช้

7. นำหลักสูตรไปใช้

8. ประเมินผลหลักสูตร

9. ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง หรือพัฒนาใหม่

การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะเป็นขั้นที่จะเกิดผลผลิต คือ พัฒนาการที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนั้นการนำหลักสูตรไปใช้สอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย จึงเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน การนำหลักสูตรไปใช้นี้ได้มีผู้ให้แนวทาง วิธีการไว้หลายคน เช่น

อุทัย บุญประเสริฐ (2540) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสำคัญ 3 อย่างคือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการใช้หลักสูตรให้บรรลุผลตามหลักสูตรและจุดหมายของหลักสูตร

3. การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการจุดหมายของหลักสูตร คือ จุดประสงค์ของการเรียนรู้สอดคล้องกับโครงสร้างและแนวดำเนินการของหลักสูตร

สมิทร คุณาณกร (อ้างถึงในใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้นมีกิจกรรมสำคัญ 3 ประการ ตามรายละเอียดโดยสรุปต่อไปนี้

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หลักสูตรที่จัดทำจากส่วนกลางจะมีลักษณะเนื้อหา สาระตลอดจนรายละเอียดของวิธีการต่าง ๆ ที่กว้าง ผู้ใช้จะต้องเคราะห์และจัดทำรายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลเอง โดยจัดทำเป็นแผนการสอน เป็นต้น

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หมายถึงการจัดเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และการจัดครูเข้าสอน เป็นต้น

3. การสอน โดยครูต้องใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะของวิชา แต่ละวิชา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (อ้างถึงในใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ให้ทรรศนะในกรณีนี้เกี่ยวกับผู้บริหารว่า ผู้บริหารต้องวางแผนเตรียมการใน 8 เรื่องคือ

1. การเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ คือการวิเคราะห์สภาพต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งด้านทรัพยากร วิธีการ สภาพแวดล้อมและชุมชนว่ามีความพร้อมที่จะใช้หลักสูตรใหม่เพียงใด และวางแผนแก้ไข จัดการไว้ล่วงหน้า

2. การจัดเตรียมการอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ เพื่อให้ครูเข้าใจในจุดหมายหลักการ ของหลักสูตร และเตรียมจัดทำโครงการสอน แผนการสอนไว้ โดยผู้บริหารจะต้องนิเทศติดตาม อย่างสม่ำเสมอ

3. การจัดครูเข้าสอน โดยผู้บริหารจะต้องพิจารณาจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของครูต่อลักษณะวิชาและระดับชั้นของนักเรียนที่ตรงกับบุคลิกภาพส่วนตัวของครูแต่ละ คน

4. การจัดตารางสอน เพื่อให้เวลาสอนของแต่ละวิชาเหมาะสมทั้งทางด้านช่วงเวลา ที่บางวิชาควรจัดในภาคเช้า และความยาวของระยะเวลาทำการสอน การจัดครูลงสอนได้โดยไม่ ชนกัน และป้องกันการติดขัดในการจัดสรรเวลาใช้ห้องปฏิบัติการหรือห้องพิเศษต่าง ๆ

5. การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน คือการจัดทำกำหนดการสอน ประมวลการสอน แผนการสอน และสื่อการเรียนการสอน

6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร เพื่อให้ผู้ปกครองทราบว่าบุตรหลานของตนควร จะต้องมีพัฒนาการอย่างไรบ้างจากการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการร่วมมือกัน ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน

7. การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และการเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตร เช่นการจัดโครงการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ด้านโภชนาการจากการ ปฏิบัติจริง หรือการจัดสวนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การการเพาะปลูก การตกแต่งบ้าน และได้ รับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

8. การจัดโครงการประเมินการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อปรับปรุง หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะต้องทำเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ในกรณีนี้การ ปรับปรุงหลักสูตรจะทำได้ง่ายขึ้น ถ้าหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

สังต์ อุทรานันท์ (2532) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่าประกอบด้วย เรื่องหลัก 3 ประการ คือ

1. การบริหารและบริการหลักสูตร ประกอบด้วย

1.1 งานเตรียมบุคลากร เป็นเรื่องที่สำคัญมากเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดหลักการจุดประสงค์ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดย สามารถเตรียมด้วยการประชุม อบรม สัมมนา ฯลฯ.

1.2 การจัดครูเข้าสอน ที่ต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพของ ครูแต่ละคนว่า สอดคล้องกับวิชาที่สอน และระดับชั้น หรืออายุนักเรียนหรือไม่

1.3 การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร คือการจัดทำเอกสารหลักสูตร สื่อ การสอนต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอน

1.4 การบริการหลักสูตรในโรงเรียน คือการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องสื่อการสอน และเครื่องมือวัดและประเมินผลเป็นต้น

2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร คือการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การวัดและประเมินผลการสอน

3. งานสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วยกรณีพิเศษติดตามผลการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การใช้หลักสูตรในระดับท้องถิ่นหรือระดับโรงเรียน ประกอบด้วยงานหลัก 2 ด้าน คือ

1. การบริหารหลักสูตร ประกอบด้วยงาน 9 งานคือ

การวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ

1.1 การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน

1.2 การจัดครูเข้าสอน

1.3 การจัดตารางสอน

1.4 การจัดแผนการสอน

1.5 การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

1.6 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น อาคารสถานที่

งบประมาณ

1.7 การบริการห้องสมุดเป็นต้น

1.8 การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.9 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน

2. งานสอน ประกอบด้วยงาน 6 งาน คือ

2.1 การทำความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น

2.2 การวางแผนการสอน

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมการสอน

2.4 การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน

2.5 การจัดสอนซ่อมเสริม

2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นแม้จะแตกต่างกันออกไปในการให้ความสำคัญกับรายละเอียดปลีกย่อย แต่ถ้าพิจารณาในหลักการใหญ่ ๆ แล้วเห็นได้ว่ายังคงอยู่บนพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้นควรจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 4 ประการ คือ

1. การเตรียมการในการใช้หลักสูตร ซึ่งหมายถึงการเตรียมการด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ วิธีการ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมหลักสูตร และการพัฒนาความรู้ความเข้าใจใน

การใช้หลักสูตรของ ครูผู้สอน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการจัดครูเข้าสอนอย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครู และเหมาะสมกับสภาพของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น

2. การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

3. การประเมินผลหลักสูตร หมายถึงการตรวจสอบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีข้อบกพร่องอย่างไรหรือไม่ เพื่อตัดสินใจว่าจะปรับปรุงพัฒนาใช้ต่อไป หรือยกเลิกการใช้ไปโดยสิ้นเชิง

4. การปรับปรุง หรือการพัฒนาหลักสูตร หมายถึงการจัดทำขึ้นใหม่ หรือการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่เดิมให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน แล้วนำกลับมาใช้ใหม่

การประเมินผลหลักสูตร

Sowell (1996) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรนั้น จะเริ่มขึ้นตั้งแต่ขั้นการตรวจสอบและนำไปใช้ในการสอน หลักสูตรก็เหมือนกับเครื่องมือหรือวิธีการอื่น ๆ ที่ใช้ไประยะหนึ่งก็อาจมีข้อบกพร่อง หรือล้าสมัย จะต้องแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกการใช้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะแก้ไขปรับปรุงเพื่อใช้ต่อ หรือยกเลิกการใช้ไป

ความหมายของการประเมินผลหลักสูตร

สุโขทัยธรรมาธิราช (2536) การประเมินผลหลักสูตร คือ การรวบรวมและศึกษาข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและตัดสินใจว่าหลักสูตรมีคุณค่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) การประเมินผลหลักสูตร คือ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจหาข้อบกพร่องหรือปัญหา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น หรือตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรนั้น ๆ

Worthen, Borg and White (อ้างถึงใน Sowell, 1996) การประเมินผลหลักสูตร หมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยวิธีการที่สำคัญ ๆ คือ การวิเคราะห์มาตรฐานในการวัดคุณภาพ การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับมาตรฐานที่กำหนดเพื่อตัดสินคุณภาพหลักสูตร

Cronbach (อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) การประเมินผลหลักสูตรคือ การรวบรวมข้อมูล และใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจในเรื่องโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา

การประเมินผลหลักสูตร ตามที่มีผู้ให้ความหมายไว้นั้น พอสรุปได้ว่า คือการตัดสินว่า หลักสูตรมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือคุณค่าต่อการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีข้อบกพร่องหรือไม่ โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ตั้งแต่เริ่มจัดทำจนกระทั่งนำไปใช้สอนแล้ว เพื่อจะได้พัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือตัดสินใจยกเลิกการใช้ ต่อไป

รูปแบบการประเมินผลหลักสูตร

รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ประเภทกว้าง ๆ คือ

1. ประเภทที่ใช้ประเมินหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ ประเภทนี้จะมีอยู่เพียงรูปแบบเดียวคือ รูปแบบเทคนิคปุยแซงค์ (Puissance Analysis Technique) (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

2. ประเภทที่ใช้ประเมินหลักสูตรที่อยู่ในระหว่างการใช้ และหลังการใช้ ในประเภทนี้ Lewy (อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์ 2532) สรุปไว้ว่ามี 3 ลักษณะคือ 1) การประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตร 2) การประเมินคุณค่าของหลักสูตร และ 3) การประเมินในลักษณะการตัดสินใจ ในขณะที่เดียวกัน ก็ได้มีนักวิชาการอื่น ๆ สรุปไว้ว่ามี 4 ลักษณะ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) คือ 1) รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goals attainment model) เป็นการประเมินที่ให้คุณค่าแก่หลักสูตรจากการบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ 2) รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรที่ไม่ยึดเป้าหมาย (Goals free attainment model) 3) รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion model) และ 4) รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยตัดสินใจ (Decision making model) แต่ละรูปแบบจะมีจุดเด่นจุดด้อยที่ต่างกันไป ในการนำไปใช้ผู้ใช้จะต้องพิจารณาเลือกใช้ให้ตรงกับความต้องการจำเป็นของตนเอง หรือนำไปประยุกต์เข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์ที่สุด และต่อไปนี้เป็นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของบุคคลต่าง ๆ บางส่วนที่ได้รับความนิยมนำไปใช้

รูปแบบการประเมินด้วยเทคนิคปุยแซงค์ (Puissance Analysis Technique) คือ เทคนิคการประเมินที่นำเอาองค์ประกอบ 3 ด้านของหลักสูตร คือ จุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน และ การวัด-ประเมินผลการเรียนรู้ มาวิเคราะห์ กับเกณฑ์ 2 ประการคือ รูปแบบการเรียนรู้ของ กาเย่ (Robert M. Gagne') ที่ประยุกต์ลงเหลือ 6 ข้อเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ดังนี้ 1) แบบลูกโซ่ 2) แบบเชื่อมโยงโดยใช้คำพูด 3) แบบผสมผสาน 4) แบบแนวคิด 5) แบบหลักการ และ 6) แบบแก้ปัญหา กำหนดค่าคะแนนของแต่ละข้อตั้งแต่ 1-6 ตามลำดับ กับเกณฑ์พฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ระดับ 9 หัวข้อ ดังนี้ ระดับที่ 1 เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายที่สุดมี 3 หัวข้อคือ 1. การบอกชื่อหรือชื่อ (Name) 2. การเลือกหรือการบอกลักษณะ (Identify) 3. การบอกกฎเกณฑ์ (State a rule) 3 ข้อนี้ ให้ระดับคะแนน 1 ระดับที่ 2 มี 2 หัวข้อ คือ 1. การจัดลำดับ (Order) 2. การสาธิต (Demonstration) ระดับนี้ให้ค่าคะแนน 2 และระดับที่ 3 เป็นพฤติกรรม การเรียนรู้ที่ยากมี 4 หัวข้อ คือ 1. การสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา (Construction) 2. การอธิบาย หรือบรรยาย (Describe) 3. การจำแนกแยกแยะ (Distinguish) และ 4. การประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ (Apply a rule) ระดับ 3 นี้กำหนดค่าคะแนนให้ 3 คะแนน จัดสร้างตารางวิเคราะห์โดยนำเกณฑ์ ทั้ง 2 ชนิดนี้มาทำตารางไขว้กัน (matrix) จากนั้นนำ

จุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน และ การวัด-ประเมินผลการเรียนรู้ มาวิเคราะห์ใส่ลงในตาราง ก็จะได้ค่าคะแนนของหลักสูตรนั้นมาคำนวณตามสูตร ถ้าค่าคะแนนสูงก็หมายความว่าหลักสูตรนั้นมีคุณค่า มีมาตรฐาน

รูปแบบของ Tyler (Ralph Tyler, 1959) เป็นรูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก หรือรูปแบบการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร Tyler เป็นผู้วางรากฐานการประเมินหลักสูตรไว้ตั้งแต่ปี 1930 และเป็นผู้ที่นิยามการศึกษาว่า "การศึกษาคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม" (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2539) ดังนั้น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler จึงจะพิจารณาว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือมีพัฒนาการไปตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ใน 3 ด้านคือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์การประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักนี้ การออกแบบหลักสูตรและการสอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนมีพฤติกรรม หรือมีลักษณะเช่นไรเมื่อเรียนจบตามหลักสูตรแล้ว เนื่องจากการประเมินหลักสูตรจะประเมินที่ผลผลิตที่ได้ อันหมายถึงพฤติกรรมของผู้เรียนนั่นเอง การประเมินมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายกว้าง ๆ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบต่าง ๆ ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คือ นักเรียน สังคม และเนื้อหาสาระ ส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมายคือ จิตวิทยาการเรียนการสอน และปรัชญาการศึกษา
2. กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะ หรือกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด ภายหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3. กำหนดสถานการณ์ที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของจุดมุ่งหมาย
4. พัฒนาและเลือกเทคนิคการวัด
5. กำหนดเนื้อหา หรือประสบการณ์ทางการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องและบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
6. กำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
7. รวบรวมข้อมูลผลงานนักเรียน ที่ได้มาจากการวัดประเมินผลทางการศึกษา
8. เปรียบเทียบข้อมูลที่ชี้วัดพัฒนาการตามจุดมุ่งหมายของนักเรียนกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ พิจารณาผลการเปรียบเทียบ ถ้าพบว่าไม่บรรลุจุดมุ่งหมายจะต้องตัดสินใจว่าจะปรับปรุง หรือเลิกใช้ แต่ถ้าพบว่าบรรลุจุดมุ่งหมายก็ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Hammond (1967) แนวคิดการประเมินหลักสูตรของ Hammond ยึดจุดประสงค์เป็นหลักเช่นเดียวกับ Tyler แต่มีความแตกต่างที่รูปแบบของ Hammond จะประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรในรูปของการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ของมิติต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมทางการศึกษา คือ มิติทางด้าน การเรียน การสอน มิติด้านสถาบัน และมิติด้านพฤติกรรม แต่ละมิติจะประกอบด้วยตัวแปรต่างหลายประการ เช่น เมื่อใช้วิธีการสอน(ตามมิติที่ 1) แล้วจะทำให้ให้นักเรียน (มิติที่ 2) เกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามต้องการ (มิติที่ 3) หรือไม่ มิติที่ 1 และ 2 หรือการเรียนการสอน และ

สถาบันนั้น เชื่อมโยงและมีผลกระบบต่อมิติที่ 3 หรือการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เช่น การจัดชั้นเรียนและตารางสอนซึ่งเป็นมิติด้านการเรียนการสอน การจัดสถานที่และเวลาจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับระดับอายุของนักเรียน หรือตอนเช้าควรเรียนวิชาที่ต้องใช้สมาธิในการเรียนสูง หรือวิชาบางวิชาอาจจะต้องจัดชั้นเรียนที่มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างจากวิชาอื่น ๆ และมิติที่ 2 เช่นครู ถ้าครูมีระดับการศึกษาที่ดี มีความสามารถในการสอน มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการสอนนักเรียนที่รับผิดชอบ และเจตคติที่ดีต่อการสอนก็จะมีส่วนสนับสนุนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้เป็นอย่างดีเป็นต้น ดังนั้นในการประเมินผลหลักสูตร Hammond จึงเสนอให้ประเมินทั้ง 3 มิติ

รูปแบบของ Stake (Robert E. Stake) การประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion model) Stake กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร ก็คือการบรรยาย และการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร โดยเน้นความเข้าใจและการบรรยายผลที่เกิดขึ้นจริง สิ่งสำคัญคือผู้ประเมินจะต้องเก็บข้อมูลที่เป็นจริงให้ได้ ข้อมูลดังกล่าวนั้นมี 3 ชนิดคือ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) ข้อมูลกระบวนการ (Transactions) และข้อมูลของผลผลิต (Out comes) ทั้ง 3 ด้านนี้จะวิเคราะห์แยกออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นผลที่คาดหวังตั้งใจ (Intents) ผลที่เกิดขึ้นจริง (Observations) มาตรฐานที่ใช้ (standards) และที่มาของการตัดสินใจ (Judgements)

รูปแบบการประเมินของ Provus (Malcom Provus) เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยการตัดสินใจ (Decision model) โดยเรียกวิธีของตนว่า วิธีการประเมินความไม่สอดคล้อง (Discrepancy model) และกล่าวว่าการประเมินผลหลักสูตรคือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานหลักสูตร การพิจารณาความไม่สอดคล้องระหว่างส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นและการใช้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องเพื่อหาจุดอ่อนของหลักสูตร ส่วนขั้นตอน ในการประเมินมี 5 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนตั้งเกณฑ์มาตรฐาน 2) ขั้นรวบรวมผลผลิต 3) ขั้นเปรียบเทียบ ผลการปฏิบัติกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 4) ขั้นผลเปรียบเทียบ และ 5) ขั้นตัดสินใจ

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหมวดที่ 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แนวทางจัดการศึกษา) มีความคาดหวังว่า ผู้เรียนจะเป็นคนเรียนเก่ง เป็นคนดี มีความสุข สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเต็มตามศักยภาพ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่สามารถสนองความคาดหวังดังกล่าวได้ดีที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อันเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา เป็นการปฏิรูประบบการเรียนการสอนจากผู้สอนเป็นศูนย์กลาง หรือผู้สอนบอกความรู้ให้กับผู้เรียนมาเป็นการให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เองภายใต้สถานการณ์ที่ผู้สอนเป็นผู้ออกแบบไว้ ซึ่งเป็นวิธีที่

นักการศึกษายอมรับกันว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสำหรับวงการการศึกษาไทยนั้นเริ่มปรากฏให้เห็นได้จากแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ข้อที่ 2 ในจำนวนทั้งหมด 9 ข้อที่กล่าวไว้ว่า “จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ” โดยหลักสูตรเปิดโอกาสให้โรงเรียนในท้องถิ่นสามารถพัฒนา หรือ บูรณาการหลักสูตรขึ้นเพื่อใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ ได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวดำเนินการจัดการศึกษาของแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2535 ด้วย

แนวคิดและหลักการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ Campbell และ Kryszevska (อ้างถึงในวัฒนาพร ระบุว่าทุกซ์, 2541) เสนอไว้โดยสรุปว่า คือ การที่นักเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล หรือเตรียมการด้านเนื้อหาทำกิจกรรมการเรียนภายในห้องเรียนได้ โดยใช้ประสบการณ์ ความรู้และความชำนาญของนักเรียนแต่ละคนเป็นฐานโดยมุ่งให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคลและได้แบ่งลักษณะการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. Student – centered class คือลักษณะที่ ครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียน นักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมตามคำสั่ง หรือคำแนะนำของครูซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมที่ต้องทำคู่กับเพื่อน

2. Learner – based teaching คือลักษณะที่ครูเป็นผู้กระตุ้นหรือมอบหมายให้นักเรียนผลิตสื่อ เนื้อหาของเรื่องที่จะเรียนขึ้นมาโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญพิเศษของ นักเรียนเป็นฐานในการสร้างสื่อและเนื้อหา กรณีนี้ใช้ได้ดีกับการเรียนการสอนภาษาเพราะนักเรียนจะได้ฝึกการใช้ภาษาเป็นสองเท่าตัว คือ ในขณะที่ช่วยกันเตรียมจัดทำสื่อเนื้อหา และในขณะที่ฝึกปฏิบัติในกิจกรรม

3. Learner – independence หรือ Self – directed learning คือลักษณะที่นักเรียนเป็นอิสระจากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ นักเรียนจะเลือกใช้สื่อที่จัดไว้ในศูนย์การเรียน และเลือกทำกิจกรรมการเรียนหรือฝึกปฏิบัติได้ตามต้องการและความสนใจ โดยอาจทำกิจกรรมการเรียนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้

จากแนวคิดหลักการและลักษณะการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือ การที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญ และความสนใจของนักเรียนเองมาสร้างเป็นเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีครูเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ และส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพมากที่สุด

สำหรับการดำเนินการเพื่อการปฏิรูประบบการเรียนการสอนของประเทศไทยนั้น ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ใน 5 แนวทางคือ

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
3. การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
4. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา
5. การฝึกฝนกายวาจาใจ

แล้วได้กำหนดลักษณะที่บ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้แบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ดังต่อไปนี้

ดัชนีบ่งชี้การเรียนรู้แบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของนักเรียน	ตัวบ่งชี้การสอนของครู
1 นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	1 ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2 นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง	2 ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
3 นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม	3 ครูเอาใจใส่ให้นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
4 นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย และสร้าง	4 ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5 สรรคจินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล	5 ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6 นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน	6 ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน
7 นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวเอง	7 ครูใช้สื่อการสอนที่ฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8 นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข	8 ครูใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9 นักเรียนฝึกให้ตนเองมีวินัยและรับผิดชอบใน การทำงาน	9 ครูฝึกฝนกิจกรรมรายทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10 นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้ อย่างต่อเนื่อง	10 ครูสังเกต และประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (อรรถัย มูลคำ และคณะ. 2542) เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสามารถจัดได้โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปนี้เป็นสื่อการเรียนรู้

- เกมการศึกษา (Educational Games)
- สถานการณ์จำลอง (Simulation)
- กรณีตัวอย่าง (Case Study)
- บทบาทสมมุติ (Role Play)
- แก๊สถานการณ์ (Situation)
- โปรแกรมสำเร็จรูป (Program Instruction)
- ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
- ชุดการสอน (Instructional Package)
- คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer assisted Instruction)
- โครงการ (Project)
- การทดลอง (Experiment)
- การถามตอบ (Question – Answer)
- อภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)
- การแก้ปัญหา (Problem Solving)
- สืบสวน สอบสวน (Inquiry)
- กลุ่มสืบค้นความรู้ (Group Investigation)
- กลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamic Process)
- การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
- ความคิดรวบยอด (Concept Attainment)
- อริยสัจ 4 (Four Noble Method)
- ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง (Self Directed Learning)
- ทัศนศึกษานอกสถานที่ (Field Trip)
- การเรียนรู้จากห้องสมุด (Library Study)
- พัฒนาการกระบวนการคิด (Inductive Thinking)
- ปทัสฐานของกลุ่ม (Nominal group)
- งานวิเคราะห์ภาคสนาม (Force Field Analyzing)
- ศิลปสร้างสรรค์ (Creative Arts)
- พิศเคราะห์แหล่งข้อมูล (Resources Identification)
- การนำเสนอโดยวิดีโอ (VDO Presentation)
- Story Line Method

บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ครูคือส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้กิจกรรมนี้ประสบผลสำเร็จ โดยครูควรจะต้องปรับบทบาทของตนจากการที่เคยเป็น ผู้บอกความรู้ให้กับนักเรียน มาเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้จัดการ (Manager) คือเป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งภาระหน้าที่ให้กับนักเรียนทุกคนตามความเหมาะสมตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละคน
2. ผู้ร่วมทำกิจกรรม (An active participant) คือเป็นผู้ที่เข้าร่วมทำกิจกรรมกับนักเรียนจริง ๆ พร้อมทั้งให้ความคิดเห็น ความช่วยเหลือ หรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวเพื่อช่วยนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมนั้น
3. ผู้ช่วยเหลือและแหล่งข้อมูลความรู้ (Helper and Resource) คือเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือหรือให้คำตอบเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ โดยการให้ข้อมูลความรู้ในขณะที่นักเรียนต้องการจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) คือเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเข้าร่วม กิจกรรมหรือฝึกปฏิบัติด้วยตัวเอง
5. ผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คือเป็นผู้ติดตามตรวจสอบผลงานที่นักเรียนผลิตขึ้นมาโดยเฉพาะในด้านความถูกต้อง เหมาะสมก่อนที่จะผ่านไปยังนักเรียนคนอื่น ๆ

ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1. นักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาศักยภาพของตนได้มากขึ้น เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีความคิด ประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะของตนซึ่งจะแตกต่างกันไป การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนไปตามศักยภาพที่แตกต่างนั้น
2. นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ประสบการณ์ที่เรียนมาก่อนแล้ว เพราะการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนมีลักษณะปลายเปิด นักเรียนจะเป็นผู้ที่ใส่รายละเอียดลงไปเอง ดังนั้นการที่กิจกรรมหนึ่งมีกรอบความคิดเดียวแต่มีรายละเอียด ที่หลากหลายไปตามความคิดของแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่มจึงทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น
3. นักเรียนให้ความสนใจใฝ่เรียนมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น นักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูมอบหมายแต่เพราะนักเรียนจะไม่รู้ตัวมาก่อนว่าครูจะมอบหมายให้ทำอะไรจึงกระตุ้นให้เกิดความสนใจขึ้น
4. นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากเพื่อนในกลุ่ม เนื่องจากนักเรียนในกลุ่มจะมีระดับความรู้ความสามารถในวิชาต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ในการทำกิจกรรมกลุ่มนักเรียนจะต้องแสดง

ความรู้ความสามารถของตนออกมาทำให้เพื่อน ๆ ได้รับความรู้ หรือช่วยแก้ไขให้ถ้าสิ่งนั้นไม่ถูกต้อง ทั้งยังสามารถดึงเอาความรู้ที่แตกต่างกันนั้นมารวมกันให้เพิ่มขึ้นได้

5. นักเรียนมีความสามัคคีกันในกลุ่ม เพราะนักเรียนจะต้องช่วยกันทำงานของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการทำงานจึงมีลักษณะที่ร่วมมือช่วยเหลือกันไม่ใช่การแข่งขัน

การนำวิธีการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้

การนำวิธีการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรจะต้องสำรวจการจัดการเรียนการสอนของตนที่ผ่านมาว่า ได้ใช้วิธีการสอนโดยเน้นครู หรือเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางไปมากน้อยเพียงใดถ้าพบว่าได้ใช้วิธีการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่บ้างแล้ว ก็พิจารณาวางแผนว่า จะทำอย่างไรที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น สำหรับนักเรียนที่ไม่คุ้นเคยกับการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาก่อนอาจปรับตัวไม่ทันหากครูนำวิธีนี้ไปใช้ในทันทีทันใด ครูจึงควรที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีจัดการเรียนการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยในระยะแรกครูอาจเริ่มบทเรียนด้วยสื่อที่นักเรียนคุ้นเคยมาก่อน เช่น เนื้อหาจากหนังสือแบบเรียน แล้วค่อย ๆ ให้นักเรียนทำกิจกรรมที่นักเรียนเป็นฐานเข้าไป ระยะที่ 2 ครูเริ่มเลือกใช้กิจกรรมที่เบ็ดเสร็จใน ตัวเอง และใช้เวลานานมากขึ้น แต่ยังไม่จำเป็นต้องใช้เวลาตลอดคาบเรียน เมื่อครูพบว่ากิจกรรมนั้นให้ผลดี และครูมีความมั่นใจมากขึ้น ก็อาจเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมของ นักเรียนขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดนักเรียนสามารถจะปฏิบัติกิจกรรมในกลุ่มของตนได้ตลอดคาบเรียน หรือต่อเนื่องไปถึงคาบเรียนอื่น ๆ ได้ด้วย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง

การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้นต้องการให้ผู้เรียนมีพัฒนาการครบทั้ง 3 ด้าน กล่าวคือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย โดยจุดมุ่งหมายนี้ การวัดและประเมินผลการศึกษาจึงควรต้องวัดและประเมินให้ครบทั้ง 3 ด้าน แต่ในสภาพที่เป็นอยู่ในระบบการศึกษาไทยนั้น สถานศึกษาแทบจะทั้งหมดจะใช้แบบทดสอบ ซึ่งเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของระบบการวัดและประเมินผลเป็นหลัก จึงสามารถวัดผลด้านพุทธิพิสัยได้เพียงด้านเดียว การวัดและประเมินผลที่ผ่านมาจึงไม่สามารถแสดงผลสัมฤทธิ์และระดับพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังทำให้ผู้สอนเน้นสอนความรู้ด้านพุทธิพิสัยแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งผิดหลักการของการศึกษาอีกด้วย จากปัญหาที่เกิดขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงกำหนดไว้ในหมวดที่ 4 มาตรา 26 ให้ใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ดังนี้

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมการเรียนและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบของการศึกษา . . .

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาประกอบการพิจารณาด้วย . . .

การวัดผล ประเมินผล และการทดสอบเป็นคำ 3 คำที่มักมีความเข้าใจว่าเหมือนกัน ใช้แทนกันได้ แต่ความจริงนั้นมีความแตกต่าง โดยการวัด (Assessment) หมายถึงการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนว่ารู้อะไร และสามารถทำอะไรได้บ้าง ซึ่งอาจทำได้โดยการสังเกต ตรวจผลงาน หรือทดสอบความรู้และทักษะ การประเมิน (Evaluation) หมายถึงกระบวนการในการแปลความหมาย และตัดสินข้อมูลที่รวบรวมมาจากการวัดผล การทดสอบ (testing) คือเครื่องมืออย่างหนึ่งของการวัดผล โดยเป็นเครื่องมือบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไรก็ตามการทดสอบความรู้ได้รับความนิยมน้อยมากมาก่อนตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก่อนที่จะยอมรับกันว่า การทดสอบเพียงอย่างเดียวไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างแท้จริง การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางใหม่ในการประเมินผลการศึกษา นอกเหนือจากการใช้แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardize tests) โดยมีชื่อเรียกกันหลายชื่อ เช่น Alternative Assessment, Performance Assessment และ Authentic Assessment ในที่สุด

ความหมายของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

มีผู้ให้ความหมายการประเมินตามสภาพที่แท้จริง ไว้ดังนี้เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) การประเมินตามสภาพที่แท้จริงเป็นกระบวนการในการสรุปว่า นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในเรื่องต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด นำพอใจหรือไม่ โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ สภาพชีวิตจริงที่นักเรียนประสบอยู่ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ให้นักเรียนได้ตอบสนอง โดยการแสดงออก กระทำ ปฏิบัติ และ/หรือผลิตมากกว่าการจำลองสถานการณ์

Hart (1996) กล่าวว่า การประเมินผลจะเป็นการประเมินตามสภาพที่แท้จริงเมื่อการประเมินผลนั้นทำให้นักเรียนได้ทำงานที่มีคุณค่า มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และมีความหมาย การประเมินผลดังกล่าวจะให้ความรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้มากกว่าจะเป็นการทดสอบปกติธรรมดา ทั้งนี้โดยครอบคลุมทักษะการคิดขั้นสูง การประสานเชื่อมโยงความรู้ในสาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

Mitchell (อ้างถึงใน Wiener and Cohen, 1997) ให้ความหมายว่า เป็นการใช้เทคนิคการวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการชี้คุณภาพงานของนักเรียนคนหนึ่ง ๆ หรือโปรแกรมการศึกษาหนึ่ง ๆ อย่างเต็มระยะเวลา

Crafton (อ้างถึงใน Wiener and Cohen, 1997) กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง จะใช้เกณฑ์ที่หลากหลายในการวัดค่าปฏิบัติการของวิชาต่าง ๆ ที่สอนในโรงเรียนแบบ

วันต่อวันแทนที่จะอาศัยการทดสอบเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้น การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงจะต้องอาศัยการรวบรวมปฏิบัติการต่าง ๆ จากกิจกรรมการเรียนรู้จริงประกอบด้วย

Baker, O'niel and Linn (อ้างถึงใน Wiener and Cohen, 1997) กล่าวว่า สาระสำคัญของแนวความคิดนี้คือ กฎที่ว่าผลการประเมินผลเช่นนี้จะต้องมีการปฏิบัติจริง หรือมีการแสดงตัวอย่างของความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการประยุกต์ การสร้างกำหนดการ หรือการจัดสภาพงานแบบปลายเปิด

Wiggins (อ้างถึงใน Airasian, 1997) กล่าวว่า การประเมินผลเชิงปฏิบัติการ (Performance Assessment) หรือการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง คือการประเมินที่นักเรียนได้ทำกิจกรรม หรือสร้างผลงานออกมาเพื่อที่จะแสดงตัวอย่างความรู้ และทักษะของตน

การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงตามความหมายที่มีผู้ให้มาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า เป็นการประเมินที่ใช้วิธีการและเกณฑ์ที่หลากหลายในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนอย่างเต็มเวลาของกิจกรรมในแต่ละโปรแกรม โดยที่กิจกรรม การประเมินจะมีลักษณะเหมือนกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าเป็นการทดสอบ และข้อมูลของการประเมินผลได้มาจากทั้งการเก็บรวบรวมผลงานที่นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน การสังเกตพฤติกรรม และการทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

Burke, Forgarty และ Belgrad (อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542) เสนอไว้ว่าการประเมินตามสภาพที่แท้จริงมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

- 1.งานที่ปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมาย คือสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน
- 2.เป็นการประเมินรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย คือประเมินความรู้ความสามารถ และทักษะและคุณลักษณะ ด้วยเครื่องมือที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ หลายครั้ง
3. ผลผลิตมีคุณภาพ งานทุกงานมีเกณฑ์มาตรฐานที่ร่วมกันตั้งไว้โดยครู นักเรียนและอาจมีผู้ปกครองร่วมด้วย นักเรียนจะประเมินตนเองตลอดเวลาเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องจนผลงานมีคุณภาพตามเกณฑ์ และมีการแสดงผลงานต่อสาธารณะเพื่อสร้างความภาคภูมิใจแก่นักเรียนด้วย
- 4.ใช้ความคิดระดับสูง ผลงานที่สร้างเกิดจากการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินทางเลือก ลงมือกระทำ ตลอดจนต้องใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
- 5.มีปฏิสัมพันธ์ทางบวก ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีการร่วมมือกันในการประเมิน นักเรียนไม่มีความเครียด
- 6.งานและมาตรฐานต้องชัดเจน มีขอบเขตที่แน่นอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

7.สะท้อนลักษณะเฉพาะตัว นักเรียนมีโอกาสแสดงความรู้สึกนึกคิด เหตุผลในการทำ ไม่ทำ ชอบ ไม่ชอบ ในสิ่งต่าง ๆ

8.เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง ประเมินได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ แบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริง

9.เป็นการบูรณาการความรู้ ผลงานที่ใช้ทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างใน สหสาขาวิชา (Interdisciplinary)

Wiggins (อ้างถึงใน Hart, 1996) เสนอลักษณะของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง ไว้ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน โดยกล่าวว่า

1.จากการคิดรูปแบบ/การออกแบบมานั้น การประเมินตามสภาพที่แท้จริงมีลักษณะ ที่

1.1 มุ่งตรงที่แก่นแท้ของสาระการเรียนรู้ ความเข้าใจ และความสามารถที่มีผล กระทบต่อผู้เรียน

1.2 เกี่ยวกับการศึกษาและความพอใจเป็นส่วนประกอบของหลักสูตรมากกว่าการ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องอยู่อย่างไรจุดมุ่งหมายแตกต่างไปจากการให้ระดับผลการทดสอบเท่านั้น

1.3 สะท้อนชีวิตจริง ก่อให้เกิดการใช้สหสาขาวิทยาการ(Interdisciplinary)ในเรื่อง ต่าง ๆ

1.4 กำหนดปัญหาและงานที่ซับซ้อน ทำทลายความสงสัย และมีลักษณะที่ปลายเปิด ซึ่งจำเป็นต้องบูรณาการความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

1.5 มักจะเสร็จสิ้นลงกับงาน หรือปฏิบัติการของผู้เรียนแต่ละอย่างไป

1.6 เป็นการกำหนดมาตรฐาน แสดงให้เห็นผู้เรียนในเรื่องของความรู้ที่สูงกว่า สมบูรณ์กว่า

1.7 รับรู้และประเมินค่าคุณลักษณะรอบตัว หลากหลายรูปแบบการเรียนรู้ และ สะท้อนภูมิหลังของนักเรียน

2. โครงสร้างของการประเมินตามสภาพที่แท้จริงนั้น ผ่านการวางแผนและจัด โครงสร้างมาก่อนแล้วดังนั้นจึง

2.1 เป็นงานที่กำหนดกรอบชัดเจนแล้วสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกคนมากกว่างาน ที่ไม่เชื่อมโยงสภาพที่เป็นจริง

2.2 มีคุณค่าสำหรับการฝึกฝนทบทวน

2.3 มักต้องมีการร่วมมือจากนักเรียนคนอื่น ๆ

2.3 นักเรียนมักจะเข้าใจว่าเป็นการทดสอบสิ่งที่ก้าวหน้ากว่า แตกต่างไปจาก การทดสอบทั่วไป หรือที่เป็นความลับ

2.4 ตระหนักว่านักเรียนอาจมีความต้องการปริมาณเวลาที่ต่างกันไปตามความ แตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงาน

2.5 สามารถใช้วิธีที่นักเรียนร่วมกันตัดสินใจเลือก ซึ่งต้องเป็นวิธีที่มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ด้วย

3. การให้ระดับคะแนน ในการให้ระดับคะแนนนั้น การประเมินตามสภาพที่แท้จริง

3.1 เน้นการให้คะแนนบนพื้นฐานของมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนดอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะป้องกันความผิดพลาดที่วิเคราะห์ไว้แล้วได้ดี

3.2 ดึงจุดเด่นของนักเรียนออกมา และจำแนกแจกแจงมากกว่าการเน้นจุดอ่อน

3.3 ให้ค่าคะแนนไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ชัดเจนมากกว่าการให้ตามมาตรฐานรวม ๆ

3.4 ประเมินกระบวนการและความรู้ความสามารถในภาพกว้าง

3.5 ส่งเสริมให้มีลักษณะนิสัยในการประเมินตนเอง

3.6 ไม่เน้นเปรียบเทียบงานของนักเรียนแต่ละคนในเรื่องความด้อยประโยชน์และความเสี่ยงจริยธรรม

เปรียบเทียบลักษณะของการวัดและประเมินผลที่ใช้กันมาก่อน กับการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง (Wiener and Cohen, 1997)

การวัดและประเมินผลที่ใช้มาก่อนทั่ว ๆ ไป	การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง
1. เน้นที่พฤติกรรมเดียว	1. เน้นการใช้ความคิด และยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้ที่ซับซ้อน หลายเชิง
2. หยุดการเรียนการสอนในขณะประเมิน	2. การเรียนการสอนดำเนินไปตามปกติ
3. แยกตัวออกจากการสอน หรือวงจรการเรียน	3. เป็นเหตุการณ์ต่อเนื่อง โดยเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการสอน หรือวงจรการเรียนของนักเรียน
4. แคบ	4. กว้าง
5. ใช้ตัวเลข	5. ใช้ข้อความ
6. ขยายการใช้แบบทดสอบต่อไป	6. ใช้วิธีการประเมินหลายชนิด
7. ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ที่ไม่มีปฏิกิริยา	7. ผู้เรียนคือผู้สร้างองค์ความรู้ที่โดดเด่น
8. ไม่เป็นสภาพจริงของการเรียนการสอน	8. เป็นส่วนของการเรียนการสอนปกติ
9. ครูอยู่นอกระบบประเมิน	9. ครูเป็นส่วนหนึ่งในระบบประเมิน
10. อาศัยการวัด ประเมินผลจากบุคคลภายนอก	10. อาศัยการประเมินผลโดยตนเองเป็นสำคัญ
11. ใช้เกณฑ์มาตรฐานตายตัวกำหนดความประสบความสำเร็จ	11. ใช้เกณฑ์ที่ยืดหยุ่นหลากหลายกำหนดความประสบความสำเร็จ
12. อาศัยวิธีคิดที่เหมือนกัน กับคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว	12. อาศัยวิธีคิดและ คำตอบที่ต่างกันได้
13. จุดเน้นอยู่ที่การแยกทักษะต่าง ๆ ออกจากกัน	13. จุดเน้นคือการบูรณาการการเรียนรู้ทุกด้านเข้าด้วยกัน

15. วัดผลอยู่ในขอบเขตของแต่ละวิชา	15. ใช้กระบวนการของสหวิทยาการ
-----------------------------------	-------------------------------

ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

การเปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินจะเป็นผลกระทบให้ครูต้องเปลี่ยนแปลงวิธีสอน และนักเรียนต้องเปลี่ยนวิธีเรียนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง

Wiener and Cohen (1997) ได้สรุปจากทฤษฎีของ Baker Mearoff และ Wiggins ในกรณีประโยชน์ของการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงไว้ ดังต่อไปนี้

- ใช้งานที่มีลักษณะปลายเปิด และสะท้อนกิจกรรมการเรียนการสอนที่แท้จริง ซึ่งพัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ
 - เน้นการใช้ทักษะความรู้ความเข้าใจระดับสูงที่ประยุกต์ใช้ข้ามสาขาวิชา
 - เป็นการวัดผลที่อยู่ในระบบของการเรียนการสอนตามปกติ
 - ต้องมีปฏิบัติการที่เด่นชัดที่แสดงให้เห็นกระบวนการแก้ไขปัญหาในการแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนสูง
 - ส่งเสริมให้มีการใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายชนิดในการบันทึกผลการเรียนรู้ในภาพกว้างที่ได้มาจากสภาพการณ์ต่าง ๆ
 - สามารถใช้ได้ทั้งกับรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
 - ได้รับการยอมรับว่าสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลและประเภทของนักเรียนได้ดี
 - นักเรียนร่วมกำหนดทางเลือกและติดตามผลการทำงานด้วยตนเอง
 - เป็นการร่วมมือกันในระหว่างครูและนักเรียนในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญของการประเมินผล
 - มักต้องมีการกระทำที่ปรากฏเด่นชัดต่อสาธารณะในการบันทึกผลการเรียนรู้
 - ให้คะแนนโดยเกณฑ์หลาย ๆ เกณฑ์ที่นำมาสังเคราะห์ขึ้นมาโดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยเฉพาะ
 - ไม่เห็นว่าผลการศึกษาจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์สมมุติฐาน
 - ไม่กำหนดเวลาอย่างไรเกณฑ์หรือไม่เป็นไปตามสภาพต่อปฏิบัติการหนึ่ง ๆ
- นอกจากนั้นยังส่งเสริมการประเมินในระยะยาว
- ให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าที่ต้องการมากกว่าการบันทึกจุดอ่อนที่เห็นกันอยู่แล้วของนักเรียน
 - ส่งเสริมการร่วมมือกันในกระบวนการระหว่างครู นักเรียน และครอบครัวของนักเรียน
 - ทำให้เกิดผลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งครูและนักเรียนเอง

- ไม่ใช่การกระทำสิ่งที่ไร้ประโยชน์ หรือการผลาญเวลาอย่างไร้ความหมาย
- เน้นที่สาระสำคัญของลักษณะบ่งบอกการเรียนรู้มากกว่าเพียงแค่ดูปริมาณของความบกพร่อง
- ไม่เน้นการเปรียบเทียบว่างานของนักเรียนแต่ละคนมีลักษณะเสี่ยงทางจรรยา มารยาทมากกว่ากัน โดยสนใจในความปัจเจกบุคคล ความแตกต่าง และความซับซ้อนของความคิดมากกว่า
- สนับสนุนและสะท้อนให้เห็นการปฏิรูประบบโรงเรียน และการทบทวนพัฒนาหลักสูตร
- มียุทธวิธีง่าย ๆ ที่ใช้สอนทั้งนักเรียนและครู
- ประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับการฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ และไม่ต้องใช้เวลานอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพที่แท้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามสภาพที่แท้จริงมีหลายประเภทดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

วิธีการ/เครื่องมือ	กิจกรรมที่วัด
1. การสังเกต ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - แบบสำรวจรายการ - ระเบียบพฤติกรรม - แบบมาตราส่วนประมาณค่า 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้วัดพฤติกรรมที่ลงมือปฏิบัติแล้วสังเกตความสามารถและร่องรอยของการปฏิบัติ เช่นการปฏิบัติตามคำสั่ง การทำงานร่วมกันอย่างมีขั้นตอน การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การเข้าร่วมกิจกรรม - ใช้วัดความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา - ใช้วัดกิจกรรมที่เป็นลักษณะนิสัยและความรู้สึก
2. การสัมภาษณ์ <ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สอบถามเพื่อทราบความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และการกระทำด้านต่าง ๆ เช่น กล้าแสดงความคิดเห็น บอกข้อเท็จจริง บอกแนวความคิด อธิบายสิ่งที่เชื่อถือ ที่นิยมชมชอบ
3. การสอบถาม <ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถาม 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้วัดความต้องการ ความสนใจ แสดงความรู้สึกที่อิสระเสรี
4. การทดสอบ <ul style="list-style-type: none"> - แบบเขียนตอบ - แบบทดสอบปฏิบัติจริง 	<ul style="list-style-type: none"> - ทดสอบทักษะ รวมทั้งความเข้าใจในการอ่าน และการเขียน - วัดความเร็วในการอ่าน - ทดสอบความสามารถในการอ่านสรุปความ

- กิจกรรมที่วัดความรู้ความสามารถที่มีอยู่จริงในตัวนักเรียนเกี่ยวกับทักษะ การฟัง การการพูด การอ่าน และ-การเขียน
 - กิจกรรมที่ไม่อาจสังเกตได้ตลอดเวลาและอย่างทั่วถึงรวมทั้ง พฤติกรรมบางอย่างจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งเงื่อนไขบางอย่างเกิดขึ้นไม่บ่อยนักทำให้การสังเกตในสถานการณ์จริงทำได้ค่อนข้างยาก และเสียเวลารอนาน
5. เพิ่มสะสมงาน
- กิจกรรมที่นักเรียนทำเป็นชิ้นงานออกมา อาจเป็นรายงาน แบบบันทึก เทปบันทึกเสียง ฯลฯ. ประเมินโดยนักเรียนเอง ครู และเพื่อนร่วมชั้น โดยมีลักษณะสำคัญที่เน้นให้นักเรียนคิดทบทวนและประเมินตนเอง

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

แนวนโยบายการผลิตครูของรัฐ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 7 ครู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับ และประสานให้สถาบันที่มีหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาครู คุนอาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

รัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครูคุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

แนวนโยบายตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู และการพัฒนาครูประจำการในปัจจุบัน และที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยภาพรวมจะไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งอาจสรุปได้ว่า นโยบายในการผลิตครู และการพัฒนาครูประจำการนั้น จะมีการปฏิรูประบบต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การสรรหาบุคคลเข้ามาเป็นครู ที่มีแนวนโยบายที่จะคัดเลือกตั้งแต่เริ่มต้นคือการรับเข้ามาเรียนวิชาชีพครู การผลิตตามโครงการพิเศษต่าง ๆ เช่น โครงการเพชรในตม โครงการครูทายาท ฯลฯ. การรับบุคคลในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ เข้ามาเป็นนครู เป็นต้น

2. การปรับระบบค่าตอบแทน และสร้างค่านิยมให้มีความมุ่งมั่นมากขึ้น เพื่อดึงดูดคนดี คนเก่งให้มาเป็นครูมากขึ้น โดยการส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้สวัสดิการที่ครอบคลุมเพิ่มขึ้น ปรับระบบค่าตอบแทนให้ส่งเสริมสนับสนุนครูที่เก่ง ดี และมีความรับผิดชอบ รวมทั้งจัดระบบติดตามตรวจสอบมาตรฐานวิชาชีพเพื่อปรับปรุงพัฒนา และให้ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น

3. เร่งรัดส่งเสริมการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาในสาขาวิชาที่ขาดแคลนเพื่อให้รองรับความต้องการของผู้เรียน และการพัฒนาสังคม เช่น สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หรือสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

4. เปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการผลิตครู เช่น การให้ภาคเอกชน ธุรกิจ หรือภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ร่วมกับภาครัฐในการผลิตครูสาขาวิชาชีพ เฉพาะทาง เป็นต้น

5. การพัฒนาครู และบุคลากรประจำการต้องมีความต่อเนื่อง โดยกำหนดเป็นระยะเวลาที่แน่นอนว่า 5 ปีต่อการพัฒนา 1 ครั้ง ส่วนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษจัดเพิ่มให้เป็นพิเศษ แต่สำหรับครูสายช่างจัดให้ฝึกอบรมดูงานปีละครั้ง

6. สถาบันผลิตครูทั้งหมดจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการที่จะรับหน้าที่ในการเตรียมบุคลากรทางการศึกษาเพื่อใช้ทดแทนบุคลากรที่มีอยู่แต่เดิม และพร้อมในหน้าที่ที่จะต้องเป็นผู้ให้การพัฒนา ช่วยเหลือ ยกกระดับมาตรฐานของครูประจำการ ซึ่งจะเป็หน้าทีอีกประการหนึ่งนอกจากการผลิตนักศึกษาครูที่ปฏิบัติอยู่แต่เดิม โดยต้องทำการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการฝึกอบรมให้การศึกษาในวิชาชีพครูอยู่เสมอ

7. ให้มีการใช้ทรัพยากรบุคคลภายนอกมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยอาจจัดได้ในหลายรูปแบบ เช่นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นเนื้อหาในการเรียนการสอน การเชื่อมโยงความรู้ของครูประจำการกับปราชญ์ชาวบ้านร่วมกันให้การศึกษอบรมแก่ผู้เรียน และการเชิญวิทยากรพิเศษช่วยทำการสอนในบางสาขาวิชาที่สถานศึกษาขาดแคลน เป็นต้น

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

กำลังคน หรือทรัพยากรบุคคล หรือทรัพยากรมนุษย์ และอีกหลายชื่อที่ใช้เรียกกันอยู่ เป็นปัจจัยการบริหารที่สำคัญที่สุด เพราะไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานขององค์กรใด มีจุดประสงค์อย่างไร ขนาดเล็กใหญ่เท่าใด งานขององค์กรเหล่านั้นก็ต้องประกอบด้วยคน หรือต้องมีคนเป็นพื้นฐาน นอกจากนั้นประสิทธิภาพของงานขององค์กรใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของบุคคลในองค์กรนั้น (เสนาะ ดิยาวี, 2539) ดังนั้นการพัฒนากำลังคนจึงเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรและองค์กรที่มีประสิทธิภาพจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ

ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร หมายถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติและวิธีการในการทำงาน อันนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน

น้อย ศิริโชติ (อ้างถึงใน สายพิน ทองสว่าง, 2531) การฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้แก่ผู้เข้าอบรมโดยจัดให้เป็นช่วง หรือระยะเวลาตามความเหมาะสม จะจัดให้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้

สมพงษ์ เกษมสิน (อ้างถึงใน สายพิน ทองสว่าง, 2531) การฝึกอบรมหมายถึงกรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งจะเพิ่มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ ที่มีอยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น

จากความหมายของนักการศึกษาทั้ง 3 ท่านนั้น สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรหมายถึงกระบวนการที่จัดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งก่อนและระหว่างการทำงานในการเปลี่ยนแปลงหรือส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงานรวมทั้งให้มีเจตคติที่ดีต่องาน เพื่อให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น

ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรประจำการนั้น ยนต์ ชุ่มจิต (2535) ให้ทรรศนะไว้โดยสรุปว่า การให้การฝึกอบรมครูในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ หรือที่เรียกว่า "การอบรมประจำการ (Inservice training)" เป็นการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพที่สำคัญและจำเป็น ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกอบรมครูก่อนการเป็นครูนั้น เป็นเพียงการเตรียมตัวบุคคลในเรื่องพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะต้องทำของครูเท่านั้น แต่ในการปฏิบัติหน้าที่จริงครูต้องสามารถประยุกต์ความรู้ทฤษฎีหลักการในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ความรู้ในวิชาที่สอน จิตวิทยา การจัดการ การสื่อสาร การจัดองค์การ ฯลฯ เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอน นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานการสอน เช่นความคาดหวังขององค์การต่อการสอนของครู ความคาดหวังของสังคมต่อองค์การการศึกษา สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอซึ่งครูจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ครูจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการให้การฝึกอบรมครูในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่จึงมีความสำคัญไม่น้อยกว่าการฝึกอบรมก่อนการเป็นครู

ดิเรก พรสีมา และคณะ (2541) เสนอวิสัยทัศน์ในการพัฒนาวิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยกย่องและมีเกียรติในสังคมไทยเป็นปูชนียบุคคลที่ถึงพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการเป็นครูแนวใหม่

2. สังคมมีส่วนร่วมทั้งโดยตรง และโดยอ้อมในการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งระบบ
3. มีระบบประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู และการรับรองคุณภาพบัณฑิตครู
4. ครูทุกคนมีใบประกอบวิชาชีพครู
5. ครูไทยมีคุณภาพ ปริมาณและความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

6. มีระบบค่าตอบแทน การสร้างขวัญกำลังใจ และสวัสดิการครูที่เหมาะสมสอดคล้องกับภาระงาน ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

7. ครูทุกคนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และตอบสนองต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

8. มีการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายและการจัดสรรงบประมาณในระดับท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาครู

9. มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการกำหนด และตรวจสอบมาตรฐานทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพโดยการปรับรื้อระบบขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้ทำหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

10. มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ คุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดยให้การประเมินผลมีผลต่อการให้คุณและโทษ รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิชาการ

11. ครูดีได้รับการยกย่องและให้รางวัล รวมทั้งได้รับการมอบหมายให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูต่อไป

จากข้อเสนอแนะทั้งหมดดังกล่าว ดิเรก พรสีมา และคณะ(2541) เสนอลักษณะครูที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นการสรุปลักษณะตามแนวคิดของนักวิชาการหลายคนเข้าด้วยกัน ดังนี้คือ

1. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู
2. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างของผู้เรียน ทั้งด้านศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัยตลอดจนมีความเป็นประชาธิปไตย
3. ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
4. มีความเมตตาและเห็นคุณค่าของศิษย์
5. มีสุขภาพสมบูรณ์
6. มีความคิดริเริ่มทางวิชาการ และสามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้
7. มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้

8. สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษา และการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง

9. สามารถพัฒนาตนให้เป็นครูแบบใหม่ในระบบสากลได้คือ
- เป็นครูที่เน้นความหลากหลาย เพื่อสนองต่อผู้เรียนเป็นหลัก แนะนำผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและสร้างสรรค์ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับได้อย่างต่อเนื่อง
 - รู้วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้นเพราะการศึกษายุคใหม่เป็นการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น
 - เป็นครูที่ต้องไปหานักเรียนมากขึ้น เข้าเยี่ยมชุมชนได้มากขึ้น

รูปแบบการพัฒนาครูประจำการ

ยนต์ ชุ่มจิต (2535) เสนอรูปแบบการฝึกอบรมครูประจำการไว้ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาครูเป็นรายบุคคลภายในห้องเรียน การพัฒนารูปแบบนี้ทำโดยใช้เทคนิคการเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน การช่วยครูปรับปรุงการเรียนของนักเรียนการประชุมปรึกษาหารือกับครู และวิธีอื่น ๆ

2. การพัฒนาครูเป็นรายบุคคลในสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน การพัฒนารูปแบบนี้ทำโดยให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมรายวิชาในสถาบันการศึกษา การเข้าร่วมในการประเมินผลโรงเรียนโดยรวม การร่วมกิจกรรมและการประชุมในองค์กรวิชาชีพ การอ่านเอกสารวิชาชีพ และการเขียนเอกสารวิชาชีพ เป็นต้น

3. การพัฒนาครูเป็นเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนารูปแบบนี้ เช่น การประชุมพิเศษครูใหม่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการประชุมที่มีประสิทธิภาพการเยี่ยมชมการสอนของครูอื่น ๆ การทดลองและการวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน การใช้เทคนิคกลุ่มสร้างคุณภาพ และการใช้เทคนิคกลุ่มเฉพาะ

4. การพัฒนาครูโดยกระบวนการทางคลินิก เป็นการพัฒนาโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก

5. การนิเทศโดยยึดจุดประสงค์ทางการสอน

รูปแบบการพัฒนาครูประจำการมีหลายอย่าง สามารถเลือกใช้ได้ตามความจำเป็นของเงื่อนไขเวลา และสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้ให้การพัฒนา

ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

การลงทุนเพื่อพัฒนาคนนั้นทางเศรษฐศาสตร์ถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะประชาชนถือว่าเป็นทั้งทรัพยากรและทุนของระบบการผลิตทุกประเภท และเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดที่จะทำให้ประเทศมั่นคงก้าวหน้า การพัฒนาประชาชนจึงเป็นหน้าที่สำคัญที่รัฐจะ

ต้องทำ ซึ่งในกรณีนี้อาจเรียกว่าเป็นการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรและทุนมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลผลิตจากการลงทุนที่ดีกว่าสำหรับอนาคต โดยผลของการลงทุนนี้ผลผลิตจะอยู่ในรูปของความรู้ ทักษะและประสบการณ์ต่าง ๆ การระดมทรัพยากรสำหรับการลงทุนเพื่อการศึกษาของประชาชนที่รัฐทำจึงนับว่าเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาประเทศชาติโดยแท้

ความหมายของทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ความหมายของทรัพยากรเพื่อศึกษานั้น ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541) จำแนกไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ในความหมายที่แคบ ทรัพยากรทางการศึกษาคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) ที่นำไปใช้เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทในสังคม ปัจจัยนำเข้านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของเงินงบประมาณ ทั้งด้านรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำ เช่นเงินเดือน และค่าตอบแทน กับงบประมาณรายจ่ายด้านการลงทุน

ในความหมายที่กว้าง ทรัพยากรทางการศึกษาคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้านั้นให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในความหมายนี้ ทรัพยากรเพื่อการศึกษาจึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะงบประมาณเพื่อการศึกษา แต่รวมถึงการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถในการตั้งและระดมสรรพกำลังในสังคมเข้ามาส่งเสริมเกื้อหนุนการศึกษาในรูปลักษณะต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเม็ดเงิน หรืออุปกรณ์ หรือ เวลาที่จัดเป็นการให้โอกาสทางการศึกษาทั้งในการสละเวลามาให้บริการทางการศึกษาจากบุคคลภายนอกในสังคมที่ไม่ใช่ครู อาจารย์ประจำ นอกจากนี้ ทรัพยากรทางการศึกษายังหมายรวมถึงทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการให้บริการทางการศึกษา ตลอดจนคนสิ้นวิทย์ โทรทัศน์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ต ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน รัตนา ตั้งศิริชัยพงษ์ 2532) ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา เช่นบุคลากร ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ

ทรัพยากรทางการศึกษาตามความหมายทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ทรัพยากรทางการศึกษาประกอบด้วยทรัพยากรที่เป็นเงินหรืองบประมาณรายรับรายจ่ายต่าง ๆ และที่ไม่ใช่เงิน ซึ่งอาจเป็นทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี เช่น คนสิ้นวิทย์โทรทัศน์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ต แรงงาน และตัวบุคคลอันหมายถึงความรู้ ความสามารถของบุคคลที่จะร่วมให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียนด้วย

ความสำคัญของทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษากล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งในขณะนั้น (2517) เรียกว่า การระดมสรรพกำลังและการลงทุนเพื่อการศึกษาไว้โดยสรุปว่า การระดมสรรพกำลังและการลงทุนเพื่อการ

ศึกษามีความสำคัญ เพราะ จะเป็นผลกระทบต่อปริมาณ คุณภาพ และลักษณะของการศึกษา ซึ่งจะเป็นผลกระทบต่อไปถึงระบบอื่น ๆ ของสังคมด้วย และการศึกษาเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ที่รัฐจะต้องทำเช่นเดียวกับการลงทุนด้านอื่น ๆ ดังนั้นการจัดสรรทรัพยากรต้องทำอย่างมีดุลภาค โดยคำนึงถึงความผสมผสานกันของผลประโยชน์ที่จะได้รับ และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน

มาตรการในการระดมทรัพยากรด้านการเงินการงบประมาณ

การระดมทรัพยากรด้านการเงินการงบประมาณเพื่อหน่วยงานกระจายอำนาจนั้น จรัส สุวรรณมาลา (2538) เสนอแนวทางไว้ในหนังสือเรื่อง "ปฏิรูประบบการคลังไทย:กระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น" หัวเรื่อง การกระจายอำนาจทางการคลัง ว่า การกระจายอำนาจทางการคลังนับว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญมากอย่างหนึ่งในการกระจายอำนาจ แต่โดยที่ระบบการเงินการคลังมีความซับซ้อนมาก การกระจายอำนาจทางการคลังเพื่อให้ประโยชน์สูงสุดจึงต้องมีการปรับระบบให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัวทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยมาตรการทางการคลังที่รัฐจะนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจมี 3 ลักษณะคือ ภาษีและการหารายได้ งบประมาณรายจ่าย และ การกู้เงิน

1. ภาษีและการหารายได้รัฐบาลอาจจะอนุญาตให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บภาษีท้องถิ่น (Local tax) ได้ หรือให้มีรายได้ในภาษีบางประเภทร่วมกันกับรัฐบาล (Revenue sharing taxes) นอกจากนั้น อาจอนุญาตให้ท้องถิ่นจัดหารายได้โดยการดำเนินการเชิงพาณิชย์ หรือกึ่งพาณิชย์ โดยอาจร่วมทุนกับภาคเอกชน และเก็บค่าบริการจากประชาชนผู้ใช้บริการ

2. งบประมาณรายจ่าย รัฐให้การสนับสนุนกิจการของท้องถิ่นโดยการจัดสรรงบประมาณให้เป็นรายการกิจกรรมหรือในแบบเงินอุดหนุนทั่วไปก็ได้ และในการจัดสรรนั้น ท้องถิ่นที่มีศักยภาพทางการเงินต่ำควรจะได้รับ การสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายสูงกว่าท้องถิ่นที่มีศักยภาพทางการเงินที่สูงกว่า ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในทุกท้องถิ่นที่สามารถได้รับบริการพื้นฐานจากรัฐได้อย่างทั่วถึงและเสมอภาคกัน

3. การกู้เงิน รัฐอาจอนุญาตให้ท้องถิ่นกู้เงินเพื่อใช้ในการลงทุนหรือใช้ในกิจการของท้องถิ่นได้ โดยรัฐบาลสนับสนุนด้วยการค้ำประกันให้ หรืออาจอาจช่วยอำนวยความสะดวกโดยการตั้งสถาบันจัดหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่ท้องถิ่นก็ได้

ในกรณีเดียวกันนี้ ชัยอนันต์ สมุทวนิช (2541) ได้เสนอแนวทางในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับการปฏิรูปการศึกษาไว้ดังนี้ คือการจัดสรรแบ่งแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ได้แก่การศึกษาที่ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้ คือ

- ความเสมอภาคทางการศึกษา
- การไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือเสียน้อย
- การที่จำเป็นต้องขยายการให้บริการอย่างกว้างขวางซึ่งก่อให้เกิดการผลิตที่มี

คุณวุฒิเชิงปริมาณ

- ทรัพยากรการศึกษาส่วนใหญ่มาจากรัฐ
- ทรัพยากรการศึกษามักเป็นเงินงบประมาณ
- เอกชน และประชาชนไม่อาจแบกรับภาระได้
- ไม่จำเป็นต้องเน้นการวิจัยและพัฒนามากนัก
- ไม่จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมมากนัก

ลู่ที่ 2 ได้แก่การศึกษาที่ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้

- เน้นคุณภาพ
- ต้องมีค่าใช้จ่ายสูงโดยเฉพาะด้านการลงทุนในตัวครู อาจารย์ อุปกรณ์การศึกษา การวิจัย และพัฒนา
- สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งเงินภายนอกได้
- ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาสูง
- อาศัยเครือข่ายความร่วมมือเป็นฐานหลักในการจัดการ
- สามารถกระจายการตัดสินใจในการจัดการด้านต่าง ๆ ได้
- เอกชนสามารถแบกรับภาระได้ และมีผลประโยชน์ในการจัดการได้
- ทรัพยากรทางการศึกษามีหลากหลายรูปแบบ

มาตรการในการระดมทรัพยากรด้านการเงินการงบประมาณจากแนวคิดของนักการศึกษาทั้ง 2 ท่านที่กล่าวมาแล้วนั้น พอจะสรุปได้ว่า รัฐควรกำหนดมาตรการ 2 ลักษณะ คือ สำหรับการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้กับประชาชนแบบให้เปล่ากับการศึกษาที่ผู้รับการศึกษามีหน้าที่จะต้องรับภาระนั่นเอง โดยรัฐสนับสนุนบางส่วน โดยการระดมทุนนั้นอาจทำได้ 3 รูปแบบ คือจากภาษีและการหารายได้ งบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐ และการกู้เงินของหน่วยงานการศึกษานั้นเองภายใต้การดูแลสนับสนุนจากรัฐ การพิจารณาให้ความสนับสนุนของรัฐต้องอาศัยหลักความ ยืดหยุ่น เพื่อให้การสนับสนุนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความพร้อมและจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น

แหล่งรายได้ของสถานศึกษา

จรัส สุวรรณมาลา (อ้างถึงในชัยอนันต์ สมุทวณิช 2541) กล่าวว่ารายได้ของสถานศึกษามาจาก 3 แหล่งคือ

1. รายได้จาก การระดมทุน (fund raising) จากชุมชน เช่นชุมชนจัดตั้งเป็นกองทุนการศึกษาท้องถิ่น เป็นต้น
2. รายได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดสรรเงินอุดหนุนประจำปีให้แก่โรงเรียนในชุมชน หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดสรรรายได้จากการเก็บภาษีการศึกษาให้แก่โรงเรียนในชุมชนก็ได้

3. รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง ซึ่งจัดสรรผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผ่านคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดก็ได้

สำหรับวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนของรัฐบาลส่วนกลางนั้น ควรเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมกันของคุณภาพ และโอกาสทางการศึกษาของพื้นที่ หรือชุมชนต่าง ๆ เป็นสำคัญ ในขณะที่ส่งเสริมให้ชุมชนได้พึ่งตนเองด้วย ดังนั้นในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ จึงควรพิจารณาปัจจัย 2 ประการต่อไปนี้ร่วมกัน คือ

ระดับค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา (Need based expenditures) ของโรงเรียนในพื้นที่ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของแต่ละท้องถิ่นอาจแตกต่างกัน

ระดับความพยายามในการระดมเงินทุนของท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อนำมาใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นเอง (Local - fund raising factors) ซึ่งต้องกำหนดวิธีประเมินด้วย

จากวิธีการในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนในพื้นที่ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จรัส สุวรรณมาลา ยังได้เสนอหลักการในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาของ รัฐบาลไว้ว่า ท้องถิ่นที่พยายามระดมทุนจากท้องถิ่นเองมากแล้ว แต่ยังไม่เพียงพอกับการใช้ในการจัดบริการให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด รัฐบาลก็จะสนับสนุนให้เงินเพียงพอ นอกจากนั้น เพื่อจูงใจให้ท้องถิ่นพยายามช่วยตัวเองให้มากที่สุด รัฐบาลจึงควรจัดสรรเงินสนับสนุนแบบ Matching grant คือ จัดสรรให้ตามสัดส่วนความพยายามในการระดมทุนของท้องถิ่นเองอีกส่วนหนึ่งด้วย

สำหรับท้องถิ่นที่ยังไม่ได้พยายามระดมทุนจากท้องถิ่นเองมากนัก รัฐบาลก็จะประเมินดูว่า ท้องถิ่นได้พยายามแล้วถึงระดับปานกลางหรือไม่ ถ้าถึงแล้ว และยังไม่เพียงพอแก่การบริการให้ได้มาตรฐาน รัฐบาลก็จะจัดสรรส่วนที่ไม่เพียงพอ นั้นให้ แต่ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่า ท้องถิ่นที่ยังไม่ได้พยายามอย่างเพียงพอทั้งที่ถ้าพยายามก็จะมีรายได้เพียงพอ รัฐบาลก็จะไม่จัดสรรส่วนที่ไม่เพียงพอ นั้นให้ นอกจากนั้นก็จะไม่จัดสรรเงินสนับสนุนแบบ Matching grant ให้ด้วย

ส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจดี และได้พยายามระดมทุนจากท้องถิ่นในระดับสูงแล้ว ท้องถิ่นนั้นก็จะไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม รัฐบาลก็ต้องจัดสรรเงินสนับสนุนแบบ Matching grant ให้ เพื่อจูงใจให้ท้องถิ่นมีความพยายามระดมทุนจากท้องถิ่นต่อไป

สุรินทร์ กิจนิตยชีวี (อ้างถึงในชัยอนันต์ สมุทวณิช 2541) เสนอแหล่งระดมเงินทุนทางการศึกษาไว้โดยสรุป ดังนี้

1. จากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล และเทศบาลเป็นต้น ซึ่งอาจสนับสนุนทั้งทางด้านการเงิน และทรัพยากรอื่น
2. จากชุมชน คือ ผู้ปกครองนักเรียน ประชาชน วัด สมาคม องค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานราชการอื่น ๆ สนับสนุนทั้งทางด้านการเงิน และทรัพยากรอื่น เช่นกัน

3.จากผลผลิตของโรงเรียนเอง เป็นการทำให้โรงเรียนให้เป็นหน่วยผลิต โดยอาจเป็นผลงานในวิชาเรียน หรือการที่โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนก็ได้

แหล่งรายได้ของสถานศึกษาตามแนวทาง จรัส สุวรรณมาลา และสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ นั้น สรุปว่า จะมาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ชุมชน เช่น
 - 1.1 ผู้ปกครอง
 - 1.2 ประชาชนทั่วไป
 - 1.3 สถาบันทางสังคม เช่นวัด หรือสมาคมต่าง ๆ เป็นต้น
 - 1.4 องค์กรเอกชน เช่นสถานประกอบการ หรือโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น
2. โรงเรียน โดยได้จาก
 - 2.1 ผลประโยชน์จากกองทุนของโรงเรียน
 - 2.2 การขายผลผลิตที่เกิดจากวิชาต่าง ๆ หรือที่โรงเรียนกับชุมชนร่วมกันผลิตขึ้น
3. รัฐบาล
 - 3.1 จากงบประมาณที่จัดสรรให้เขตพื้นที่ หรือสถานศึกษาโดยตรง
 - 3.2 จากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต่าง ๆ

นอกจากนั้น รัฐจะต้องสนับสนุนให้ชุมชนและสถานศึกษาช่วยตัวเองให้ได้มากที่สุด ตามศักยภาพของตนเอง ซึ่งรัฐอาจกระทำได้โดยจัดสรรเงินสนับสนุนแบบ Matching grant ให้ตามระดับความพยายามช่วยตัวเองของแต่ละเขตพื้นที่ หรือสถานศึกษาแล้วแต่กรณี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ หลายประเด็นด้วยกันผู้วิจัย จึงจะเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

รัตนา ตั้งศิริชัยพงศ์ (2532) ศึกษาเปรียบเทียบทรัพยากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพการสอนและประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา ในประเทศไทย จำแนกตามขนาด ประเภท และเขตที่ตั้งของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยมีทรัพยากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพการสอน และประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนต่างกัน กล่าวคือ

ทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ส่วนเขตที่ตั้งของโรงเรียนนั้น โรงเรียนในภาคกลาง และภาคเหนือมีทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้โรงเรียนในเขตการศึกษา 1 และเขตการศึกษา 8 ก็มีทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนในเขตการศึกษา 9

ประสิทธิภาพการสอน โรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพการสอนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลางก็มีประสิทธิภาพการสอนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนเขตที่ตั้งของโรงเรียนนั้น โรงเรียนในภาคกลางมีประสิทธิภาพการสอนมากกว่าดีกว่าโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและโรงเรียนในภาคใต้มีประสิทธิภาพการสอนมากกว่าโรงเรียนในภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 มี ประสิทธิภาพการสอนมากกว่าโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 , 5, 6, 7, 10 และ 11 โรงเรียนในเขตการศึกษา 3, 8, และ 9 มีประสิทธิภาพการสอนมากกว่าโรงเรียนในเขตการศึกษา 7, 10 และ 11

ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางมีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนมากกว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนเขตที่ตั้งของโรงเรียนนั้น โรงเรียนในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และกรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนั้นโรงเรียนในเขตการศึกษา 3, 5, 6, 7, 8, 12 และกรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนในเขตการศึกษา 9 โรงเรียนในเขตการศึกษา 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12 และ กรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนในเขตการศึกษา 10 และโรงเรียนในเขตการศึกษา 5 มี ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนในเขตการศึกษา 11

ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เชิงการเมืองของการพัฒนาโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา มีผลสรุปว่า

1. พัฒนาการของนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่าการดำเนินนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาปรากฏเป็นรูปธรรมเป็นครั้งแรกเมื่อมีการประกาศจัดตั้งโรงเรียนมูลศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2435 ในระยะแรก พ.ศ. (2435 - 2474) มีการกระจายอำนาจในรูปแบบการให้อำนาจ ต่อมาจึงมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปแบบมอบอำนาจควบคู่กันไป ต่อมาระยะที่ 2 (2475 - 2499) และระยะที่ 3 (2500 - 2516) การกระจายอำนาจทางการศึกษาปรากฏในรูปแบบผสมผสานระหว่างการมอบอำนาจ และการแบ่งอำนาจ ในระยะปัจจุบัน (2517 - 2538) นโยบายกระจายอำนาจการศึกษายังคงรูปแบบการแบ่งอำนาจ และการมอบอำนาจอยู่ ในขณะที่มีกระแสเรียกร้องนโยบายกระจายอำนาจการศึกษาในรูปแบบให้อำนาจ ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจการศึกษาและการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

2. ปัจจัยทางการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาโยบายการกระจายอำนาจการศึกษาพบว่า ในระยะแรกของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โครงสร้างส่วนบนโดยเฉพาะระบบราชการมีบทบาทเป็นอย่างมากโดยมีการพัฒนาโยบายการกระจายอำนาจการ

ศึกษาในลักษณะการแบ่งอำนาจ และการมอบอำนาจ ระยะต่อมากลุ่มการเมืองมีความเข้มแข็งมากขึ้น และเข้ามามีบทบาทในการพัฒนานโยบายในขั้นก่อตัวของนโยบาย กับมีข้อสังเกตว่าประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นโครงสร้างทางการเมืองในระดับพื้นฐาน กลับไม่มีบทบาทโดยตรงต่อกระบวนการพัฒนาโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา

3. ทางเลือกของการพัฒนาโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่าผู้เชี่ยวชาญเสนอให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นไปในรูปแบบผสมผสานระหว่างการทำอำนาจกับการแบ่งอำนาจ รวมทั้งเสนอให้มีแนวทางในการพัฒนาความพร้อมของประชาชนข้าราชการ และนักการเมือง ในด้านความรู้ความเข้าใจ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และการกระจายอำนาจ

วรรณิ ไทยานันท์ (2540) ศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอแนะนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม กรณีศึกษาเขตชนบทยากจนในภาคกลาง มีผลการวิจัยดังนี้

1. ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมในเขตชนบทยากจนที่พัฒนาขึ้นมาจากความต้องการของชุมชนประกอบด้วยตัวชี้วัด 6 ด้าน คือ 1) เศรษฐกิจ 2) ครอบครัว 3) อนามัย และสาธารณสุข 4) ความมั่นคงและสิทธิ 5) การศึกษา ความรู้ข้อมูลข่าวสาร และวัฒนธรรม จิตใจ และ 6) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม ชุมชนชนบทยากจนเห็นว่า ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความต้องการมากที่สุด

2. ความต้องการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านพุทธิพิสัย คือความรู้เกี่ยวกับธุรกิจชุมชน ระบบสหกรณ์ ยาเสพติด อาชีพ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การรู้จักคิดวิเคราะห์หาวิธีแก้ปัญหาชุมชน ด้านจิตพิสัย ได้แก่ การมีคุณธรรมจริยธรรม เน้นความซื่อสัตย์ ประหยัด เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว และสังคม ไม่หมกมุ่นอบายมุขและชาบซึ่งวิถีชีวิตแบบไทย และทักษะพิสัยคือ การพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น และการค้นคว้าหา ความรู้ด้วยตนเอง

ปัจจัยที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามระบบโรงเรียน คือ การพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง ความต่อเนื่องของโครงการที่โรงเรียนมีส่วนร่วม การร่วมมือจากวิทยากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนปัจจัยในการจัดการศึกษาตามแนววิถีชีวิต คือความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากับหน่วยงานทางการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีปัจจัยร่วมในด้านการประสานเชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน

3. นโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตชนบทยากจน ที่สำคัญ คือ การมีศูนย์ข้อมูลหมู่บ้านในสถานศึกษาของชุมชน การปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทย การปฏิรูปหลักสูตร การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

สรุป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับความพร้อมที่จะจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาพการณ์ หรือศักยภาพ 3 ด้านคือ แนวการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน สื่อและวัสดุประกอบการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และห้องสมุด ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง และทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ งบประมาณ และทรัพยากรอื่น อันเกิดจากการเตรียมการล่วงหน้าในการที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นส่วนหนึ่งสำหรับการวางแผนเตรียมการพัฒนาปัจจัยด้านต่าง ๆ การกำหนดแนวทางในการให้การสนับสนุนส่งเสริมแก่โรงเรียน และเขตพื้นที่ และเพื่อใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งสำหรับประกอบในการวางแผนกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในบทนี้ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 จาก 6 จังหวัด คือ กาญจนบุรี 452 โรงเรียน ประจวบคีรีขันธ์ 244 โรงเรียน เพชรบุรี 249 โรงเรียน ราชบุรี 360 โรงเรียน สมุทรสงคราม 97 โรงเรียน และ สุพรรณบุรี 455 โรงเรียน รวม 1,857 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 320 โรงเรียน

การสุ่มตัวอย่าง และกำหนดผู้ให้ข้อมูลดำเนินการดังนี้

2.1 นำจำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทั้งหมดคือ 320 โรงเรียนมาจัดแบ่งให้เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัดอย่างเป็นสัดส่วนกับประชากร โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์

2.2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนของทุกจังหวัดแล้ว ทำการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนของแต่ละจังหวัดด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย แล้วเจาะจงใช้ครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล แยกเป็นครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 320 คน และผู้บริหาร โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 320 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล 640 คน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล		
			ครู	ผู้บริหาร	รวม
กาญจนบุรี	452	78	78	78	156
ประจวบคีรีขันธ์	244	42	42	42	84
เพชรบุรี	249	43	43	43	86
ราชบุรี	360	62	62	62	124
สมุทรสงคราม	97	17	17	17	34
สุพรรณบุรี	455	78	78	78	156
	1857	320	320	320	640

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามมี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2. ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน โดยกำหนดไว้ที่ 9 ปี แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 45 ข้อ ครอบคลุมประเด็นหลัก 3 ด้านคือ

1. แนวการจัดการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	จำนวน	12 ข้อ
1.2 การจัดการเรียนการสอน	จำนวน	4 ข้อ
1.3 สื่อและวัสดุประกอบการสอน	จำนวน	5 ข้อ
1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	จำนวน	4 ข้อ
1.5 ห้องสมุด	จำนวน	2 ข้อ

2. ครู ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

2.1 ครู	จำนวน	7 ข้อ
2.2 ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน	1 ข้อ
2.3 บุคคลที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน	จำนวน	1 ข้อ

3. ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

3.1 อาคารสถานที่	จำนวน	1 ข้อ
3.2 วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ	จำนวน	2 ข้อ
3.3 งบประมาณ	จำนวน	3 ข้อ
3.4 ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา	จำนวน	3 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และงานวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว

1.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน บุคลากรและการพัฒนาบุคลากร และทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยความพร้อมที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 3 ด้านคือ แนวการจัดการศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา และทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

3. กำหนดตัวบ่งชี้ให้ครอบคลุมประเด็นหลัก 3 ด้านตามข้อ 2 คือ 1) แนวการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อและวัสดุประกอบการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และห้องสมุด 2) ครู ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยงานด้านบุคลากร และการพัฒนาบุคลากร และ 3) ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาประกอบด้วยอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ งบประมาณทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

4. สร้างแบบสอบถาม โดยอยู่ภายใต้การดูแลให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ความสามารถและปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย จำนวน 5 คนตรวจสอบ ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ภาควิชาบริหารการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ภาควิชาบริหารการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. นายยุทธนา ตริ์นุสนธ์ ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์

4. ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์ สำนักงานโครงการปฏิรูปการศึกษา กระทรวง

ศึกษาธิการ

5. นายเอี่ยม จันทร์สุขโช ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว สำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6. สรุปรวบรวมข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเสนออาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำบันทึกเสนอบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอให้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนเขตการศึกษา 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือ

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมสำเนาคำขออนุญาตเก็บข้อมูลจาก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้จัดส่งซองที่ผนึกแสมบิและเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยไปพร้อมกัน โดยแยกออกเป็นสำหรับครูและผู้บริหารโรงเรียน อย่างละ 1 ซอง

3. ภายหลังจากการส่งแบบสอบถามออกไปแล้ว 15 วันผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวนหนึ่งแต่ยังไม่ครบตามที่ต้องการ จึงได้ทำการติดตามโดยการโทรศัพท์ ส่งไปรษณีย์ บัตรไปทวงถาม และส่งแบบสอบถามไปให้ใหม่

4. แบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมดจำนวน 640 ฉบับ สำหรับครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการโรงเรียน 320 ฉบับ และสำหรับผู้บริหารโรงเรียน 320 ฉบับ ได้รับคืนกลับมา 503 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว มีความสมบูรณ์ทั้ง 503 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.59 รายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนมา จำแนกตามจังหวัดและผู้ให้ข้อมูล

จังหวัด	ครู		ผู้บริหารโรงเรียน		รวม	
	ส่งไป	ได้รับคืน	ส่งไป	ได้รับคืน	ส่งไป	ได้รับคืน
กาญจนบุรี	78	61	78	60	156	121
ประจวบคีรีขันธ์	42	36	42	36	84	72
เพชรบุรี	43	35	43	35	86	70
ราชบุรี	62	47	62	47	124	94
สมุทรสงคราม	17	12	17	11	34	23
สุพรรณบุรี	78	62	78	61	156	123
	320	253	320	250	640	503

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับคืน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนและใช้สถิติดังนี้

1. นับจำนวนและคำนวณค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง

2. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวจากแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยวิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จากแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยวิธีแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ สำหรับแบบสอบถามแบบปลายเปิดซึ่งผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามรายใดให้ข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาปัจจุบัน และวุฒิการศึกษาสูงสุด

สถานภาพ	ครู		ผู้บริหาร		รวม	
	จำนวน (n= 253)	ร้อยละ	จำนวน (n=250)	ร้อยละ	จำนวน (n=503)	ร้อยละ
1 เพศ						
ชาย	81	32.02	231	92.40	312	62.03
หญิง	172	67.98	19	7.60	191	37.97
2 อายุ						
30 ปีลงมา	15	5.93	-	-	15	2.98
31 - 40 ปี	60	23.72	30	12.00	90	17.89
41 - 50 ปี	148	58.50	144	57.60	292	58.05
51 ปีขึ้นไป	30	11.86	76	30.40	106	21.07
3 อายุราชการ						
น้อยกว่า 6 ปี	7	2.77	1	0.40	8	1.59
6 - 10 ปี	25	9.88	2	0.80	27	5.37
11 - 15 ปี	29	11.64	14	5.60	43	8.54
16 - 20 ปี	80	31.62	41	16.40	121	24.06
21 ปีขึ้นไป	112	44.27	192	76.80	304	60.44
4 ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน						
ต่ำกว่า 1 ปี	16	6.32	29	11.60	45	8.95
1 - 5 ปี	83	32.81	54	21.60	137	27.24
6 - 10 ปี	60	23.72	37	14.80	97	19.28
11 - 15 ปี	54	21.34	55	22.00	109	21.67
16 ปีขึ้นไป	40	15.18	75	30.00	115	22.86
5 วุฒิการศึกษา						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	12	4.74	11	4.40	23	4.57
ปริญญาตรี	228	90.12	216	86.40	444	88.27
ปริญญาโท	13	5.14	23	9.20	36	7.16
สูงกว่าปริญญาโท	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

เพศ

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ เพศชาย จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 62.03 ที่เหลือคือ เพศหญิง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 37.97

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม ครูวิชาการส่วนใหญ่คือ เพศหญิง จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 67.98 ที่เหลือคือ เพศชาย จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 32.02

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่คือ เพศชาย จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 92.40 ที่เหลือคือ เพศหญิง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60

อายุ

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุในระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 58.05 รองลงมา คืออายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 21.07 ระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 17.89 และน้อยที่สุดมีอายุตั้งแต่ 30 ปีลงมา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 2.98

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม ครูวิชาการส่วนใหญ่มีอายุในระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 รองลงมา คืออายุ ระหว่าง 31 – 40 ปี อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 11.86 และน้อยที่สุดมีอายุตั้งแต่ 30 ปีลงมา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.93

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีอายุในระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 57.60 รองลงมา คืออายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40 และน้อยที่สุดมีอายุ ระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00

อายุราชการ

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 60.44 รองลงมา คือระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 24.06 ระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 8.55 ระหว่าง 6 – 10 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.37 และน้อยที่สุด คือน้อยกว่า 6 ปีลงมา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.59

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม ครูวิชาการส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 44.27 รองลงมา คือระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 31.62 ระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.64 ระหว่าง 6 – 10 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.88 และน้อยที่สุด คือน้อยกว่า 6 ปีลงมา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.77

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 76.80 รองลงมา คือระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 16.40 ระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 ระหว่าง 6 – 10 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 และน้อยที่สุด คือน้อยกว่า 6 ปีลงมา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40

ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบันในระหว่าง 1 - 5 ปี จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 27.24 รองลงมา คือตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 22.86 ระหว่าง 11 - 15 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 21.67 ระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 19.28 และน้อยที่สุด คือต่ำกว่า 1 ปีลงมา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 8.95

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม ครูวิชาการส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบันในระหว่าง 1 - 5 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 32.81 รองลงมา คือระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 23.72 ระหว่าง 11 - 15 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.34 ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 15.18 และน้อยที่สุด คือต่ำกว่า 1 ปีลงมา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.32

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบันตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 รองลงมา คือระหว่าง 11 - 15 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ระหว่าง 1 - 5 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 ระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.80 และน้อยที่สุด คือต่ำกว่า 1 ปีลงมา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60

วุฒิการศึกษา

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 444 คน คิดเป็นร้อยละ 88.27 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 7.16 และน้อยที่สุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม ครูวิชาการส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 90.12 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.14 และน้อยที่สุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.74

ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 86.40 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 และน้อยที่สุด คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านแนวทางการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน สื่อและวัสดุประกอบการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และห้องสมุด ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค งบประมาณ และทรัพยากรอื่น ปรากฏตามตารางที่ 4 - 15 ต่อไปนี้

แนวทางการจัดการศึกษา

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความพร้อมของโรงเรียนในทางด้านหลักสูตร						
ไม่มีความพร้อม	52	20.55	52	20.80	104	20.68
มีความพร้อม คือ	201	79.45	198	79.20	399	79.32
	(n=201)		(n=198)		(n=399)	
- วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสร้างจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมได้	122	60.70	126	63.64	248	62.15
- วิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร เพื่อจัดทำเนือหาย่อยของบทเรียนได้	138	68.66	139	70.20	277	69.42
- กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้	156	77.61	175	88.38	331	82.96
- นำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้	160	79.60	173	87.37	333	83.46
- ประเมินผลหลักสูตรได้	81	40.30	64	32.32	145	36.34
2. การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในการจัดทำสาระหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542						
ไม่มีการเตรียมความพร้อม	81	32.02	71	28.40	152	30.22
มีการเตรียมความพร้อม ดำเนินการคือ	172	67.98	179	71.60	351	69.78
	(n=172)		(n=38)		(n=78)	
- ประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน	113	65.70	81	42.25	194	55.27

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร	119	69.19	83	46.37	202	57.55
- จัดโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาต่าง ๆ	61	35.47	41	22.91	102	29.06
- จัดโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร	45	26.16	33	18.44	78	22.22
- จัดโครงการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนทราบ	79	45.93	58	32.40	137	39.03
3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	71	28.06	63	25.20	134	26.64
มีความพร้อม คือ	182	71.94	187	74.80	369	73.36
	(n=182)		(n=187)		(n=369)	
- ครูสามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	95	52.20	116	62.03	211	57.18
- ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	106	58.24	124	66.31	230	62.33
- ครูได้รับการอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	66	36.26	76	40.64	142	38.48
- โรงเรียนมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	33	18.13	33	17.65	66	17.89
- ชุมชนร่วมมือ สนับสนุน ช่วยเหลือ	110	60.44	123	65.78	233	63.14
- มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้	106	58.24	107	57.22	213	57.72
4. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ดำเนินการโดยวิธี						
	(n=182)		(n=187)		(n=369)	
- ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน	165	90.66	166	88.77	331	89.70
- ปรับรายละเอียดเนื้อหา	87	47.80	101	54.01	188	50.95
- จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่	48	26.37	61	32.62	109	29.54
- ปรับปรุง และเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสม	112	61.54	122	65.24	234	63.41
- จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่	68	37.36	77	41.18	145	39.30
5. ความพร้อมของโรงเรียนในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น						
ไม่มีความพร้อม	96	37.94	69	27.60	165	32.80
มีความพร้อม คือ	157	62.06	181	72.40	338	67.20
	(n=157)		(n=181)		(n=338)	
- มีคณะกรรมการที่จะดำเนินการ	92	58.60	109	60.22	201	59.47

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- มีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ	73	46.50	102	56.35	175	51.78
- มีโครงการดำเนินการชัดเจน	64	40.76	69	38.12	133	39.35
- มีทรัพยากรเพื่อดำเนินการเพียงพอ	81	51.59	94	51.93	175	51.78
6. บุคคลที่จะร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น						
ไม่มีความพร้อม	62	24.51	43	17.20	105	20.87
มีความพร้อม คือ	191	75.49	207	82.80	398	79.13
	(n=191)		(n=207)		(n=398)	
- กลุ่มครู	171	89.53	190	91.76	361	90.70
- กลุ่มผู้บริหาร	103	53.93	121	58.45	224	56.28
- กลุ่มศึกษานิเทศก์	64	33.51	71	34.30	135	33.92
- กลุ่มวิทยากรท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น	103	53.93	106	51.21	209	52.51
- กลุ่มนักวิชาการ จากสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่สูงกว่า	7	3.67	14	6.76	21	5.28
7. ความพร้อมในการพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	86	33.99	56	22.40	142	28.23
มีความพร้อม คือ	167	66.01	194	77.60	361	71.77
	(n=167)		(n=194)		(n=361)	
- มีนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	72	43.11	89	45.88	161	44.60
- มีครูที่สำเร็จการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร	15	8.98	21	10.82	36	9.97
- มีการจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	37	22.16	48	24.74	85	23.55
- ศึกษานิเทศก์สามารถช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้	74	44.31	93	47.94	167	46.26
- กลุ่มโรงเรียนสามารถจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	53	31.74	62	31.96	115	31.86
- มีแหล่งวิชาการ เช่น สถาบันราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัยสนับสนุนการให้ความรู้	26	15.57	25	12.89	51	14.13
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน	46	27.54	67	34.54	113	31.30
8. ความพร้อมของโรงเรียนในการแปลงหลักสูตรสู่การสอน						
ไม่มีความพร้อม	64	25.30	44	17.60	108	21.47
มีความพร้อม ดำเนินการโดย	189	74.70	206	82.40	395	78.53
	(n=189)		(n=206)		(n=395)	
- การวิเคราะห์หลักสูตร	109	57.56	115	55.83	224	56.71
- การทำโครงการสอน / กำหนดการสอน	141	74.60	158	76.70	299	75.70

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การทำแผนการสอน	150	79.37	172	83.50	322	81.52
- การทำบันทึกการสอน	109	57.67	121	58.74	230	58.23
9. ความพร้อมในการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร						
ไม่มีความพร้อม	70	27.67	41	16.40	111	22.07
มีความพร้อม โดย	183	72.33	209	83.60	392	77.93
	(n=183)		(n=209)		(n=392)	
- วัสดุประกอบหลักสูตรพร้อมที่จะจัดกิจกรรมตามหลักสูตร	95	51.91	108	51.67	203	51.79
- มีห้องเรียน และห้องประกอบอื่น ๆ เพียงพอตามเกณฑ์ของ สปช.	115	62.84	88	42.11	203	51.79
- มีการจัดทำตารางสอน	116	63.39	137	65.55	253	64.54
- การจัดเตรียมความพร้อมของครู	123	67.21	141	67.46	264	67.35
- การจัดครูเข้าสอน	116	63.39	125	59.81	241	61.48
10. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร						
ไม่มีความพร้อม	37	14.62	21	8.40	58	11.53
มีความพร้อม ดำเนินการโดย	216	85.38	229	91.60	445	88.47
	(n=216)		(n=229)		(n=445)	
- การปรับเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	141	65.28	156	68.12	297	66.74
- การวางแผนเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน	140	64.81	141	61.75	281	63.15
- การจัดทำแผนการสอนย่อยรายคาบ	118	54.63	123	53.71	241	54.16
- การวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง	134	62.04	149	65.07	283	63.60
11. ความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้						
ไม่มีความพร้อม	50	19.76	29	11.60	79	15.71
มีความพร้อม ดำเนินการโดย	203	80.24	221	88.40	424	84.29
	(n=203)		(n=221)		(n=424)	
- การประชุมสัมมนาความรู้เรื่องการนำหลักสูตรไปใช้	104	51.23	119	53.85	223	52.59
- การส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้	148	72.91	167	75.57	315	74.29
- กำหนดนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาครูด้านการนำหลักสูตรไปใช้ไว้อย่างชัดเจน	92	45.32	114	51.58	206	48.58
- จัดทำโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร	60	29.56	87	39.37	147	34.67

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. ความพร้อมในการประเมินหลักสูตรของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	139	54.94	130	52.00	269	53.48
มีความพร้อม คือ	114	45.06	120	48.00	234	46.52
	(n=114)		(n=120)		(n=234)	
- มีการจัดทำโครงการประเมินหลักสูตร	51	44.74	48	39.84	99	42.31
- มีการส่งเสริมความรู้ความสามารถครูใน การประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	89	78.07	84	69.72	173	73.93
- โรงเรียนประเมินหลักสูตรอยู่แล้ว	52	45.61	50	41.50	102	43.59
- มีครูและบุคลากรที่มีความสามารถในการ ประเมินหลักสูตร	56	49.12	54	44.82	110	47.01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอน ปรากฏผลดังนี้

1. ความพร้อมในงานด้านหลักสูตรของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.32 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 20.68 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ นำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ร้อยละ 83.46 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ร้อยละ 82.96 วิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรเพื่อจัดทำเนื้อหาย่อยของบทเรียนได้ ร้อยละ 69.42 วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสร้างจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมได้ ร้อยละ 62.15 และประเมินผลหลักสูตร ร้อยละ 36.34

เมื่อจำแนกรายกลุ่มครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.45 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 20.55 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ นำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ร้อยละ 79.60 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ร้อยละ 77.61 วิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร เพื่อจัดทำเนื้อหาย่อยของบทเรียนได้ ร้อยละ 68.66 วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วสร้างจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมได้ ร้อยละ 60.70 และประเมินผลหลักสูตรได้ ร้อยละ 40.30

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 20.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ร้อยละ 88.38 นำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ร้อยละ 87.37 วิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรเพื่อจัดทำเนื้อหาย่อยของบทเรียนได้ ร้อยละ 70.20 วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสร้างจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมได้ ร้อยละ 63.64 และประเมินผลหลักสูตรได้ ร้อยละ 32.32

2. การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในการจัดทำสาระหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.78 ระบุว่า การเตรียมความพร้อมที่เหลือ ร้อยละ 30.22 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม ดำเนินการโดยประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร ร้อยละ 57.55 ประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ร้อยละ 55.27 จัดโครงการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนทราบ ร้อยละ 39.03 จัดโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาต่าง ๆ ร้อยละ 29.06 และมีการจัดโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร ร้อยละ 22.22

เมื่อจำแนกรายกลุ่มครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.98 ระบุว่ามีการเตรียมความพร้อมที่เหลือน้อย ร้อยละ 32.02 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม ดำเนินการโดยประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร ร้อยละ 69.19 การประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ร้อยละ 65.70 มีการจัดโครงการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนทราบ ร้อยละ 45.93 มีการจัดโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาต่าง ๆ ร้อยละ 35.47 และมีการจัดโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร ร้อยละ 26.16

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.60 ระบุว่ามีการเตรียมความพร้อมที่เหลือน้อย ร้อยละ 28.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม ดำเนินการโดยประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร ร้อยละ 46.37 การประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ร้อยละ 42.25 จัดโครงการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนทราบ ร้อยละ 32.40 จัดโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาต่าง ๆ ร้อยละ 22.91 และมีการจัดโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร ร้อยละ 18.44

3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.36 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 26.64 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือ ร้อยละ 63.14 ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 62.33 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ ร้อยละ 57.72 ครูสามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 57.18 ครูได้รับการอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 38.48 และ โรงเรียนมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 17.89

เมื่อจำแนกรายกลุ่มครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.94 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 28.06 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือ ร้อยละ 60.44 ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ ร้อยละเท่ากัน คือ 58.24 ครูสามารถ

เป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 52.20 ครูได้รับการอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 36.26 และ โรงเรียนมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 18.13

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.80 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 25.20 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 66.31 ชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือ ร้อยละ 65.78 ครูสามารถเป็น ผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 62.03 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ ร้อยละ 57.22 ครูได้รับการอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 40.64 และ โรงเรียนมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 17.65

4. รูปแบบ/วิธีในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า ใช้วิธีปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 89.70 ปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสม ร้อยละ 63.41 ปรับรายละเอียดเนื้อหา ร้อยละ 50.95 จัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ร้อยละ 39.30 และจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ ร้อยละ 29.54

เมื่อจำแนกรายกลุ่มครูส่วนใหญ่ระบุว่า ใช้วิธีปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 90.66 ปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสม ร้อยละ 61.54 ปรับรายละเอียดเนื้อหา ร้อยละ 47.80 จัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ร้อยละ 37.36 และจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ ร้อยละ 26.37

ผู้บริหารส่วนใหญ่ระบุว่า ใช้วิธีปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 88.77 ปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสม ร้อยละ 65.24 ปรับรายละเอียดเนื้อหา ร้อยละ 54.01 จัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ร้อยละ 41.18 และจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มขึ้นใหม่ ร้อยละ 32.62

5. ความพร้อมของโรงเรียนในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 32.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีคณะกรรมการที่จะดำเนินการ ร้อยละ 59.47 มีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ และมีทรัพยากรเพื่อดำเนินการเพียงพอ ร้อยละเท่ากัน คือ 51.78 และมีโครงการดำเนินการชัดเจน ร้อยละ 39.35

เมื่อจำแนกรายกลุ่มครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.06 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 37.94 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีคณะกรรมการที่จะดำเนินการ ร้อยละ 58.60 มีทรัพยากรเพื่อดำเนินการเพียงพอ ร้อยละ 51.59 มีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ ร้อยละ 46.50 และมีโครงการดำเนินการชัดเจน ร้อยละ 40.76

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.40 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 27.60 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีคณะกรรมการที่จะดำเนินการ ร้อยละ 60.22 มี

ข้อมูลพื้นฐานเพียงพอมีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ ร้อยละ 56.35 มีทรัพยากรเพื่อดำเนินการเพียงพอ ร้อยละ 51.93 และมีโครงการดำเนินการชัดเจน ร้อยละ 38.12

6. บุคคลที่จะร่วมพัฒนาหลักสูตร

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.13 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 20.87 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ กลุ่มครู ร้อยละ 90.70 กลุ่มผู้บริหาร ร้อยละ 56.28 กลุ่มวิทยากรท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 52.91 กลุ่มศึกษา นิเทศ ร้อยละ 33.92 และกลุ่มนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่สูงกว่า ร้อยละ 5.28

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.49 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 24.51 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ กลุ่มครู ร้อยละ 89.53 กลุ่มผู้บริหาร และ กลุ่มวิทยากรท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละเท่ากัน คือ 53.93 กลุ่มศึกษานิเทศก์ ร้อยละ 33.51 และกลุ่มนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่สูงกว่า ร้อยละ 3.67

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.80 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 17.20 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ในกลุ่มครู ร้อยละ 91.76 กลุ่มผู้บริหาร ร้อยละ 58.45 กลุ่มวิทยากรท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 51.21 กลุ่มศึกษานิเทศก์ ร้อยละ 34.30 และกลุ่มนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่สูงกว่า ร้อยละ 6.76

7. ความพร้อมในการพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.77 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 28.23 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ศึกษานิเทศก์สามารถช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ ร้อยละ 46.26 มีนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 44.60 กลุ่มโรงเรียนสามารถจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 31.86 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน ร้อยละ 31.30 มีการจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 23.55 และมีแหล่งวิชาการ เช่น สถาบันราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัยสนับสนุนการให้ความรู้ ร้อยละ 14.13 และมีครูที่สำเร็จการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร ร้อยละ 9.77

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ระบุว่ามีความพร้อม ร้อยละ 66.01 ที่เหลือ ร้อยละ 33.99 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ศึกษานิเทศก์สามารถช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ ร้อยละ 44.31 มีนโยบายในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น ร้อยละ 43.11 กลุ่มโรงเรียนสามารถจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 31.74 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน ร้อยละ 27.54 มีการจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 22.16 มีแหล่งวิชาการ เช่น สถาบันราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัยสนับสนุนการให้ความรู้ ร้อยละ 15.57 และมีครูที่สำเร็จการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร ร้อยละ 8.98

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 22.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ศึกษานิเทศก์สามารถช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ ร้อยละ 47.94 มีนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 45.88 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน ร้อยละ 34.54 กลุ่มโรงเรียนสามารถจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 31.96 มีการจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 24.74 มีแหล่งวิชาการ เช่น สถาบันราชภัฏ หรือ มหาวิทยาลัยสนับสนุนการให้ความรู้ร้อยละ 12.89 และมีครูที่สำเร็จการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร ร้อยละ 10.82

8. ความพร้อมของโรงเรียนในการแปลงหลักสูตรสู่การสอน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.53 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 21.47 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมดำเนินการโดย การทำแผนการสอน ร้อยละ 81.52 การทำโครงการสอน / กำหนดการสอน ร้อยละ 75.70 การทำบันทึกการสอน ร้อยละ 58.23 และการวิเคราะห์หลักสูตร ร้อยละ 56.71

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 74.70 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 25.30 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม ดำเนินการโดย การทำแผนการสอน ร้อยละ 79.37 การทำโครงการสอน / กำหนดการสอน ร้อยละ 74.60 การทำบันทึกการสอน ร้อยละ 57.67 และการวิเคราะห์หลักสูตร ร้อยละ 57.56

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.40 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 17.60 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือดำเนินการโดยการทำแผนการสอน ร้อยละ 83.50 การทำโครงการสอน / กำหนดการสอน ร้อยละ 76.70 การทำบันทึกการสอน ร้อยละ 58.74 และการวิเคราะห์หลักสูตร ร้อยละ 55.83

9. ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.93 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 22.07 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ การจัดเตรียมความพร้อมของครู ร้อยละ 67.35 การจัดทำตารางสอน ร้อยละ 64.54 การจัดครูเข้าสอน ร้อยละ 61.48 วัสดุประกอบหลักสูตรพร้อมที่จะจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและ ห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ เพียงพอตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร้อยละเท่ากัน คือ 51.79

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 72.33 ระบุว่ามีความที่เหลือ ร้อยละ 27.67 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมดำเนินการโดยการจัดเตรียมความพร้อมของครู ร้อยละ 67.21 การจัดทำตารางสอนและการจัดครูเข้าสอน ร้อยละเท่ากันคือ 63.39 ห้องเรียน และห้องประกอบอื่น ๆ เพียงพอตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ ร้อยละ 62.84 และวัสดุประกอบหลักสูตรพร้อมที่จะจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ร้อยละ 51.91

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 16.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือดำเนินการโดยการจัดเตรียมความพร้อมของครู ร้อยละ 67.46 การจัดทำตารางสอน ร้อยละ 65.55 การจัดครูเข้าสอน ร้อยละ 59.81 วัสดุประกอบ หลักสูตรพร้อมที่จะจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ร้อยละ 51.67 และห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ เพียงพอตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร้อยละ 42.11

10. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.47 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 11.53 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ การปรับเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ร้อยละ 66.74 การวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 63.60 การวางแผนเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 63.15 และการจัดทำแผนการสอนย่อยรายคาบ ร้อยละ 54.16

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.38 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 14.62 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ การปรับเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ร้อยละ 65.28 การวางแผนเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 64.81 การวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 62.04 และการจัดทำแผนการสอนย่อยรายคาบ ร้อยละ 54.63

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 8.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ การปรับเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ร้อยละ 68.12 การวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 65.07 การวางแผนเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 61.75 และการจัดทำแผนการสอนย่อยรายคาบ ร้อยละ 53.71

11. ความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.29 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 15.71 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมดำเนินการโดย การส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ ร้อยละ 74.29 การประชุมสัมมนาความรู้เรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ ร้อยละ 52.59 กำหนดนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาครูด้านการนำหลักสูตรไปใช้ไว้อย่างชัดเจน ร้อยละ 48.58 และจัดทำโครงการพิเศษการใช้หลักสูตร ร้อยละ 34.67

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ระบุว่ามีความพร้อม ร้อยละ 80.24 ที่เหลือ ร้อยละ 19.76 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือดำเนินการโดย การส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ ร้อยละ 72.91 การประชุมสัมมนาความรู้เรื่อง การนำ

หลักสูตรไปใช้ ร้อยละ 51.23 กำหนดนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาครูด้านการนำหลักสูตรไปใช้ไว้อย่างชัดเจน ร้อยละ 45.32 และจัดทำโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร ร้อยละ 29.56

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.40 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 11.60 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือดำเนินการโดย การส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ ร้อยละ 75.57 การประชุมสัมมนาความรู้เรื่อง การนำหลักสูตรไปใช้ ร้อยละ 53.85 กำหนดนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาครูด้านการนำหลักสูตรไปใช้ไว้อย่างชัดเจน ร้อยละ 51.58 และจัดทำโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร ร้อยละ 39.37

12. ความพร้อมในการประเมินหลักสูตรของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.48 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 46.52 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการส่งเสริมความรู้ความสามารถครูในการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 73.93 มีครูและบุคลากรที่มีความสามารถในการประเมินหลักสูตร ร้อยละ 47.01 โรงเรียนประเมินหลักสูตรอยู่แล้ว ร้อยละ 43.59 และมีการจัดทำโครงการประเมินหลักสูตร ร้อยละ 42.31

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.94 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 45.06 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการส่งเสริมความรู้ความสามารถครูในการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 78.07 มีครูและบุคลากรที่มีความสามารถในการประเมินหลักสูตร ร้อยละ 49.12 โรงเรียนประเมินหลักสูตรอยู่แล้ว ร้อยละ 45.61 และมีการจัดทำโครงการประเมินหลักสูตร ร้อยละ 44.74

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.00 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 48.00 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการส่งเสริมความรู้ความสามารถครูในการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 69.72 มีครูและบุคลากรที่มีความสามารถในการประเมินหลักสูตร ร้อยละ 44.82 โรงเรียนประเมินหลักสูตรอยู่แล้ว ร้อยละ 41.50 และมีการจัดทำโครงการประเมินหลักสูตร ร้อยละ 39.84

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
13. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง						
ไม่มีความพร้อม	45	17.79	22	8.80	67	13.30
มีความพร้อม ดำเนินการโดย	208	82.21	228	91.20	436	86.70
	(n=208)		(n=226)		(n=436)	
- กำหนดนโยบายให้ทำการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	151	72.60	172	75.44	323	74.10
- ประชุมครูทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542	178	85.58	188	82.46	366	83.90
- จัดโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักเรียน	135	64.90	139	60.96	274	62.80
- จัดโครงการ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	142	68.27	153	67.11	295	67.66
- จัดโครงการ การเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ	105	50.48	132	57.89	237	54.40
14. การสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง						
ไม่มีความพร้อม	42	16.60	21	8.40	63	12.52
มีความพร้อม โดยสอนตามแนว	211	83.40	229	91.60	440	87.48
	(n=211)		(n=229)		(n=440)	
- ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข	158	74.88	162	70.74	320	72.70
- ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	175	82.94	183	79.91	358	81.40
- ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด	126	59.72	137	59.83	263	59.80
- ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา	117	55.45	129	56.33	246	55.90
- ทฤษฎีการฝึกฝนกายวาจาใจ	89	42.18	95	41.49	184	41.80
15. การใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง						
ไม่มีความพร้อม	26	10.28	16	6.40	42	8.35
มีความพร้อม โดยใช้กิจกรรม	227	89.72	234	93.60	461	91.65
	(n=227)		(n=234)		(n=461)	
- โครงการ	154	67.84	179	76.50	333	72.23
- สถานการณ์จำลอง	126	55.51	140	59.83	266	57.70
- บทบาทสมมุติ	155	68.28	167	71.37	322	69.85
- อภิปรายกลุ่มย่อย	165	72.69	179	76.50	344	74.62
- การแก้ปัญหา	128	56.39	142	60.68	270	58.57

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การจัดการเรียนการสอน	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การทดลอง	159	70.04	173	73.93	332	72.02
- แก่สถานการณ์	90	39.65	100	42.74	190	41.21
- ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง	149	65.64	159	67.95	308	66.81
16. การบูรณาการหลักสูตรเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	64	25.30	43	17.20	107	21.27
มีความพร้อม คือ	189	74.70	207	82.80	396	78.73
	(n=189)		(n=207)		(n=396)	
- มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนโดยเน้น การบูรณาการหลักสูตร	129	68.25	150	72.46	279	70.45
- ได้พัฒนาครูในเรื่องการจัดการเรียนการ สอนโดยการบูรณาการหลักสูตรแล้ว	111	58.73	125	60.39	236	59.60
- โรงเรียนบูรณาการหลักสูตรในการจัดการ เรียนการสอนอยู่แล้ว	89	47.09	108	52.17	197	49.70
- มีครูที่มีความสามารถบูรณาการหลักสูตรใน การจัดเรียนการสอน	89	47.09	95	45.89	184	46.50

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนปรากฏผลดังนี้

13. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.70 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 13.30 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมดำเนินการโดย ประชุมครูทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ร้อยละ 83.90 กำหนดนโยบายให้ทำการสอนโดยเน้นนักเรียนนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ร้อยละ 74.10 จัดโครงการ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ร้อยละ 67.66 จัดโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของ นักเรียน ร้อยละ 62.80 และ จัดโครงการ การเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ ร้อยละ 54.40

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.21 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 17.79 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ประชุมครูทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ร้อยละ 85.58

กำหนดนโยบายให้ทำการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ร้อยละ 72.60 จัดโครงการ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ร้อยละ 68.27 จัดโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักเรียน ร้อยละ 64.90 และจัดโครงการการเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ ร้อยละ 50.48

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 8.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ประชุมครูทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ร้อยละ 82.46 กำหนดนโยบายให้ทำการสอนโดยเน้นนักเรียนนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ร้อยละ 75.44 จัดโครงการ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ร้อยละ 67.11 จัดโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของนักเรียน ร้อยละ 60.96 และ จัดโครงการ การเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ ร้อยละ 57.89

14. การสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.48 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 12.52 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ สอนโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ร้อยละ 81.40 ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข ร้อยละ 72.70 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ร้อยละ 59.80 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ร้อยละ 55.90 และทฤษฎีการฝึกฝนกายวาจาใจ ร้อยละ 41.80

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.40 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 16.60 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ สอนโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ร้อยละ 82.94 ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข ร้อยละ 74.88 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ร้อยละ 59.72 ร้อยละ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ร้อยละ 55.45 และทฤษฎีการฝึกฝนกายวาจาใจ ร้อยละ 42.18

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 8.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ สอนโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ร้อยละ 79.91 ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข ร้อยละ 70.74 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ร้อยละ 59.83 ร้อยละ ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ร้อยละ 56.33 และทฤษฎีการฝึกฝนกายวาจาใจ ร้อยละ 41.49

15. การใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.65 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 8.35 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ อภิปรายกลุ่มย่อย ร้อยละ 74.62 โครงงาน ร้อยละ 72.23 การทดลอง ร้อยละ

72.02 บทบาทสมมุติ ร้อยละ 69.85 ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ร้อยละ 66.81 การแก้ปัญหา ร้อยละ 58.57 สถานการณ์จำลอง ร้อยละ 57.70 และการแก้สถานการณ์ ร้อยละ 41.21

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.72 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 10.28 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน แบบอภิปรายกลุ่มย่อย ร้อยละ 72.69 การทดลอง ร้อยละ 70.04 บทบาทสมมุติ ร้อยละ 68.28 โครงการ ร้อยละ 67.84 ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ร้อยละ 65.64 การแก้ปัญหา ร้อยละ 56.39 สถานการณ์จำลอง ร้อยละ 55.51 และแก้สถานการณ์ ร้อยละ 39.65

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 6.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ อภิปรายกลุ่มย่อย และ โครงการ ร้อยละ 76.50 เท่ากัน การทดลอง ร้อยละ 73.93 บทบาทสมมุติ ร้อยละ 71.37 ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ร้อยละ 67.95 การแก้ปัญหา ร้อยละ 60.68 สถานการณ์จำลอง ร้อยละ 59.83 และการแก้สถานการณ์ ร้อยละ 42.74

16. การบูรณาการหลักสูตรเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.73 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 21.27 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการหลักสูตร ร้อยละ 70.45 ได้พัฒนาครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 59.60 โรงเรียนบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว ร้อยละ 49.70 และมีครูที่มีความสามารถบูรณาการหลักสูตรในการจัดเรียนการสอน ร้อยละ 46.50

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.70 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 25.30 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีนโยบายการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการบูรณาการหลักสูตร ร้อยละ 68.25 ได้พัฒนาครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 58.73 โรงเรียนบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว และมีครูที่มีความสามารถบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ร้อยละเท่ากัน คือ 47.09

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.80 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 17.20 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการหลักสูตร ร้อยละ 72.46 ได้พัฒนาครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 60.39 โรงเรียนบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว ร้อยละ 52.17 และมีครูที่มีความสามารถบูรณาการหลักสูตรในการจัดเรียนการสอน ร้อยละ 45.89

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสื่อและวัสดุประกอบการเรียนการสอน

สื่อและวัสดุประกอบการสอน	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
17. ความพร้อมเกี่ยวกับสื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	110	43.48	97	38.80	207	41.15
มีความพร้อม คือมี	143	56.52	153	61.20	296	58.85
	(n=143)		(n=153)		(n=296)	
- สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ	111	77.62	102	66.67	213	71.96
- สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนครบทุกวิชา	47	32.87	44	28.76	91	30.74
- แหล่งความรู้ในชุมชนที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ	76	55.24	78	50.98	157	53.04
- ศูนย์สื่อและวัสดุอุปกรณ์วิชาต่าง ๆ ที่มีมาตรฐาน	32	22.38	33	21.57	65	21.96
18. การนำสื่อ-วัสดุอุปกรณ์ไปใช้ในการเรียนการสอน						
ไม่มีความพร้อม	54	21.34	42	16.80	96	19.09
มีความพร้อม คือ	199	78.66	208	83.20	407	80.91
	(n=199)		(n=208)		(n=407)	
- มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนการสอน	135	67.84	141	67.79	276	67.81
- มีโครงการพิเศษการใช้สื่อในการเรียนการสอน	86	43.22	98	47.12	184	45.21
- มีการประชุมสัมมนาการใช้สื่อในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	72	36.18	93	44.71	165	40.54
- มีโครงการส่งเสริมให้ผู้สอนผลิตสื่อ	131	65.83	132	63.46	263	64.62
19. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	23	9.09	8	3.20	31	6.16
มีความพร้อม คือ	230	90.91	242	96.80	472	93.84
	(n=230)		(n=242)		(n=472)	
- มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนได้ถูกต้องตามหลักการ	131	56.96	142	58.68	273	57.84
- มีการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	186	80.87	192	79.34	387	80.08
- มีการจัดกิจกรรมชุมนุมได้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน	107	46.53	118	48.76	225	47.67

ตารางที่ 6 (ต่อ)

สื่อและวัสดุประกอบการสอน	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- มีการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันได้ อย่างเหมาะสม	190	82.61	200	82.64	390	82.63
20. ความพร้อมของโรงเรียน ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาและสถานที่ โดยร่วมมือกับผู้ปกครองและ บุคคลทุกฝ่ายในชุมชน						
ไม่มีความพร้อม	74	29.25	60	24.00	134	26.64
มีความพร้อม คือ	179	70.75	190	76.00	369	73.36
	(n=179)		(n=190)		(n=369)	
- มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการ พัฒนานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	144	80.45	157	82.63	301	81.28
- มีการเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้ภายนอกที่ส่งเสริม การเรียนรู้ของนักเรียน	114	63.69	118	62.11	232	62.65
- มีแหล่งความรู้ภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุน เช่น วัด โรงงาน	114	63.69	128	67.37	242	65.35
21. ความพร้อมด้านห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และห้องพิเศษที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	124	49.01	120	48.00	244	48.51
มีความพร้อม คือ	129	50.99	130	52.00	259	51.49
	(n=129)		(n=130)		(n=259)	
- มีห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ เพียงพอแก่การ จัดการเรียนการสอน	108	83.72	100	76.92	208	80.31
- มีงบประมาณที่จะจัดสร้างขึ้นเองได้	29	22.48	28	21.54	57	22.01
- มีองค์กรเอกชนสนับสนุนจัดหาให้	31	24.03	23	17.69	54	20.85
- มีบุคคลสนับสนุนจัดหาให้	42	32.56	44	33.85	86	33.20

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับสื่อและวัสดุประกอบการสอน ปรากฏผลดังนี้

17. ความพร้อมเกี่ยวกับสื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.85 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 41.15 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ ร้อยละ 71.96 แหล่งความรู้ในชุมชนที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอน

เพียงพอ ร้อยละ 53.04 สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนครบทุก ร้อยละ 30.74 และมีศูนย์สื่อและวัสดุอุปกรณ์วิชาต่าง ๆ ที่มีมาตรฐาน ร้อยละ 21.96

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.52 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 43.48 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ ร้อยละ 77.62 แหล่งความรู้ในชุมชนที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ ร้อยละ 55.24 สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนครบทุก ร้อยละ 32.87 และมีศูนย์สื่อและวัสดุอุปกรณ์วิชาต่าง ๆ ที่มีมาตรฐาน ร้อยละ 22.38

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 38.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ ร้อยละ 66.67 แหล่งความรู้ในชุมชนที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ ร้อยละ 50.98 สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนครบทุก ร้อยละ 28.76 และศูนย์สื่อและวัสดุอุปกรณ์วิชาต่าง ๆ ที่มีมาตรฐาน ร้อยละ 28.76

18. การนำสื่อ-วัสดุอุปกรณ์ไปใช้ในการเรียนการสอน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.91 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 19.09 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 67.81 มีโครงการส่งเสริมให้ผู้สอนผลิตสื่อ ร้อยละ 64.62 มีโครงการนิเทศการใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 45.21 มีการประชุมสัมมนาการใช้สื่อในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 40.54

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.66 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 21.34 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 67.84 มีโครงการส่งเสริมให้ผู้สอนผลิตสื่อ ร้อยละ 65.83 มีโครงการนิเทศการใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 43.22 และมีการประชุมสัมมนาการใช้สื่อในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 36.18

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 16.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 67.79 มีโครงการส่งเสริมให้ผู้สอนผลิตสื่อ ร้อยละ 63.46 มีโครงการนิเทศการใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 47.12 และมีการประชุมสัมมนาการใช้สื่อในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 44.71

19. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.84 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 6.16 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 82.63 มีการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 80.08 มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนได้

ถูกต้องตามหลักการ ร้อยละ 57.84 มีการจัดกิจกรรมชุมนุมได้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ร้อยละ 47.67

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.91 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 9.09 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 82.61 มีการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 80.87 มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนได้ถูกต้องตามหลักการ ร้อยละ 56.96 มีการจัดกิจกรรมชุมนุมได้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ร้อยละ 46.53

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.80 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 3.20 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 82.64 มีการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ร้อยละ 79.34 มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนได้ถูกต้องตามหลักการ ร้อยละ 58.68 มีการจัดกิจกรรมชุมนุมได้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ร้อยละ 48.76

20. ความพร้อมของโรงเรียน ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาและสถานที่ โดยร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลทุกฝ่ายในชุมชน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.36 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 26.64 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 81.28 มีแหล่งความรู้ภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุน เช่น วัด โรงงาน ร้อยละ 65.35 และมีการเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้ภายนอกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ร้อยละ 62.65

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.75 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 29.25 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 80.45 มีแหล่งความรู้ภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุน เช่น วัด โรงงาน และมีการเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้ภายนอกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ร้อยละเท่ากัน คือ 63.69

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.00 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 24.00 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 82.63 มีแหล่งความรู้ภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุน เช่น วัด โรงงาน ร้อยละ 67.37 และมีการเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้ภายนอกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน ร้อยละ 62.11

21. ความพร้อมด้านห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และห้องพิเศษที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.49 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 48.51 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ เพียงพอแก่การจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 80.31 มีบุคคลสนับสนุนจัดหาให้ ร้อยละ

33.20 มืงประมาณที่จะจัดสร้างขึ้เองได้ ร้อยละ 22.01 และมืงค้กรเอกชนสนับสนุนจัดทาให้ ร้อยละ 20.85

เมื่อจ้ําเนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.99 ระบู่ว่ามืความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 49.01 ระบู่ว่าไม่มีมืความพร้อม ที่ระบู่ว่ามืความพร้อมคื มืห้องปฏิบัติกรวิชาต้ง ๆ เพียงพอแก่กรจัดการเรียนกรสอน ร้อยละ 83.72 มืบุคคลสนับสนุนจัดทาให้ ร้อยละ 32.56 มืองค้กรเอกชนสนับสนุนจัดทาให้ ร้อยละ 24.03 และมืงประมาณที่จะจัดสร้างขึ้เองได้ ร้อยละ 22.48

ผู้บริหกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.00 ระบู่ว่ามืความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 48.00 ระบู่ว่าไม่มีมืความพร้อม ที่ระบู่ว่ามืความพร้อมคื มืห้องปฏิบัติกรวิชาต้ง ๆ เพียงพอแก่กรจัดการเรียนกรสอน ร้อยละ 76.92 มืบุคคลสนับสนุนจัดทาให้ ร้อยละ 33.85 มืงประมาณที่จะจัดสร้างขึ้เองได้ ร้อยละ 21.54 และมืงค้กรเอกชนสนับสนุนจัดทาให้ ร้อยละ 17.69

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
22. การวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542						
ไม่มีความพร้อม	72	28.46	67	26.80	139	27.63
มีความพร้อม โดยดำเนินการ	181	71.54	183	73.20	364	72.37
	(n=181)		(n=183)		(n=364)	
- ประชุมชี้แจงครูให้ทราบแนวทางและจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา	160	88.40	167	91.26	327	89.84
- พัฒนาครูแกนนำในเรื่องการวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแล้ว	66	36.46	78	42.62	144	39.56
- จัดโครงการวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษาไว้รองรับแล้ว	56	30.94	58	31.69	114	31.32
23. ความพร้อมที่จะวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง						
ไม่มีความพร้อม	56	22.13	50	20.00	106	21.07
มีความพร้อม โดย	197	77.87	200	80.00	397	78.93
	(n=197)		(n=200)		(n=397)	
- มีโครงการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง	136	69.04	138	69.00	274	69.02
- มีการจัดอบรมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	101	51.27	110	55.00	211	53.15
- ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงอยู่แล้ว	125	63.45	128	64.00	253	63.79
- ครูสามารถเป็นแกนนำในการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง	58	29.44	68	34.00	126	31.74
24. ความพร้อมในการใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง						
ไม่มีความพร้อม	38	15.02	38	15.20	76	15.11
มีความพร้อม โดยใช้	215	84.98	212	84.80	427	84.89
	(n=215)		(n=212)		(n=427)	
- แฟ้มสะสมงาน	177	82.33	171	80.66	348	81.50
- แบบสังเกตพฤติกรรม	140	65.12	150	70.75	290	67.92
- แบบบันทึกพัฒนาการ	112	52.09	118	55.66	230	53.86
- แบบทดสอบ	153	71.16	154	72.64	307	71.90

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
25. การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน						
ไม่มีความพร้อม	159	62.85	152	60.80	311	61.83
มีความพร้อม โดย	94	37.15	98	39.20	192	38.17
	(n=94)		(n=98)		(n=192)	
- มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย	46	48.94	55	56.12	101	52.60
- ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยแล้ว	48	51.06	47	47.96	95	49.48
- โรงเรียนดำเนินการอยู่ หรือเคยดำเนินการมาก่อนแล้ว	32	34.04	34	34.69	66	34.37
- โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน	33	35.11	29	29.59	62	32.29

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับการวัดและประเมินการเรียนการสอน ปรากฏผลดังนี้

22. การวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.37 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 27.63 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ประชุมชี้แจงครูให้ทราบแนวทางและจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 89.84 พัฒนาครู แกนนำในเรื่องการวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษาแล้ว ร้อยละ 39.56 จัดโครงการวัด-ประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ไว้รองรับแล้ว ร้อยละ 31.32

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.54 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 28.46 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ประชุมชี้แจงครูให้ทราบแนวทางและจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 88.40 พัฒนาครูแกนนำในเรื่องการวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 แล้ว ร้อยละ 36.46 จัดโครงการวัด-ประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ไว้รองรับแล้ว ร้อยละ 30.94

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 26.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ประชุมชี้แจงครูให้ทราบแนวทางและจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 91.26 พัฒนาครูแกนนำในเรื่องการวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 แล้ว ร้อยละ 42.62 จัดโครงการวัด-ประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ไว้รองรับแล้ว ร้อยละ 31.69

23. ความพร้อมที่จะวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.93 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 21.07 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีโครงการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 69.02 ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงอยู่แล้ว ร้อยละ 63.79 มีการจัดอบรมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 53.15 ครูสามารถเป็นแกนนำในการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 31.74

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.87 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือร้อยละ 22.13 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีโครงการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 69.04 ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงอยู่แล้ว ร้อยละ 63.45 มีการจัดอบรมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 51.27 และครูสามารถเป็นแกนนำในการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 29.44

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.00 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 20.00 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีโครงการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 69.00 ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงอยู่แล้ว ร้อยละ 64.00 มีการจัดอบรมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 55.00 ครูสามารถเป็นแกนนำในการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ร้อยละ 34.00

24. ความพร้อมในการใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.89 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 15.11 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการใช้แฟ้มสะสมงาน ร้อยละ 81.50 แบบทดสอบร้อยละ 71.90 แบบสังเกตพฤติกรรม ร้อยละ 67.92 และแบบบันทึกพัฒนาการ ร้อยละ 53.86

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.98 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 15.02 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการใช้แฟ้มสะสมงาน ร้อยละ 82.33 แบบทดสอบร้อยละ 71.16 แบบสังเกตพฤติกรรม ร้อยละ 65.12 และแบบบันทึกพัฒนาการ ร้อยละ 52.09

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.80 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 15.20 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีการใช้แฟ้มสะสมงาน ร้อยละ 80.66

แบบทดสอบร้อยละ 72.64 แบบสังเกตพฤติกรรม ร้อยละ 70.75 และแบบบันทึกพัฒนาการ ร้อยละ 55.66

25. การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.83 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 38.17 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย ร้อยละ 52.60 ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยแล้ว ร้อยละ 49.48 โรงเรียนดำเนินการอยู่ หรือเคยดำเนินการมาก่อนแล้ว ร้อยละ 34.37 โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ร้อยละ 32.29

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.85 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 37.15 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยแล้ว ร้อยละ 51.06 มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย ร้อยละ 48.94 โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ร้อยละ 35.11 โรงเรียนดำเนินการอยู่ หรือเคยดำเนินการมาก่อนแล้ว ร้อยละ 34.04

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 39.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย ร้อยละ 56.12 ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยแล้ว ร้อยละ 47.96 โรงเรียนดำเนินการอยู่ หรือเคยดำเนินการมาก่อนแล้ว ร้อยละ 34.69 โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ร้อยละ 29.59

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับห้องสมุด

ห้องสมุด	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
26. ความพร้อมด้านห้องสมุด						
ไม่มีความพร้อม	66	26.09	65	26.00	131	26.04
มีความพร้อม คือ	187	73.91	185	74.00	372	73.96
	(n=187)		(n=185)		(n=372)	
- มีขนาดที่เพียงพอแก่การใช้ของนักเรียน	129	68.89	143	77.30	272	73.12
- มีสภาพดี มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า	110	58.82	86	46.53	196	52.69
- มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการบริการห้องสมุด	89	47.59	90	48.69	179	48.12
- ครูได้รับการพัฒนาให้สามารถใช้ห้องสมุดส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	86	45.99	81	43.82	167	44.89
- มีนโยบายให้ครูส่งเสริมนักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม	124	66.31	140	75.74	264	70.97
27. ความพร้อมของหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนสำหรับให้นักเรียนใช้ค้นคว้า						
ไม่มีความพร้อม	98	38.74	106	42.40	204	40.56
มีความพร้อม คือ	155	61.26	144	57.60	299	59.44
	(n=155)		(n=144)		(n=299)	
- หนังสือเพียงพอทั้งที่ใช้สำหรับศึกษาค้นคว้า และอ่านเพื่อความบันเทิง	111	71.61	130	90.22	241	80.60
- หนังสือมีสภาพดี และมีคุณภาพได้มาตรฐานในการใช้	98	63.23	98	68.01	196	65.55
- มีงบประมาณพอที่จะจัดหาหนังสือมาเพิ่มเติม	65	41.94	58	40.25	123	41.14
- ได้รับการสนับสนุนหนังสือ และสิ่งพิมพ์จากองค์กรภายนอก	48	30.97	55	38.17	103	34.45

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับห้องสมุดปรากฏผลดังนี้

26. ความพร้อมด้านห้องสมุด

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.96 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 26.04 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีขนาดที่เพียงพอแก่การใช้ของนักเรียน ร้อยละ 73.12 มีนโยบายให้ครูส่งเสริมนักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าความรู้

เพิ่มเติม ร้อยละ 70.97 มีสภาพดี มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ร้อยละ 52.69 มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการบริการห้องสมุดร้อยละ 48.12 และครูได้รับการพัฒนาให้สามารถใช้ ห้องสมุดส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ร้อยละ 44.89

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.91 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 26.09 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีขนาดที่เพียงพอแก่การใช้ของนักเรียน ร้อยละ 68.89 มีนโยบายให้ครูส่งเสริมนักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 66.31 มีสภาพดี มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ร้อยละ 58.82 มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการบริการห้องสมุดร้อยละ 47.59 และครูได้รับการพัฒนาให้สามารถใช้ห้องสมุดส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ร้อยละ 45.99

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.00 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 26.00 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ คือ มีขนาดที่เพียงพอแก่การใช้ของนักเรียน ร้อยละ 77.30 มีนโยบายให้ครูส่งเสริมนักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 75.74 มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการบริการห้องสมุด ร้อยละ 48.69 มีสภาพดี มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ร้อยละ 46.53 และครูได้รับการพัฒนาให้สามารถใช้ห้องสมุดส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ร้อยละ 43.82

27. ความพร้อมของหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนสำหรับให้นักเรียนใช้ค้นคว้า

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.44 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 40.56 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีหนังสือเพียงพอทั้งที่ใช้สำหรับศึกษาค้นคว้า และอ่านเพื่อความบันเทิง ร้อยละ 80.60 หนังสือมีสภาพดี และมีคุณภาพได้มาตรฐานในการใช้ ร้อยละ 65.55 มีงบประมาณพอที่จะจัดหาหนังสือมาเพิ่มเติม ร้อยละ 41.14 และได้รับการสนับสนุนหนังสือและสิ่งพิมพ์จากองค์กรภายนอก ร้อยละ 34.45

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.26 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 38.74 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีหนังสือเพียงพอทั้งที่ใช้สำหรับศึกษา ค้นคว้า และอ่านเพื่อความบันเทิง ร้อยละ 71.61 หนังสือมีสภาพดี และมีคุณภาพได้มาตรฐานในการใช้ ร้อยละ 63.23 มีงบประมาณพอที่จะจัดหาหนังสือมาเพิ่มเติม ร้อยละ 41.94 และได้รับการสนับสนุนหนังสือ และสิ่งพิมพ์จากองค์กรภายนอก ร้อยละ 30.97

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 42.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีหนังสือเพียงพอทั้งที่ใช้สำหรับศึกษาค้นคว้า และอ่านเพื่อความบันเทิง ร้อยละ 90.22 หนังสือมีสภาพดีและมีคุณภาพได้มาตรฐานในการใช้ ร้อยละ 68.01 มีงบประมาณพอที่จะจัดหาหนังสือมาเพิ่มเติม ร้อยละ 40.25 และได้รับการสนับสนุนหนังสือและสิ่งพิมพ์จากองค์กรภายนอก ร้อยละ 38.17

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับครู

ครู	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
28. ความพร้อมด้านปริมาณครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	94	37.15	107	42.80	201	39.96
มีความพร้อม คือ	159	62.85	143	57.20	302	60.04
	(n=159)		(n=143)		(n=302)	
- มีครูครบตามเกณฑ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด	120	75.47	117	81.82	237	78.48
- มีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา	106	66.67	79	55.24	185	61.26
- มีบุคลากรจากภายนอกมาช่วยทำการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู	27	16.98	36	25.17	63	20.86
29. ความพร้อมด้านคุณวุฒิของครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	28	11.07	35	14.00	63	12.52
มีความพร้อม	225	88.93	215	86.00	440	87.48
	(n=225)		(n=215)		(n=440)	
- มีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา	137	60.28	139	64.10	276	62.73
- ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป	172	75.68	186	85.78	358	81.36
30. ความพร้อมด้านคุณลักษณะของครูที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542						
ไม่มีความพร้อม	42	16.60	46	18.40	88	17.50
มีความพร้อม คือ	211	83.40	204	81.60	415	82.50
	(n=211)		(n=204)		(n=415)	
- ครูรับการอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แล้ว	125	59.24	146	71.57	271	65.30
- ครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	114	54.03	121	59.31	235	56.63
- ครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	50	23.70	59	28.92	109	26.27
- ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	107	50.71	128	62.75	235	56.63

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ครู	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
31 ความพร้อมที่จะดำเนินการพัฒนาครูในระหว่างปฏิบัติงาน						
ไม่มีความพร้อม	45	17.79	30	12.00	75	14.91
มีความพร้อม ดำเนินการโดย	208	82.21	220	88.00	428	85.09
	(n=208)		(n=220)		(n=428)	
- พัฒนาเป็นรายบุคคลในห้องเรียน	137	65.87	98	44.55	235	54.91
- พัฒนาเป็นรายบุคคลในสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน	160	76.92	188	85.46	348	81.31
- พัฒนาเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาการสอน	135	64.90	189	85.91	324	75.70
- พัฒนาโดยกระบวนการแบบคลีนิก	20	9.62	40	18.18	60	14.02
- นิเทศโดยยึดจุดประสงค์ทางการสอน	49	23.56	68	30.91	117	27.34
32. ความพร้อมที่จะส่งเสริมขวัญกำลังใจในการทำงานของครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	56	22.23	17	6.80	73	14.51
มีความพร้อม คือ	197	77.87	233	93.20	430	85.49
	(n=197)		(n=233)		(n=430)	
- มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ	111	56.35	163	69.96	274	63.73
- มีโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ในคณะครู	120	60.91	159	68.24	279	64.89
- มีโครงการส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการของครู	100	50.76	144	61.80	244	56.75
- มีโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงาน	95	48.22	146	62.66	241	56.05
- มีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครู	54	27.41	89	38.20	143	33.26
33. ความพร้อมของครูในโรงเรียน ที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542						
ไม่มีความพร้อม	36	14.23	15	6.00	51	10.14
มีความพร้อม ดำเนินการโดย	217	85.77	235	94.00	452	89.86
	(n=217)		(n=235)		(n=452)	
- ประชุมครู ชี้แจงแนวคิดหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อย่างต่อเนื่อง	140	64.52	160	68.09	300	66.37
- ส่งครูเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เสมอ	115	53.00	142	60.43	257	56.86
- จัดหาเอกสารความรู้เรื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้ครูศึกษาเสมอ	146	67.28	165	70.21	311	68.81
- จัดโครงการติดตามความเคลื่อนไหวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	69	31.80	95	40.43	164	36.28

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับครู
ปรากฏผลดังนี้

28. ความพร้อมด้านปริมาณครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.04 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 39.96 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีครูครบตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด ร้อยละ 78.48 มีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา ร้อยละ 61.26 และมีบุคลากรจากภายนอกมาช่วยทำการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู ร้อยละ 20.86

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.85 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 37.15 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีครูครบตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด ร้อยละ 75.47 มีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา ร้อยละ 66.67 และมีบุคลากรจากภายนอกมาช่วยทำการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู ร้อยละ 16.98

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 42.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือมีครูครบตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด ร้อยละ 81.82 มีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา ร้อยละ 55.24 และมีบุคลากรจากภายนอกมาช่วยทำการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู ร้อยละ 25.17

29. ความพร้อมด้านคุณวุฒิของครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.48 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 12.52 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 81.36 และมีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา ร้อยละ 62.73

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.93 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 11.07 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 75.68 และมีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา ร้อยละ 60.28

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.00 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 14.00 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 85.78 และมีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา ร้อยละ 64.10

30. ความพร้อมด้านคุณลักษณะของครูที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.50 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 17.50 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ครูรับการอบรมเรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช

2542 แล้ว ร้อยละ 65.30 ครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละเท่ากัน คือ 56.63 และ ครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 26.27

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.40 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 16.60 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ครูรับการอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แล้ว ร้อยละ 59.24 ครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 54.03 ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 50.71 และครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 23.70

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 18.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ คือ ครูรับการอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แล้ว ร้อยละ 71.57 ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 62.75 ครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 59.31 และครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 28.92

31. ความพร้อมที่จะดำเนินการพัฒนาครูในระหว่างปฏิบัติงาน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.09 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 14.91 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ พัฒนาเป็นรายบุคคลในสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ร้อยละ 81.31 พัฒนาเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาการสอน ร้อยละ 75.70 พัฒนาเป็นรายบุคคลในห้องเรียน ร้อยละ 54.91 นิเทศโดยยึดจุดประสงค์ทางการสอน ร้อยละ 27.34 และพัฒนาโดยกระบวนการแบบคลินิก ร้อยละ 14.02

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.21 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 17.79 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ พัฒนาเป็นรายบุคคลในสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ร้อยละ 76.92 พัฒนาเป็นรายบุคคลในห้องเรียน ร้อยละ 65.87 พัฒนาเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาการสอน ร้อยละ 64.90 นิเทศโดยยึดจุดประสงค์ทางการสอน ร้อยละ 23.56 และ พัฒนาโดยกระบวนการแบบคลินิก ร้อยละ 9.62

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.00 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 12.00 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ พัฒนาเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาการสอน ร้อยละ 85.91 พัฒนาเป็นรายบุคคลภายนอกห้องเรียน ร้อยละ 85.46 พัฒนาเป็นรายบุคคลในห้องเรียน ร้อยละ 44.55 นิเทศโดยยึดจุดประสงค์ทางการสอน ร้อยละ 30.91 และ พัฒนาโดยกระบวนการแบบ คลินิก ร้อยละ 18.18

32. ความพร้อมที่จะส่งเสริมขวัญกำลังใจในการทำงานของครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.49 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 14.51 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ในคณะครู ร้อยละ 64.89 มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ ร้อยละ 63.73 มีโครงการส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการของครู ร้อยละ 56.75 มีโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดี ร้อยละ 56.05 และมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครู ร้อยละ 33.26

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.87 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 22.23 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ในคณะครู ร้อยละ 60.91 มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ ร้อยละ 56.35 มีโครงการส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการของครู ร้อยละ 50.76 มีโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดี ร้อยละ 48.22 และมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครู ร้อยละ 27.41

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 6.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ ร้อยละ 69.96 มีโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ในคณะครู ร้อยละ 68.24 มีโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดี ร้อยละ 62.66 มีโครงการส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการของครู ร้อยละ 61.80 และมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครู ร้อยละ 38.20

33. ความพร้อมของครูในโรงเรียนที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.86 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 10.14 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ จัดหาเอกสารความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้ครูศึกษาเสมอ ร้อยละ 68.81 ประชุมครู ชี้แจงแนวคิดหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 66.37 ส่งครูเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เสมอ ร้อยละ 56.86 จัดโครงการติดตามความเคลื่อนไหวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 36.28

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.77 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 14.23 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ จัดหาเอกสารความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้ครูศึกษาเสมอ ร้อยละ 67.28 ประชุมครูชี้แจงแนวคิดหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 64.52 ส่งครูเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เสมอ ร้อยละ 53.00 และจัดโครงการติดตามความเคลื่อนไหวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 31.80

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.00 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 6.00 ระบุว่า
ไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ จัดทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ให้ครูศึกษาเสมอ ร้อยละ 70.21 ประชุมครูชี้แจงแนวคิด
หลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ
68.09 ส่งครูเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2542 เสมอ ร้อยละ 60.43 จัดโครงการติดตามความเคลื่อนไหวของพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 40.43

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
34. ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542						
ไม่มีความพร้อม	16	6.32	12	4.80	28	5.57
มีความพร้อม คือ	237	93.68	238	95.20	475	94.43
	(n=237)		(n=238)		(n=475)	
- จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป	188	79.32	168	70.59	356	74.95
- มีคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา	129	54.43	123	51.68	252	53.05
- ผ่านการพัฒนาความรู้ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542	121	51.05	138	57.98	259	54.53
- มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และเป้าหมายของ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542	145	61.18	150	63.03	295	62.11

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียน เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

34. ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.43 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 5.57 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 74.95 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 62.11 ผ่านการพัฒนาความรู้ในการจัดการเรียนการสอนตาม แนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 54.53 มีคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษาร้อยละ 53.05

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.68 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 6.32 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 79.32 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 61.18 มีคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษาร้อยละ 54.43 ผ่านการพัฒนาความรู้ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 51.05

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 4.80 ระบุว่า
ไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 70.59 มี
ความรู้ความเข้าใจในหลักการ และเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช. 2542
ร้อยละ 63.03 ผ่านการพัฒนาความรู้ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของ พระราช
บัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ร้อยละ 57.98 มีคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา
ร้อยละ 51.68

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผู้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
35. ความพร้อมด้านบุคลากรภายนอกที่สามารถช่วยทำการสอน						
ไม่มีความพร้อม	131	51.78	123	49.20	254	50.50
มีความพร้อม คือ	122	48.22	127	50.80	249	49.50
	(n=122)		(n=127)		(n=249)	
- มีวัดจัดพระมาช่วยสอน	67	54.92	77	60.63	144	57.83
- มีผู้ปกครองมาช่วยทำการสอนในวิชาเฉพาะบางอย่าง	52	42.62	79	62.20	131	52.61
- มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากสถานประกอบการมาช่วยสอน	24	19.67	26	20.47	50	20.08
- มีองค์กรเอกชนจัดวิทยากรมาช่วยสอน	16	13.11	18	14.17	34	13.65
- มีองค์กรภาครัฐที่จัดบุคลากรมาช่วยสอนเมื่อต้องการเสมอ	20	16.39	26	20.47	46	18.47

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแนวการจัดการศึกษาของโรงเรียนเกี่ยวกับผู้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ปรากฏผลดังนี้

35. ความพร้อมด้านบุคลากรภายนอกที่สามารถช่วยทำการสอน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.50 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 49.50 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีวัดจัดพระมาช่วยสอน ร้อยละ 57.83 มีผู้ปกครองมาช่วยทำการสอนในวิชาเฉพาะบางอย่างร้อยละ 52.61 มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากสถานประกอบการมาช่วยสอน ร้อยละ 20.08 มีองค์กรภาครัฐที่จัดบุคลากรมาช่วยสอนเมื่อต้องการเสมอร้อยละ 18.47 และองค์กรเอกชนจัดวิทยากรมาช่วยสอน ร้อยละ 13.65

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.78 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 48.22 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีวัดจัดพระมาช่วยสอน ร้อยละ 54.92 มี ผู้ปกครองมาช่วยทำการสอนในวิชาเฉพาะบางอย่างร้อยละ 42.62 มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากสถานประกอบการมาช่วยสอน ร้อยละ 19.67 มีองค์กรภาครัฐที่จัดบุคลากรมาช่วยสอนเมื่อต้องการเสมอร้อยละ 16.39 และองค์กรเอกชนจัดวิทยากรมาช่วยสอน ร้อยละ 13.11

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.80 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 49.20 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีผู้ปกครองมาช่วยทำการสอนในวิชาเฉพาะบาง

อย่าง ร้อยละ 62.20 มีวัดจัดพระมาช่วยสอน ร้อยละ 60.63 มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากสถานประกอบการมาช่วยสอน และเมืองศักราชรัฐที่จัดบุคลากรมาช่วยสอนเมื่อต้องการเสมอ ร้อยละเท่ากัน คือ 20.47 เมืองศักราชเอกชนจัดวิทยากรมาช่วยสอน ร้อยละ 14.17

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอาคารสถานที่

อาคารสถานที่	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
36. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี)						
ไม่มีความพร้อม	130	51.38	140	56.00	270	53.68
มีความพร้อม คือ	123	48.62	110	44.00	233	46.32
	(n=123)		(n=110)		(n=233)	
- มีห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	91	73.98	100	91.00	191	81.97
- มีห้องพิเศษที่ใช้จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ	67	54.47	71	64.61	138	59.23
- มีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอ	81	65.85	81	73.71	162	69.53
- มีบริเวณที่เพียงพอแก่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ	75	60.98	87	79.17	162	69.53

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ปรากฏผลดังนี้

36. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี)

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.68 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 46.32 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ร้อยละ 81.97 มีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอ และมีบริเวณที่เพียงพอแก่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละเท่ากันคือ 69.53 และมีห้องพิเศษที่ใช้จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ ร้อยละ 59.23

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.38 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 48.62 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ร้อยละ 73.98 มีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอ ร้อยละ 65.85 มีบริเวณที่เพียงพอแก่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 60.98 และมีห้องพิเศษที่ใช้จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ ร้อยละ 54.47

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.00 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 44.00 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ร้อยละ 91.00 มีบริเวณที่เพียงพอแก่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 79.17 มีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอ ร้อยละ 73.71 และมีห้องพิเศษที่ใช้จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ ร้อยละ 64.61

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคต่าง ๆ

วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และ สาธารณูปโภคต่าง ๆ	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
37. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่าง ๆ สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี)						
ไม่มีความพร้อม	107	42.29	99	39.60	206	40.95
มีความพร้อม โดย	146	57.71	151	60.40	297	59.05
	(n=146)		(n=151)		(n=297)	
- ได้รับความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ	97	66.44	83	54.97	180	60.61
- โรงเรียนมีความสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้ ถ้าขาดแคลน	83	56.85	78	51.66	161	54.21
- ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ	47	32.19	57	37.75	104	35.02
- ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง	76	52.05	105	69.54	181	60.94
- ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป	49	33.56	69	45.70	118	39.73
38. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสำหรับจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี)						
ไม่มีความพร้อม	121	47.83	123	49.20	244	48.51
มีความพร้อม คือ	132	52.17	127	50.80	259	51.49
	(n=132)		(n=127)		(n=259)	
- มีเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม	47	35.63	65	51.18	112	41.23
- มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา	10	7.58	27	21.26	37	13.62
- มีเครื่องรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์	90	68.22	106	83.46	196	72.15
- มีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา	84	63.67	94	74.02	178	65.52

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

37. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่าง ๆ สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี)

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.05 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 40.95 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ร้อยละ 60.94 ได้รับความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ร้อยละ 60.61 โรงเรียนมีความสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้ถ้าขาดแคลน ร้อยละ 54.21 ได้รับการสนับสนุน

จากบุคคลทั่วไป ร้อยละ 39.73 และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ ร้อยละ 35.02

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.71 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 42.29 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ ได้รับการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ร้อยละ 66.44 โรงเรียนมีความสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้ถ้าขาดแคลน ร้อยละ 56.85 ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ร้อยละ 52.05 ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป ร้อยละ 33.56 และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ ร้อยละ 32.19

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.40 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 39.60 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ร้อยละ 69.54 ได้รับการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ร้อยละ 54.97 โรงเรียนมีความสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้ถ้าขาดแคลน ร้อยละ 51.66 ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป ร้อยละ 45.70 และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ ร้อยละ 37.75

38. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสำหรับการจัดการ ศึกษาชั้นพื้นฐาน (9 ปี)

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.49 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 48.51 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีเครื่องรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 72.15 มีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ร้อยละ 65.52 มีเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม ร้อยละ 41.23 และมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ร้อยละ 13.62

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.17 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 47.83 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีเครื่องรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 68.22 มีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ร้อยละ 63.67 มีเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม ร้อยละ 35.63 และมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ร้อยละ 7.58

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.80 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 49.20 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีเครื่องรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 83.46 มีคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ร้อยละ 74.02 มีเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม ร้อยละ 51.18 และมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ร้อยละ 21.26

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับงบประมาณ

งบประมาณ	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
39. ความพร้อมในการจัดหารายได้ของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	105	41.50	109	43.60	214	42.54
มีความพร้อม โดย	148	58.50	141	56.40	289	57.46
	(n=148)		(n=141)		(n=289)	
- ได้รับงบประมาณจากรัฐบาล	100	67.57	113	82.38	213	73.70
- ได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน	29	19.59	35	25.52	64	22.15
- ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก	45	30.41	67	48.84	112	38.75
- ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง	90	60.81	116	84.57	206	71.28
- ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป	83	56.08	112	81.65	195	67.47
- ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมครู - ผู้ปกครอง	14	9.46	12	8.75	26	9.00
40. ความพร้อมในการจัดหารายได้จากกิจกรรมของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	171	67.59	168	67.20	339	67.40
มีความพร้อม โดยจัดหาจาก	82	32.41	82	32.80	164	32.60
	(n=82)		(n=82)		(n=164)	
- ผลผลิตจากงานอาชีพที่เปิดสอนตามหลักสูตร	30	36.59	34	62.00	64	39.02
- ผลผลิตทางการเกษตรจากที่ดินของโรงเรียน	28	34.15	39	66.00	67	40.85
- ผลผลิตจากการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	36	43.90	52	92.00	88	53.66
- ผลผลิตด้านการให้บริการของโรงเรียน	18	21.95	20	34.00	38	23.17

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา เกี่ยวกับงบประมาณ ปรากฏผลดังนี้

39. ความพร้อมในการจัดหารายได้ของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.46 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 42.54 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้รับงบประมาณจากรัฐบาล ร้อยละ 73.70 ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ร้อยละ 71.28 ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป ร้อยละ 67.47 ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ร้อยละ 38.75 ได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน ร้อยละ 22.15 และ ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมครู - ผู้ปกครอง ร้อยละ 9.00

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.50 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 41.50 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ ได้รับการประมาณจากรัฐบาล ร้อยละ 67.57 ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ร้อยละ 60.81 ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป ร้อยละ 56.08 ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ร้อยละ 30.41 ได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน ร้อยละ 19.59 และ ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมครู - ผู้ปกครอง ร้อยละ 9.46

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.40 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 43.60 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ร้อยละ 84.57 ได้รับประมาณจากรัฐบาล ร้อยละ 82.38 ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป ร้อยละ 81.65 การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ร้อยละ 48.84 ได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน ร้อยละ 25.52 และ ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมครู - ผู้ปกครอง ร้อยละ 8.75

40. ความพร้อมในการจัดหารายได้จากกิจกรรมของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 32.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้มาจากผลผลิตจากการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ร้อยละ 53.66 ผลผลิตทางการเกษตรจากที่ดินของโรงเรียน ร้อยละ 40.85 ผลผลิตจากงานอาชีพที่เปิดสอนตามหลักสูตร ร้อยละ 39.02 และ จากผลผลิตด้านการให้บริการของโรงเรียน ร้อยละ 23.17

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.59 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 32.41 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ ได้มาจากผลผลิตจากการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ร้อยละ 43.90 ผลผลิตจากงานอาชีพที่เปิดสอนตามหลักสูตร ร้อยละ 36.59 ผลผลิตทางการเกษตรจากที่ดินของโรงเรียน ร้อยละ 34.15 และจากผลผลิตด้านการให้บริการของโรงเรียน ร้อยละ 21.95

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.20 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 32.80 ระบุว่ามีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้มาจากผลผลิตจากการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ร้อยละ 92.00 ผลผลิตทางการเกษตรจากที่ดินของโรงเรียน ร้อยละ 66.00 ผลผลิตจากงานอาชีพที่เปิดสอนตามหลักสูตร ร้อยละ 62.00 และจากผลผลิตด้านการให้บริการของ โรงเรียน ร้อยละ 34.00

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทรัพยากรอื่น

ทรัพยากรอื่น	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
41. ความพร้อมด้านองค์กรที่สนับสนุนโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	122	48.22	101	40.40	223	44.33
มีความพร้อม คือมี	131	51.78	149	59.60	280	55.67
	(n=131)		(n=149)		(n=280)	
- สมาคมครู - ผู้ปกครอง	30	22.90	20	13.42	50	17.86
- คณะกรรมการโรงเรียน	92	70.23	123	82.55	215	76.79
- สมาคมศิษย์เก่า	25	19.08	24	16.11	49	17.50
- วัด	73	55.73	96	64.43	169	60.36
- หน่วยงานราชการอื่น ๆ	23	17.56	40	26.85	63	22.50
- สถานประกอบการ / โรงงาน	20	15.27	29	19.46	49	17.50
42. ความพร้อมด้าน แหล่งความรู้ภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	113	44.66	107	42.80	220	43.74
มีความพร้อม คือมี	140	55.34	143	57.20	283	56.26
	(n=140)		(n=143)		(n=283)	
- พิพิธภัณฑ์	27	19.29	29	20.28	56	19.79
- ห้องสมุดประชาชน	46	32.86	40	27.97	86	30.39
- สถานประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ และโรงงานอุตสาหกรรม	48	34.29	52	36.36	100	35.34
- สถานที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม	99	70.71	112	78.32	211	74.56
- สถานศึกษาระดับที่สูงกว่า เช่นมหาวิทยาลัย	17	12.14	15	10.49	32	11.31
- วนอุทยาน	22	15.71	29	20.28	51	18.02
43. ความพร้อมด้าน การระดมความช่วยเหลือจากชุมชน						
ไม่มีความพร้อม	76	30.04	59	23.60	135	26.84
มีความพร้อม คือ	177	69.96	191	76.40	368	73.16
	(n=177)		(n=191)		(n=368)	
- แรงงาน	120	67.80	159	83.25	279	75.82
- ยานพาหนะ	107	60.45	109	57.07	216	58.70
- สถานที่เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ	93	52.54	107	56.02	200	54.35
- การให้ข้อเสนอแนะต่าง	90	50.85	115	60.21	205	55.71
- ทรัพย์สินอื่น ๆ	54	30.51	72	37.70	126	34.24
44. ความพร้อมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน						
ไม่มีความพร้อม	76	30.04	71	28.40	147	29.22
มีความพร้อม คือ	177	69.96	179	71.60	356	70.78
	(n=177)		(n=179)		(n=356)	
- ผู้ปกครองนักเรียน	133	75.14	134	74.86	267	75.00

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ทรัพยากรอื่น	ครู (n=253)		ผู้บริหาร (n=250)		รวม (n=503)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- วัด	109	61.58	121	67.60	230	64.61
- หน่วยงานราชการอื่น	63	35.59	78	43.58	141	39.61
- ผู้ประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ	83	46.89	84	46.93	167	46.91
- คณะกรรมการโรงเรียน	107	60.45	135	75.42	242	67.98
- ประชาชนในท้องถิ่น	121	68.36	136	75.98	257	72.19
45. ความพร้อมในการระดมความช่วยเหลือด้านแรงงานจากชุมชน						
ไม่มีความพร้อม	64	25.30	36	14.40	100	19.88
มีความพร้อม โดยได้รับจาก	189	74.70	214	85.60	403	80.12
	(n=189)		(n=214)		(n=403)	
- ผู้ปกครอง	157	83.07	182	85.05	339	84.12
- หน่วยงานราชการอื่น เช่นทหาร ตำรวจ	55	29.10	59	27.57	114	28.29
- สถานประกอบการ / โรงงาน	27	14.29	33	15.42	60	14.89
- สมาคมต่าง ๆ	14	7.41	21	9.81	35	8.69
- คณะกรรมการโรงเรียน	162	85.71	180	84.11	342	84.86
- ประชาชนในท้องถิ่น	158	83.60	178	83.18	336	83.37

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เกี่ยวกับทรัพยากรอื่น ปรากฏผลดังนี้

41. ความพร้อมด้านองค์กรที่สนับสนุนโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.67 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 44.33 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีคณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 76.79 วัด ร้อยละ 60.36 หน่วยงานราชการอื่น ๆ ร้อยละ 22.50 สมาคมครู - ผู้ปกครอง ร้อยละ 17.86 สมาคมศิษย์เก่า และสถานประกอบการ / โรงงาน เท่ากัน ร้อยละ 17.50

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.78 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 48.22 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีคณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 70.23 วัด ร้อยละ 55.73 สมาคมครู - ผู้ปกครอง ร้อยละ 22.90 สมาคมศิษย์เก่า ร้อยละ 19.08 หน่วยงานราชการอื่น ๆ ร้อยละ 17.56 และสถานประกอบการ / โรงงาน ร้อยละ 15.27

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 40.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีคณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 82.55 วัด ร้อยละ 64.43 หน่วยงานราชการอื่น ๆ ร้อยละ 26.85 สถานประกอบการ / โรงงาน ร้อยละ 19.46 สมาคมศิษย์เก่า ร้อยละ 16.11 และสมาคมครู - ผู้ปกครอง ร้อยละ 13.42

42. ความพร้อมด้านแหล่งความรู้ภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.26 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 43.74 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีสถานที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 74.56 สถานประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ และโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 35.34 ห้องสมุดประชาชน ร้อยละ 30.39 พิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 19.79 วนอุทยาน ร้อยละ 18.02 และสถานศึกษาระดับที่สูงกว่า เช่นมหาวิทยาลัย ร้อยละ 11.31

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.34 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 44.66 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ มีสถานที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 70.71 สถานประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ และโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 34.29 ห้องสมุดประชาชน ร้อยละ 32.86 พิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 19.29 วนอุทยาน ร้อยละ 15.71 และสถานศึกษาระดับที่สูงกว่า เช่นมหาวิทยาลัย ร้อยละ 12.14

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.20 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 42.80 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ มีสถานที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 78.32 สถานประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ และโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 36.36 ห้องสมุดประชาชน ร้อยละ 27.97 พิพิธภัณฑ์ และวนอุทยาน เท่ากัน ร้อยละ 20.28 และสถานศึกษาระดับที่สูงกว่า เช่นมหาวิทยาลัย ร้อยละ 10.49

43. ความพร้อมด้านการระดมความช่วยเหลือจากชุมชน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.16 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 26.84 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้รับความช่วยเหลือด้าน แรงงาน ร้อยละ 75.82 ยานพาหนะ ร้อยละ 58.70 การให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ร้อยละ 55.71 สถานที่เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 54.35 และทรัพย์สินอื่น ๆ ร้อยละ 34.24

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.96 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 30.04 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ ได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงาน ร้อยละ 67.80 ยานพาหนะ ร้อยละ 60.45 สถานที่เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 52.54 การให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ร้อยละ 50.85 และทรัพย์สินอื่น ๆ ร้อยละ 30.51

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.40 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 23.60 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้รับความช่วยเหลือด้านแรงงาน ร้อยละ 83.25

การให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ร้อยละ 60.21 ยานพาหนะ ร้อยละ 57.07 สถานที่เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 56.02 และทรัพย์สินอื่น ๆ ร้อยละ 37.70

44. ความพร้อมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
 ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.78 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 29.22 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้จากผู้ปกครองนักเรียนร้อยละ 75.00 ประชาชนในท้องถิ่น ร้อยละ 72.19 คณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 67.98 วัด ร้อยละ 64.61 ผู้ประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ ร้อยละ 46.91 และหน่วยราชการอื่น ร้อยละ 39.61

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.96 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 30.04 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ ได้จากผู้ปกครองนักเรียนร้อยละ 75.14 ประชาชนในท้องถิ่น ร้อยละ 68.36 วัด ร้อยละ 61.58 คณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 60.45 ผู้ประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ ร้อยละ 46.89 และ หน่วยราชการอื่น ร้อยละ 35.59

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 28.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้จาก ประชาชนในท้องถิ่น ร้อยละ 75.98 คณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 75.42 ผู้ปกครองนักเรียนร้อยละ 74.86 วัด ร้อยละ 67.60 ผู้ประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ ร้อยละ 46.93 และ หน่วยราชการอื่น ร้อยละ 43.58

45. ความพร้อมในการระดมความช่วยเหลือด้านแรงงานจากชุมชน

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.12 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 19.88 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้รับจากคณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 84.86 ผู้ปกครองนักเรียน ร้อยละ 84.12 ประชาชนในท้องถิ่น ร้อยละ 83.37 หน่วยงานราชการอื่น ร้อยละ 28.29 สถานประกอบการ / โรงงาน ร้อยละ 14.89 และ สมาคมต่าง ๆ ร้อยละ 8.69

เมื่อจำแนกรายกลุ่ม ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.70 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 25.30 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อม คือ ได้รับจากคณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 85.71 ประชาชนในท้องถิ่น ร้อยละ 83.60 ผู้ปกครอง ร้อยละ 83.07 หน่วยงานราชการอื่น ร้อยละ 29.10 สถานประกอบการ / โรงงาน ร้อยละ 14.29 และ สมาคมต่าง ๆ ร้อยละ 7.41

ผู้บริหารส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.60 ระบุว่ามีความพร้อม ที่เหลือ ร้อยละ 14.40 ระบุว่าไม่มีความพร้อม ที่ระบุว่ามีความพร้อมคือ ได้รับจากผู้ปกครอง ร้อยละ 85.05 คณะกรรมการโรงเรียน ร้อยละ 84.11 ประชาชนในท้องถิ่น ร้อยละ 83.18 หน่วยงานราชการอื่น ร้อยละ 27.57 สถานประกอบการ / โรงงาน ร้อยละ 15.42 และ สมาคมต่าง ๆ ร้อยละ 9.81

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 จำนวน 1,857 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 จำนวน 320 โรงเรียน ซึ่งกำหนดจำนวนชั้นโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2535) โดยใช้ครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลรวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 640 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามมี 2 ตอน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดตามแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ภายใต้การดูแล และนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามและรับคืนโดยทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยวิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือเพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาปัจจุบัน และวุฒิการศึกษาสูงสุด

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ในรายกลุ่ม ครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุในระหว่าง 41 – 50 ปี ในรายกลุ่มครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุในระหว่าง 41 – 50 ปี และน้อยที่สุดคือมีอายุตั้งแต่ 30 ปีลงมา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุในระหว่าง 41 – 50 และน้อยที่สุด คืออายุ ระหว่าง 31 – 40 ปี โดยไม่มีผู้ที่อายุต่ำกว่าระดับนี้

อายุราชการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และน้อยที่สุด คือน้อยกว่า 6 ปี ในรายกลุ่มครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และน้อยที่สุด คือน้อยกว่า 6 ปี ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และน้อยที่สุด คือน้อยกว่า 6 ปี

ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบันในระหว่าง 1 – 5 ปี และน้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า 1 ปีลงมา ในรายกลุ่มครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบันในระหว่าง 1 – 5 ปี และน้อยที่สุด คือต่ำกว่า 1 ปีลงมา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป และน้อยที่สุด คือต่ำกว่า 1 ปีลงมา

วุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด ในรายกลุ่มครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

1. แนวการจัดการศึกษา

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย งานด้านหลักสูตร การเตรียมจัดทำสาระหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ การจัดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น บุคคลที่จะร่วมพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ การแปลงหลักสูตรสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ประเมินผลหลักสูตร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมทุกเรื่อง ยกเว้น การประเมินผลหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลาง การสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการใช้รูปแบบ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และการบูรณาการหลักสูตรเพื่อใช้จัดการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมทุกเรื่อง

สื่อและวัสดุประกอบการสอน ซึ่งประกอบด้วยสื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 การนำสื่อ-วัสดุอุปกรณ์ไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาและสถานที่โดยร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลทุกฝ่ายในชุมชน และห้องปฏิบัติการวิชา และห้องพิเศษที่ส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมทุกเรื่อง

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 การวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง การใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง และการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมทุกเรื่อง ยกเว้นการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ห้องสมุด ซึ่งประกอบด้วย ขนาดของห้องสมุดเพียงพอแก่การใช้ของนักเรียน และมีหนังสือสำหรับให้นักเรียนใช้ค้นคว้า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมทุกเรื่อง

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครู ซึ่งประกอบด้วย ปริมาณ คุณวุฒิ คุณลักษณะของครูที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 การพัฒนาครูในระหว่างปฏิบัติงานการส่งเสริมขวัญกำลังใจในการทำงานของครู และความพร้อมของครูในโรงเรียนที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมทุกเรื่อง

ผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับความพร้อมในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อม

ผู้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนไม่มีความพร้อม

3. ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

อาคารสถานที่ อาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนไม่มีความพร้อม

วัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค ซึ่งประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่าง ๆ สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) วัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมทุกเรื่อง

งบประมาณ ซึ่งประกอบ การจัดหารายได้ของโรงเรียน การจัดหารายได้จากกิจกรรมของโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมในเรื่องการจัดหารายได้ของโรงเรียน แต่ไม่มีความพร้อมในเรื่องการจัดหารายได้จากกิจกรรมของโรงเรียน

ทรัพยากรอื่น ซึ่งประกอบด้วย องค์กรที่สนับสนุนโรงเรียน แหล่งความรู้ภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน การระดมความช่วยเหลือจากชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน แรงงานจากชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมทุกเรื่อง

การอภิปรายผล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี อายุราชการ 21 ปีขึ้นไป ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป และ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ในขณะที่เดียวกันครูวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง โดยทั้งสองกลุ่มมีอัตราส่วนแตกต่างของเพศสูงมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม พบว่า สถานภาพด้านอื่นของครูวิชาการโรงเรียนคล้ายกับผู้บริหาร กล่าวคือ มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี อายุ ราชการ 21 ปีขึ้นไป ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งกล่าวได้ว่า ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะเวลาานาน มีการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี และข้อมูลที่ได้จากทั้งสองกลุ่มมีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มจะแตกต่างกันในเรื่องตำแหน่งหน้าที่และเพศ

ตอนที่ 2 ความพร้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

แนวการจัดการศึกษา

หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

จากผลการวิจัยซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีความพร้อมในทางด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งหมายรวมถึงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน บุคลากรที่จะร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การแปลงหลักสูตรสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การพัฒนาครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ โดยไม่มีความพร้อมเรื่องเดียวคือ การประเมินผลหลักสูตรนั้น โดยภาพรวมถือว่าสอดคล้องและน่าจะสามารถสนองตอบจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุว่าโรงเรียนมีความพร้อมในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ทุกเรื่อง บางเรื่องระบุมาน้อย เช่น ประสิทธิภาพของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูที่ได้รับการอบรมในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาในการจัดทำหลักสูตรในระดับท้องถิ่น เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา (รัชนี้วัลย์ จุลบาท, 2539) หรือในเรื่องการแปลงหลักสูตรสู่การสอน ที่มีความพร้อมไม่ครบทุกโรงเรียน ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่กระบวนการจัดการเรียนการสอนจนกระทั่งถึงการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยโรงเรียนควรจะมีความพร้อมในการใช้หลักสูตรในเรื่องหลัก 2 ด้าน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) คือ 1) การบริการหลักสูตร ประกอบด้วย การวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การจัดทำตารางสอน การจัดทำแผนการสอน การจัดบริการวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน การจัดส่งสิ่งอำนวยความสะดวก การนิเทศติดตามและประเมินผลหลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน และ 2) งานสอน ประกอบด้วย การทำความเข้าใจหลักสูตร การวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยซึ่ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้รูปแบบกิจกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การบูรณาการหลักสูตรเพื่อใช้จัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษา

ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อย่างไรก็ตามในภาพรวมปัจจุบันของการศึกษาไทยนั้น การสอนของครูยังเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนลอกเลียนความรู้มากกว่าการให้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง (กมล สุตประเสริฐ, 2541) ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบบริหารงานบุคคล เช่นการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่งและการให้ผลประโยชน์ตอบแทนไม่จูงใจให้ครูพัฒนาการสอนของตน ทั้งยังขาดการพัฒนาและการนิเทศติดตามที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในเรื่องนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดแนวทางไว้แล้ว ดังนั้นผู้มีอำนาจควรหามาตรการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาในจุดดังกล่าว เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ต่อไป

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

จากผลการวิจัยซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนมีความพร้อมในด้านปริมาณและคุณภาพของครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งตรงกับรายงานการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของเขตการศึกษา 5 (2540) ที่ระบุว่า เขตการศึกษา 5 มีปริมาณครูต่อปริมาณนักเรียนเป็น 1 : 17 ซึ่งถือว่ามีความสูงกว่าระดับเฉลี่ยของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติทั้งหมดที่มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน เป็น 1:19 และเกินเกณฑ์ที่ธนาคารพัฒนาเอเชียกำหนด คือ 1:25 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541) ดังนั้น ความพร้อมในด้านปริมาณครูในเขตการศึกษา 5 ในภาพรวมจึงถือว่ามีความพร้อมสูงมาก แต่จากการพบเห็นของผู้วิจัยเองซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตนี้ พบว่า มีปัญหาด้านการกระจายกำลังครู คือครูกระจุกตัวอยู่ในโรงเรียนใหญ่ในเมือง ในขณะที่ครูในโรงเรียนเล็กในเขตชนบทขาดแคลน

ผู้บริหารโรงเรียน

จากผลการวิจัยซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า มีความพร้อมในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามจากข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณวุฒิทางการบริหารในระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งในตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องเป็นผู้นำในการปฏิบัติภารกิจของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ (นพพงษ์ บุญจิตตราดุลย์, 2540) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีคุณวุฒิทางการบริหารหรือ มีความสามารถทางการบริหารโรงเรียนดังที่ บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ (2539) พบจากการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ระบบการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถใน

การวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติงาน จัดลำดับความสำคัญของปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน และมีความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกคน

ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

จากผลการวิจัยซึ่ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนมีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่างๆสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) ด้านวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) การจัดหารายได้ของโรงเรียน ด้านองค์กรที่สนับสนุนโรงเรียน และด้านแหล่งความรู้ภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน แต่ให้ข้อมูลว่า ไม่มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) และการจัดหารายได้จากกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยกรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา (2539) ที่พบว่า โรงเรียนมีความพร้อมด้าน วัสดุอุปกรณ์ในระดับปานกลาง ด้านอาคารสถานที่ยังเป็นปัญหา ส่วนหน่วยงานสนับสนุนมีความพร้อมในระดับปานกลาง อาจเกิดจากการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นอยู่ เป็นการจัดสรรลงไปจากหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งอยู่ห่างไกลและไม่ทราบปัญหาความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน ดังนั้น เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 รัฐควรสนับสนุนเรื่องทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในลักษณะงบประมาณอุดหนุนทั่วไป และเปิดโอกาสให้โรงเรียนนำไปบริหารเองตามความต้องการและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้การใช้งบประมาณเกิดประโยชน์ สูงสุดและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง ดังที่ Brown (1991) ให้ทรรศนะในการจัดสรรทรัพยากรสำหรับโรงเรียนในระบบกระจายอำนาจว่า จะต้องไม่มีการกำหนดทรัพยากรตายตัว การจัดสรรจะต้องจัดสรรในลักษณะเงินก้อน โดยยึดหลักว่าจำนวนเงินงบประมาณที่จะได้รับ ขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียน

และจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการระดมความช่วยเหลือจากชุมชนเช่น ด้านแรงงาน หรือทรัพย์สินอื่น รวมทั้งด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนนั้น สอดคล้องกับหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แสดงว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รัฐจึงควรเร่งหามาตรการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อลดภาระของรัฐลงและเพื่อให้การจัดการศึกษาสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของชุมชนให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลที่ได้จากการให้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ นั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเขตการศึกษา 5 ควรศึกษาสภาพความพร้อมของโรงเรียนให้ชัดเจน และดำเนินการพัฒนา/เตรียมความพร้อมให้กับโรงเรียนให้ทั่วถึง ถูกต้องตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในแต่ละจังหวัด รวมถึงต้องจัดระบบให้มีการติดตามผลอย่างจริงจัง และมีประสิทธิภาพ
2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ควรศึกษาสภาพความพร้อมของโรงเรียนในท้องถิ่นของตนให้ชัดเจน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานระดับที่สูงกว่า และใช้ในการพัฒนา/เตรียมความพร้อมให้กับโรงเรียน ในท้องถิ่นของตน และเพื่อการติดตามผลด้วย
3. โรงเรียนควรศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ให้เข้าใจในเนื้อหาสาระ จุดมุ่งหมาย หลักการ เพื่อจะได้สามารถสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาของตนเองในการที่จะจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อรับการพัฒนา / เตรียมความพร้อม และการพัฒนา แก้ไขปัญหาของโรงเรียนเองด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาทุกสังกัดในแนวลึก ระดับจังหวัด โดยศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตและตรวจสอบรายการ
2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในทางด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งในระดับเขตการศึกษาและระดับจังหวัด
3. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียน
4. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล สุดประเสริฐ. การศึกษาขั้นพื้นฐาน ; รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- กิตติพิศ ศิริสูตร. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2535. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พันธ์พิบูลย์ซิ่ง, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. วิชาชีพครูในยุควิกฤติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พันธ์พิบูลย์ซิ่ง, 2541.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ครูแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเซเว่นพรินต์กรุ๊ปจำกัด, 2541.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2542.
- จรัส สุวรรณมาลา. ปฏิรูประบบการคลังไทย: กระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น. สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2538.
- จุมพล สวัสดิยากร. หลักและวิธีการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, 2520.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ออลไลน์เพลส, 2539.
- ฉวีวรรณ ประคองจิตมั่น. การพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมทางอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

- ชัยอนันต์ สมุทวนิช. ทรัพยากรการศึกษา, รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- ดิเรก พรสีมา และคณะ. การพัฒนาวิชาชีพครู, รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- ตระกูล มีชัย. การกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายการศึกษา, 2538.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- ธงชัย สันติวงษ์. ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2541.
- บันลือ พฤกษ์วัน. หลักสูตรกับบูรณาการทางการสอน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น, 2535.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : หจก.พีเอ็นการพิมพ์, 2539.
- บุญณัฐ ทิมทอง. การศึกษาสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ประเสริฐ ทองเกต. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางและรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษาและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เขตการศึกษา 12. เขตการศึกษา 12, 2540.
- พงษ์ลดา จิตติวัฒนพงศ์. รายงานการวิจัยเรื่อง การกระจายอำนาจทางการศึกษา : ประสพการณ์ของประเทศญี่ปุ่นกับแนวทางสำหรับประเทศไทย. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- พรรษา ชุมเกษียร. รายงานการวิจัยเรื่อง ความพร้อมรับการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณตามแผนงานโครงสร้างใหม่. กรมควบคุมโรคติดต่อ, 2541.
- พัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา 5, สำนัก. รายงานการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2540, ม.ป.ท. 2541.

- พิรุณ เสลานนท์. การกระจายอำนาจ : ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของ
การกระจายอำนาจในรูปองค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตสาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2539.
- พินสุตา สิริธรังษี. การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา; รายงานการวิจัยประกอบร่าง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์. การวิเคราะห์เชิงการเมืองของการพัฒนาการและทางเลือกในการ
พัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี
บัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540.
- มนตรี กนกวารี. นโยบายในการกระจายอำนาจของรัฐกับสถานะการปกครองตำบล.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ยนต์ ชุ่มจิต. การพัฒนาครู. กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์, 2535.
- รัชনীวัลย์ จุลบาท. การศึกษาการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.
- รัตนา ตั้งศิริชัยพงษ์ 2532. การเปรียบเทียบทรัพยากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพการ
สอน และประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนมัธยมใน
ประเทศไทย จำแนกตามขนาด ประเภท และที่ตั้งของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2542.
- วรรณิ ไทยานันท์. การนำเสนอนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตและสังคม : กรณีศึกษาเขตชนบทยากจนในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์
ปริญญาตรี สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540.

- วิจิตร ศรีสอ้าน. **ทิศทางการปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. เอกสารประกอบการปาฐกถาประจำปีของศูนย์วิจัยนโยบายทางการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง "การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน ม.ค. 2542 : 7.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. (ร่าง) **กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- วิชาการ, กรม. **กระบวนการพัฒนาแฟ้มผลงานนักเรียน (Portfolio Development)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- วิชาการ, กรม. **รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินสภาพความพร้อมของท้องถิ่นในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี**. 2539.
- วิจิต นันทสุวรรณ, จำนง แรกพินิจ. **บทบาทชุมชนกับการศึกษา; รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- วิทยากร เชียงกูล. **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2540**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- ศึกษาธิการ, ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการกระทรวงศึกษาธิการ. **รายงานการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ**. 2542.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, 2542.
- ศูนย์นโยบายการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **รายงานการประชุมโต๊ะกลมเรื่อง อำนาจทางการศึกษา : กระจายอย่างไรให้สร้างสรรค์ (4 พ.ย. 36) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.**
- สังัด อุทรานันท์, **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม 2532.
- สายพิน ทองสว่าง. **การประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เขตการศึกษา 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สุทธนู ศรีไสย์. **การวางแผนพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539.
- สุวิทย์ มูลคำ. **แฟ้มสะสมงาน PORTFOLIO**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที.พี.พรินท์จำกัด, 2540.
- เสนาะ ดิยาวี. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

- อรรถัย มูลคำ สุวิทย์ มูลคำ, นกุล คชฤทธิ์ และ นพดล เจนอักษร, **การบูรณาการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ที.พี. พรินท์, 2542.
- อุทัย บุญประเสริฐ. **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอสดีเพลส, 2540.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान. **การสู่มตัวอย่างทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนพันธ์นี้พับบลิชชิ่งจำกัด, 2537.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान. **การทำวิจัยเชิงสำรวจ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนพันธ์นี้พับบลิชชิ่งจำกัด, 2539.
- เอ็ดเวิร์ด บี. ฟิสค์. **การกระจายอำนาจทางการศึกษา – การเมืองและฉันทานุมัติ**. แปลโดย ภัทรนันท์ พัดมียะ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

ภาษาอังกฤษ

- Airasian Peter W. **Classroom Assessment**. New York: McGraw – Hill company, 1997.
- Anderson Lorin W. **The Effective Teacher**. New York: McGraw – Hill company, 1989.
- Brown Daniel J. **Decentralization, The Administrator's Guidebook to School District Change**. California: Corwin Press, 1991.
- Darling John. **Child – Centered Education and It's critics**. London: Paul Chapman Publishing Ltd. 1994.
- Hart Diane. **Authentic Assessment: A Handbook for Educators**. California: Addison-Wesley publishing company, 1995.
- Kerlinger Fred N. **Foundation of Behavioral Research**. New York: Holt, Reinhart and Winston, Inc. 1973.
- Sowell Evelyn J. **Curriculum: An Integrative Introduction**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice – Hall Inc, 1996.
- Wiener Roberta B. and Cohen Judith H. **Literacy Portfolios**. New Jersey: Prentice – Hall Inc, 1997.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ภาควิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวัฒน์ อุทัยรัตน์ ภาควิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. นายยุทธนา ตรีนุสนธิ ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ สำนักงานโครงการปฏิรูปการศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ
5. นายเอี่ยม จันทร์สุขโซ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว สบจ.
ประจวบคีรีขันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร. ๘๒๖๘๒
 ที่ ทม๐๓๐๒(๒๗๐๐.๑๕๑) ๓๐๙ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓
 เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วย นายเฉลิมพล พินทอง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยเพื่อเสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพร้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา ๕ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามที่แนบมาพร้อมกันนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.เรจรัชณี นิ่มนวล

(รองศาสตราจารย์ ดร.เรจรัชณี นิ่มนวล)
 รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม ๐๓๐๒(๒๗๐๐.๑๕๑)๓๒๐

สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

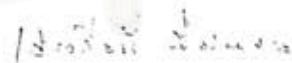
เรียน ผู้บริหารโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นายเฉลิมพล พินทอง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยเพื่อเสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพร้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา ๕ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนโปรดกรอกแบบสอบถามที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เรีงรัชนี้ นิ่มนวล)

รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา (ระดับบัณฑิตศึกษา)

โทร.๒๑๔๒๖๘๒

ถ้ากรุณาส่งข้อมูลกลับภายในวันที่ 10 มีนาคม 2543 จักเป็นพระคุณยิ่ง

ที่ ทม ๐๓๐๒(๒๗๐๐.๑๕๑)๓๑๙

สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วย นายเฉลิมพล พินทอง นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยเพื่อเสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพร้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา ๕ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ฝ่ายวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัด ตามเครื่องมือวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ ซึ่งนิสิตจะประสานงานในรายละเอียดกับโรงเรียนฯ ต่อไปนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายเฉลิมพล พินทอง ดำเนินการดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13/02/53 น.ม.จ.๑๑
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรจรัชนี นิมนวล)
รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา (ระดับบัณฑิตศึกษา)

โทร.๒๑๔๒๖๔๒

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ผู้วิจัย

นายเฉลิมพล พินทอง

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (เฉพาะในระดับ 9 ปี) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

2. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถามผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบดูแลงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพร้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปี

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ กับผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล

ผู้วิจัยหวังจะให้การวิจัยครั้งนี้เป็นการสะท้อนสภาพความพร้อมของโรงเรียนจากมุมมองของบุคคลในโรงเรียน ผู้ที่จะได้รับผลกระทบโดยตรง และเป็นตัวแปรสำคัญของความสำเร็จของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งสำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับในการตัดสินใจสั่งการต่าง ๆ เพื่อลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในงานลงให้ให้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ นอกจากจะมีผลกระทบต่อระบบการศึกษาโดยรวมแล้ว ยังจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงในอาชีพของครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่ายด้วย ดังนั้นควรจะมีการเตรียมความพร้อมให้ดีพอก่อน ก่อนที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เต็มรูปแบบ โดยเฉพาะความพร้อมของโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการ

ผู้วิจัยจึงใคร่จะขอความกรุณาจากทุกท่านได้โปรดช่วยให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่ท่านเป็นอยู่ให้มากที่สุด (โดยพิจารณาในกรณีที่จะต้องจัดการศึกษา 9 ปี) เพื่อให้งานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับเตรียมการพัฒนาความพร้อมของโรงเรียนได้อย่างถูกต้องตรงปัญหาและความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นายเฉลิมพล พินทอง)

นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1
คำชี้แจง

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ [] ชาย
[] หญิง
2. อายุ [] 30 ปีลงมา
[] 31 - 40 ปี
[] 41 - 50 ปี
[] 51 ปีขึ้นไป
3. อายุราชการ [] น้อยกว่า 6 ปี
[] 6 - 10 ปี
[] 11 - 15 ปี
[] 16 - 20 ปี
[] 21 ปีขึ้นไป
4. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร /
ครูวิชาการในโรงเรียนนี้ [] ต่ำกว่า 1 ปี
[] 1 - 5 ปี
[] 6 - 10 ปี
[] 11 - 15 ปี
[] 16 ปีขึ้นไป
5. วุฒิการศึกษา [] ต่ำกว่าปริญญาตรี
[] ปริญญาตรี
[] ปริญญาโท
[] สูงกว่าปริญญาโท
6. ตำแหน่ง [] ผู้บริหาร (หรือผู้รักษาการ ข.)
[] ครูวิชาการโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (9 ปี) ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่เป็นจริงตามสภาพความพร้อมของโรงเรียนของท่าน และ/หรือเติมข้อความลงในช่องที่กำหนดให้ (แต่ละข้อคำถามเลือกได้มากกว่า 1 รายการ ขึ้นอยู่กับโรงเรียนที่อาจพร้อมเพียง 1 รายการ หรือมากกว่าก็ได้)

แนวการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในงานด้านหลักสูตรหรือไม่

- [] 1. ไม่มีความพร้อม
[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- [] 1. วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสร้างจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมได้
[] 2. วิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร เพื่อจัดทำเนื้อหาย่อยของบทเรียนได้
[] 3. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้
[] 4. นำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้
[] 5. ประเมินผลหลักสูตรได้
[] 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

2. โรงเรียนของท่านเตรียมความพร้อมที่จะจัดทำสาระหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หรือไม่

- [] 1. ไม่มีการเตรียมความพร้อม
[] 2. มีการเตรียมความพร้อม

กรณีมีการเตรียม ดำเนินการอย่างไร

- [] 1. ประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน
[] 2. ประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร
[] 3. จัดโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาต่าง ๆ
[] 4. จัดโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร
[] 5. จัดโครงการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนทราบ
[] 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

3. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่

- [] 1. ไม่มีความพร้อม
[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- 1. ครูสามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 3. ครูได้รับการอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 4. โรงเรียนมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 5. ชุมชนร่วมมือ สนับสนุน ช่วยเหลือ
 - 6. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้
 - 7. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

4. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในลักษณะใด (ตอบข้อ 4 กรณีที่มีความพร้อมในข้อ 3)

- 1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม
 - 2. ปรับรายละเอียดเนื้อหา
 - 3. จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมชิ้นใหม่
 - 4. ปรับปรุง และเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสม
 - 5. จัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่
 - 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

****การพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่น
ทำได้หลายวิธี
เช่นตัวเลือก
5 ข้อนั้น

5. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการจัดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- 1. มีคณะกรรมการที่จะดำเนินการ
 - 2. มีข้อมูลพื้นฐานที่เพียงพอ
 - 3. มีโครงการดำเนินการที่ชัดเจน
 - 4. มีทรัพยากรที่จะดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเพียงพอ
 - 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

6. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านบุคคลที่จะร่วมพัฒนาหลักสูตรหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม มีบุคคลกลุ่มใดบ้าง

- 1. กลุ่มครู
- 2. กลุ่มผู้บริหาร
- 3. กลุ่มศึกษานิเทศก์

4. กลุ่มวิทยากรท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. กลุ่มนักวิชาการ เช่นอาจารย์จากสถาบันราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัย
6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

7. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. มีนโยบายชัดเจนในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. มีครูที่สำเร็จการศึกษาในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร
3. มีการจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
4. ศึกษานิเทศก์สามารถช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้
5. กลุ่มโรงเรียนสามารถจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้โรงเรียนได้
6. มีแหล่งวิชาการ เช่น สถาบันราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัยสนับสนุนการให้ความรู้
7. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

8. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการแปลงหลักสูตรสู่การสอนหรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม ในเรื่องใด

1. วิเคราะห์หลักสูตร
2. ทำโครงการสอน / กำหนดการสอน
3. ทำแผนการสอน
4. ทำบันทึกการสอน
5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

****การแปลงหลักสูตรสู่การสอนคือ
การวิเคราะห์หลักสูตรกลางเพื่อกำหนด
รายละเอียดให้สอดคล้องกับสภาพของ
แต่ละท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นเอกสาร
เช่นกำหนดการสอน หรือแผนการสอน

9. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนหรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. มีวัสดุประกอบหลักสูตรพร้อมที่จะจัดกิจกรรมตามหลักสูตร
2. มีห้องเรียน และห้องประกอบอื่น ๆ เพียงพอตามเกณฑ์ของ สปช.
3. มีการจัดทำตารางสอน

4. มีการจัดเตรียมความพร้อมของครู
5. มีการจัดครูเข้าสอนได้อย่างเหมาะสม
6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

10. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรหรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. มีการปรับเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
2. สามารถวางแผนเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
3. มีการจัดทำแผนการสอนย่อยรายคาบอย่างสม่ำเสมอ
4. สามารถวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง
5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

11. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการพัฒนาครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้หรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. มีการประชุมสัมมนาความรู้เรื่องการนำหลักสูตรไปใช้เสมอ
2. ส่งครูเข้ารับการอบรมในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้อย่างต่อเนื่อง
3. มีนโยบายพัฒนาครูในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ไว้อย่างชัดเจน
4. มีโครงการนิเทศการใช้หลักสูตร
5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

12. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการประเมินหลักสูตร*หรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. จัดทำโครงการประเมินหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน
2. จัดส่งเสริมความรู้ความสามารถครูในการประเมินหลักสูตรเสมอ
3. โรงเรียนประเมินหลักสูตรอยู่แล้ว
4. มีครูและบุคลากรที่มีความสามารถในการประเมินหลักสูตร
5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

*คือการวิเคราะห์ ตรวจสอบว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่หรือที่สร้างขึ้นมาใช้มีคุณภาพเป็นอย่างไรเพื่อตัดสินใจว่าจะปรับปรุงพัฒนาหรือเลิกใช้

13. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม มีการดำเนินการอย่างไร

[] 1. กำหนดนโยบายให้ทำการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

[] 2. ประชุมครูทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามพรบ.ฯ

[] 3. จัดโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ
ของนักเรียน

[] 4. จัดโครงการ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

[] 5. จัดโครงการ การเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ

[] 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

14. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมที่จะจัดกิจกรรมการสอนตามทฤษฎีใด**

[] 1. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข

[] 2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

[] 3. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด

[] 4. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา

[] 5. ทฤษฎีการฝึกฝนกายวาจาใจ

[] 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

***สกศ. กำหนดไว้
5 ทฤษฎี

15. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่ ****

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม จะใช้กิจกรรมใด

[] 1. โครงการงาน

[] 2. สถานการณ์จำลอง

[] 3. บทบาทสมมุติ

[] 4. อภิปรายกลุ่มย่อย

[] 5. การแก้ปัญหา

[] 6. การทดลอง

[] 7. แก่สถานการณ์

[] 8. ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง

****มีกิจกรรมการสอนที่เน้น
นักเรียนเป็นศูนย์กลางมาก
กว่า 20 ชนิด ซึ่งโรงเรียนก็
อาจจะใช้กันอยู่บ้างแล้ว

[] 9. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

16. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะบูรณาการหลักสูตรเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนหรือไม่

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

[] 1. มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการหลักสูตร

[] 2. พัฒนาครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการหลักสูตรแล้ว

[] 3. โรงเรียนบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว

[] 4. มีครูที่มีความสามารถบูรณาการหลักสูตรในการจัดเรียนการสอน

[] 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

17. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเรียนการสอนตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 หรือไม่

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

[] 1. มีสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ

[] 2. มีสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนครบทุกวิชา

[] 3. มีแหล่งความรู้ในชุมชนที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ

[] 4. มีศูนย์สื่อและวัสดุอุปกรณ์วิชาต่าง ๆ ที่มีมาตรฐาน

[] 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

18. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะนำสื่อ-วัสดุอุปกรณ์ไปใช้ในการเรียนการสอนหรือไม่

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

[] 1. มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนการสอน

[] 2. มีโครงการนิเทศการใช้สื่อในการเรียนการสอน

[] 3. ประชุมสัมมนาการใช้สื่อในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

[] 4. มีโครงการส่งเสริมให้ผู้สอนผลิตสื่อ

[] 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

19. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม

2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนได้ถูกต้องตามหลักการ

2. มีการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

3. มีการจัดกิจกรรมชุมนุมได้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน

4. มีการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันได้อย่างเหมาะสม

5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

20. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลาและสถานที่ โดยร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลทุกฝ่ายในชุมชนหรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม

2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. มีการประสานงานกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2. มีการเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้ภายนอกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

3. มีแหล่งความรู้ภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุน เช่น วัด โรงงาน

4. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

21. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และห้องพิเศษที่ส่งเสริมการเรียนรู้หรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม

2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ เพียงพอแก่การจัดการเรียนการสอน

2. โรงเรียนมีงบประมาณที่จะจัดสร้างขึ้นเองได้

3. โรงเรียนมีองค์กรเอกชนสนับสนุนจัดหาให้

4. โรงเรียนมีบุคคลสนับสนุนจัดหาให้

5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

22. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม

2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- 1. มีการประชุมชี้แจงครูให้ทราบแนวทางและจุดมุ่งหมายของ พรบ.ฯ
- 2. พัฒนาครูแกนนำในเรื่องการวัดและประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของ พรบ.ฯ แล้ว
- 3. จัดโครงการวัด-ประเมินผลนักเรียนตามแนวทางของ พรบ.ฯ ไว้รองรับแล้ว
- 4. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

23. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริงหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- 1. โรงเรียนมีโครงการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง
- 2. โรงเรียนจัดอบรมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
- 3. โรงเรียนประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง
- 4. โรงเรียนมีครูที่สามารถเป็นแกนนำในการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง
- 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

24. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริงหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมในรูปแบบ และวิธีการใด

- 1. เพิ่มสะสมงาน
- 2. การใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
- 3. การใช้แบบบันทึกพัฒนาการ
- 4. การใช้แบบทดสอบ
- 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

25. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- 1. มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย
- 2. ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยแล้ว
- 3. โรงเรียนดำเนินการอยู่ หรือเคยดำเนินการมาก่อนแล้ว

[] 4. โรงเรียนมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน

[] 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

26. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านห้องสมุดหรือไม่

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

[] 1. ห้องสมุดมีขนาดที่เพียงพอแก่การใช้ของนักเรียน

[] 2. ห้องสมุดมีสภาพดี มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า

[] 3. มีครูที่มีความรู้ความสามารถในการบริการห้องสมุด

[] 4. ครูได้รับการพัฒนาให้สามารถใช้ห้องสมุดส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

[] 5. โรงเรียนมีนโยบายให้ครูส่งเสริมนักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม

[] 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

27. ห้องสมุดโรงเรียนของท่านมีหนังสือพร้อมที่จะให้นักเรียนใช้ค้นคว้าหรือไม่

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

[] 1. มีหนังสือเพียงพอทั้งที่ใช้สำหรับศึกษาค้นคว้า และอ่านเพื่อความบันเทิง

[] 2. หนังสือมีสภาพดี และมีคุณภาพได้มาตรฐานในการใช้

[] 3. มีงบประมาณพอที่จะจัดหาหนังสือมาเพิ่มเติมเสมอ

[] 4. ได้รับการสนับสนุนหนังสือ และสิ่งพิมพ์จากองค์กรภายนอก

[] 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

ครูและบุคลากรทางการศึกษา

28. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านปริมาณของครูหรือไม่

[] 1. ไม่มีความพร้อม

[] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

[] 1. มีครูครบตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด

[] 2. มีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา

[] 3. มีบุคลากรจากภายนอกมาช่วยทำการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนครู

[] 4. อื่น ๆ โปรดระบุ _____

29. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านคุณวุฒิของครูหรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. มีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา
 2. ครูส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
 3. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

30. ครูในโรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านคุณลักษณะที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 หรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

1. ครูรับการอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของ พรบ.ฯ แล้ว
 2. ครูมีการพัฒนาการสอนของตนตามแนวทางของ พรบ.ฯ
 3. ครูมีคุณวุฒิเฉพาะด้านที่สามารถเป็นแกนนำในกิจกรรมต่าง ๆ
 4. ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้ พรบ.ฯ
 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

31. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะดำเนินการพัฒนาครูในระหว่างปฏิบัติงานหรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม ดำเนินการโดยวิธีใด

1. พัฒนาเป็นรายบุคคลในห้องเรียน (เช่นการเยี่ยมชั้นเรียน)
 2. พัฒนาเป็นรายบุคคลในสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน(เช่นเข้ารับการฝึกอบรม)
 3. พัฒนาเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาการสอน (เช่นการประชุมสัมมนา)
 4. พัฒนาโดยกระบวนการแบบคลินิก
 5. นิเทศโดยยึดจุดประสงค์ทางการสอน
 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

32. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะส่งเสริมขวัญกำลังใจในการทำงานของครูหรือไม่

1. ไม่มีความพร้อม
 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- 1. มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ
 - 2. มีโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ในคณะครู
 - 3. มีโครงการส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการของครู
 - 4. มีโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดี
 - 5. มีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตครู
 - 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

33. ครูในโรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ตาม พรบ.ฯ หรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม มีการดำเนินการอย่างไร

- 1. ประชุมครู ชี้แจงแนวคิดหลักการของ พรบ.ฯ อย่างต่อเนื่อง
 - 2. ส่งครูเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับพรบ.ฯ เสมอ
 - 3. จัดหาเอกสารความรู้เรื่อง พรบ.ฯ ให้ครูศึกษาเสมอ
 - 4. จัดโครงการติดตามความเคลื่อนไหวของ พรบ.ฯ
 - 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

34. ผู้บริหารโรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 หรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม อย่างไร

- 1. จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
 - 2. มีคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา
 - 3. ผ่านการพัฒนาความรู้ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของ พรบ.ฯ
 - 4. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และเป้าหมายของ พรบ.ฯ
 - 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

35. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านบุคลากรภายนอกที่สามารถช่วยทำการสอน หรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- 1. มีวัดจัดพระมาช่วยสอน
- 2. มีผู้ปกครองมาช่วยทำการสอนในวิชาเฉพาะบางอย่าง

- [] 3. มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากสถานประกอบการมาช่วยสอน
- [] 4. มีองค์กรเอกชนจัดวิทยากรมาช่วยสอน
- [] 5. มีองค์กรภาครัฐที่จัดบุคลากรมาช่วยสอนเมื่อต้องการเสมอ
- [] 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

ทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

36. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) หรือไม่

- [] 1. ไม่มีความพร้อม
- [] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- [] 1. มีห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
- [] 2. มีห้องพิเศษที่ใช้จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนเพียงพอ
- [] 3. มีอาคารเรียนและอาคารประกอบเพียงพอ
- [] 4. มีบริเวณที่เพียงพอแก่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- [] 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

****เพียงพอตามเกณฑ์
ของ สปช.

37. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคต่าง ๆ (เช่น ไฟฟ้า) สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) หรือไม่

- [] 1. ไม่มีความพร้อม
- [] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมอย่างไร

- [] 1. ได้รับจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ
- [] 2. โรงเรียนมีความสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้ถ้าขาดแคลน
- [] 3. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ
- [] 4. ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไป
- [] 5. ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป
- [] 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

38. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสำหรับการจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน (9 ปี) หรือไม่

- [] 1. ไม่มีความพร้อม
- [] 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมด้านใด

- 1. เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม
 - 2. อินเทอร์เน็ต
 - 3. เครื่องรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์
 - 4. คอมพิวเตอร์
 - 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

39. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการจัดหารายได้ของโรงเรียนหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม มีรายได้จากแหล่งใด

- 1. งบประมาณจากรัฐบาล
 - 2. ทรัพย์สินของโรงเรียน
 - 3. องค์กรภายนอก
 - 4. ผู้ปกครอง
 - 5. บุคคลทั่วไป
 - 6. สมาคมครู – ผู้ปกครอง
 - 7. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

40. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการจัดหารายได้จากกิจกรรมของโรงเรียนหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม มีรายได้จากผลผลิตใด

- 1. ผลผลิตจากงานอาชีพที่เปิดสอนตามหลักสูตร
 - 2. ผลผลิตทางการเกษตรจากที่ดินของโรงเรียน
 - 3. ผลผลิตจากการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 4. ผลผลิตด้านการบริการ เช่น วงดนตรีนักเรียน หรือร้านซ่อมจักรยานยนต์
 - 5. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

41. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านองค์กรที่สนับสนุนโรงเรียนหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม มีองค์กรใด

- 1. สมาคมครู – ผู้ปกครอง
- 2. คณะกรรมการสถานศึกษา

- 3. สมาคมศิษย์เก่า
 - 4. วัด
 - 5. หน่วยงานราชการอื่น ๆ เช่น หน่วยงานทหาร
 - 6. สถานประกอบการ / โรงงาน
 - 7. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

42. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้าน แหล่งความรู้ภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมในข้อใด

- 1. พิพิธภัณฑ์
 - 2. ห้องสมุดประชาชน
 - 3. สถานประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ และโรงงานอุตสาหกรรม
 - 4. สถานที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ไร่ นา ฯลฯ
 - 5. สถานศึกษาระดับที่สูงกว่า เช่น มหาวิทยาลัย
 - 6. วนอุทยาน
 - 7. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

43. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้าน การระดมความช่วยเหลือจากชุมชนหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม พร้อมในเรื่องใด

- 1. แรงงาน
 - 2. ยานพาหนะ
 - 3. สถานที่เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ.
 - 4. การให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ
 - 5. ทรัพย์สินอื่น ๆ
 - 6. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-

44. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
- 2. มีความพร้อม

กรณีที่มีความพร้อม ได้มาจากแหล่งใดบ้าง

- 1. ผู้ปกครองนักเรียน
 - 2. วัด
 - 3. หน่วยราชการอื่น
 - 4. ผู้ประกอบการวิชาชีพต่าง ๆ
 - 5. คณะกรรมการโรงเรียน
 - 6. ประชาชนในท้องถิ่น
 - 7. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

45. โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการระดมความช่วยเหลือด้านแรงงานจากชุมชนหรือไม่

- 1. ไม่มีความพร้อม
 - 2. มีความพร้อม
- กรณีที่มีความพร้อม ได้มาจากแหล่งใดบ้าง
- 1. ผู้ปกครอง
 - 2. หน่วยงานราชการ เช่นทหาร ตำรวจ
 - 3. สถานประกอบการ / โรงงาน.
 - 4. สมาคมต่าง ๆ
 - 5. คณะกรรมการโรงเรียน
 - 6. ประชาชนในท้องถิ่น
 - 7. อื่น ๆ โปรดระบุ _____
-
-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

นายเฉลิมพล พินทอง เกิดเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2500 ที่ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา เมื่อปีการศึกษา 2527 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2541

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย